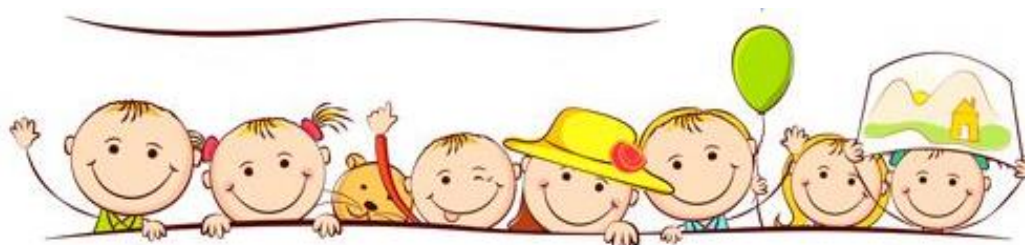

UNIVERZITA KOMENSKÉHO V BRATISLAVE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

PROGRAM STIMULAČNÝCH CVIČENÍ
NA ROZVOJ KOGNITÍVNYCH PROCESOV
DETI S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM
NA ÚROVNI PREDPRIMÁRNEHO VZDELÁVANIA

Bratislava 2017

Mgr. LUCIA ŠIMÁKOVÁ

OBSAH

ÚVOD.....	2
RADY PRED REALIZÁCIOU STIMULAČNÝCH CVIČENÍ.....	3
SYMBOLY K STIMULAČNÝM CVIČENIAM.....	4
1. VNÍMANIE.....	5
1. 1 SLUCHOVÉ VNÍMANIE.....	5
1. 2 ZRAKOVÉ VNÍMANIE	13
1. 3 ČUCHOVÉ A CHUŤOVÉ VNÍMANIE.....	25
1. 4 HMATOVÉ VNÍMANIE	31
2. MYSLENIE	41
3. UČENIE	57
4. PAMÄŤ	70
5. JAZYK REČI	80
6. POZORNOSŤ.....	94
7. PREDSTAVIVOSŤ A FANTÁZIA	116
8. PONUKA ROČNÝCH OBDOBÍ.....	126
9. RECEPTY A INÉ NÁPADY NA VÝROBU EDUKAČNÝCH MATERIÁLOV..	129
10. ODPORÚČANÉ PRACOVNÉ LISTY	133
11. ODPORÚČANÉ WEBOVÉ STRÁNKY	134
12. ODPORÚČANÉ PUBLIKÁCIE	134
ZOZNAM OBRÁZKOV S UVEDENÍM ZDROJA	136
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	140

ÚVOD

Na pedagogického pracovníka sú v predprimárnom vzdelávaní kladené vysoké nároky. Pre deti nestačí len poskytnúť vedomosti. Jednou z najdôležitejších úloh je doviest' ich k emočnému prežitiu všetkého potrebného, s čím sa dostávajú do bezprostredného kontaktu a rozvíjať tak každú stránku ich osobnosti. O to viac je toto prepojenie obmedzené u detí s mentálnym postihnutím, ktoré majú znížené schopnosti usudzovať a vnímať rôznorodé podnety.

Hlavnú úlohu v rozvoji jednotlivých stimulov (tak, aby sa rozvíjali dané vývojové oblasti detí s postihnutím) máme aj my – špeciálni pedagógovia, učitelia pre predprimárne vzdelávanie, rodičia a iní dospelí, ktorí sa deťom po edukačnej stránke venujú. Aby sme mohli čo najefektívnejšie rozvíjať kognitívne procesy pre potrebu úspešného vstupu do primárneho vzdelávania, mali by sme disponovať dostatočným repertoárom stimulačných cvičení, ktoré tieto procesy podporujú a rozvíjajú. A to cez didaktické i spontánne hry, ktoré sú prioritnou činnosťou detí predškolského veku. Cvičenia sa u detí s mentálnym postihnutím musia neustále obmieňať, no zároveň informácie pravidelne opakovať.

Na základe tejto edukačnej potreby sme sa rozhodli vytvoriť sumár cvičení pre rozvoj kognitívnych procesov, ktoré sú vhodné pre pedagógov pracujúcich s deťmi s mentálnym postihnutím v predškolskom zariadení. Informácie sme čerpali z odborných publikácií i webových stránok, ktoré sú voľne dostupné na internete. Zoradili sme ich podľa jednotlivých oblastí: vnímanie, myslenie, učenie, pamäť, jazyk reči, pozornosť, predstavivosť a fantáziu a pre lepšiu orientáciu sme im priradili farebné rozlíšenie a symboly, ktoré znázorňujú stupeň náročnosti jednotlivých aktivít. Cvičenia sú určené ako pre skupinu, tak individuálnu edukáciu a obsah nie je nemenný. Aktivity sú najmä inšpiráciou, ako je možné s deťmi tejto vekovej kategórie a daného stupňa mentálneho postihnutia pracovať, na čo sa zamerať v rámci veku a aký spôsob učenia deťom ponúknuť, aby aj pre svoj postih zažili úspech, rozvíjali sa dopredu a boli pripravené na novú životnú etapu v školských laviciach.

Sme si vedomí toho, že sám pedagóg najlepšie pozná svoju skupinu detí, individuálne možnosti každého jedného a on sám najlepšie vie, ktorá hra je pre dieťa vhodná, ako ju správne viesť, resp. modifikovať na každé dieťa zvlášť, aké informácie chce aktivitou získať a ako ju zaradiť do svojho edukačného procesu. Dúfame však, že ponúkaný materiál bude pre prácu s deťmi určitým uľahčením a motiváciou.

RADY PRED REALIZÁCIOU STIMULAČNÝCH CVIČENÍ

1. pri každodenných činnostiach sa snažíme deťom vysvetľovať význam a jednotlivé funkcie predmetov, s ktorými bežne prichádzame do kontaktu. Činnosť neustále popisujeme slovami a zároveň sa detí často pýtame. Tým stimulujeme ich verbálnu stránku reči, myslenie, podporujeme pamäť, učenie, sústredenie a deti dostávajú priestor pre svoju predstavivosť a fantáziu.
2. predmety, ktoré sa nachádzajú v našom okolí, môžeme využívať k učeniu o farbách, geometrických tvaroch, k precvičovaniu početných úkonov, k skúmaniu znakov ročných období a pod. Veľmi stimulujúci je najmä pobyt von a vychádzky, ktoré ponúkajú možnosť učenia pri každej príležitosti.
3. ak to dovoľuje počasie, s deťmi je vhodné tráviť dostatok času na detskom ihrisku a využívať tak všetky jeho atrakcie a často hrať hry, ktorých súčasťou sú pohyby,
4. prírodné materiály využívať na tvorbu koláží a zároveň pestovať pozitívny vzťah k prírode,
5. pre motiváciu k rozvoju reči, k pozornosti a vnímaniu je prospešná muzikoterapia a hra na hudobných nástrojoch,
6. pri nevyhnutnom sústredení môžeme využiť fantáziu detí a zoznámiť ich s imaginárnymi postavičkami, ktoré majú radi ticho pri čítaní rozprávky, alebo použiť čarovnú paličku, ktorá na začiatok rozprávania príbehu deti „začaruje“, aby sa ukludnili a sústredene počúvali. Môžeme doniesť „kameň mudrcov“ (veľmi zaujímavo a pekne vyfarbený) a kto ho bude držať, má právo rozprávať a ostatní ho počúvajú.
7. ak to školské prostredie ponúka, vhodné je aplikovať rôzne druhy terapií – animoterapiu, hydroterapiu, rehabilitačné cvičenia, dramaterapiu, arteterapiu aj s výstavou, zúčastňovať sa rôznych detských podujatí, aktívne sa zapájať na detských vystúpeniach a pod.

SYMBOLY K STIMULAČNÝM CVIČENIAM

Každé stimulačné cvičenie je označené určitým symbolom, ktorý poukazuje na náročnosť jednotlivých aktivít. Aby sme sa mohli lepšie orientovať v cvičeniach a aplikovať ich vzhľadom k stupňu mentálneho postihnutia detí, ponúkame nasledovné symboly:

	ľahký stupeň náročnosti aktivít
	stredný stupeň náročnosti aktivít
	ťažký stupeň náročnosti aktivít

Nakoľko je každé dieťa individuálne a nie je možné presne určiť schopnosti a možnosti dieťaťa vzhľadom k stupňu jeho vývinu a mentálnemu postihnutiu, je nevyhnutné vnímať dané symboly k jednotlivým aktivitám iba ako meradlo možnej náročnosti. Pre niektoré deti môže byť stredný stupeň náročnosti aktivity ľahkou alternatívou, pre iné deti nezvládnuteľným cvičením. Preto označenie symbolom je všeobecné a konkretizuje si ho pedagóg vzhľadom k svojej špeciálnopedagogickej praxi a poznaniu detského kolektívu, ktorý vzdeláva.

1. VNÍMANIE

Rozvoj vnímania je pre deti dôležitý, pretože sa stáva podnetom ich tvorivosti. Vnímavosť vedie k citlivosti k sebe samému, k iným, ku kráse, ale i k problémom i ich riešeniam.

Aby sme rozvíjali vnímanie v komplexnom ponímaní, veľmi vhodnou formou sú vychádzky a výlety. Pred odchodom je však nevyhnutné deti upozorniť na to, čoho si majú všimnúť a hneď po príchode rozprávať o tom, čo deti na vychádzke zažili. Vychádzku môžeme využiť na zrakové a hmatové vnímanie so zavretými očami, pozorovanie vetra (ako veje šál, sukňa a pod.). Môžeme vytvoriť „poznávaciu trasu“, na ktorej budú pre deti pripravené úlohy s podnetmi na netradičné vnímanie okolia. Pozorovanie môžeme uskutočňovať počas celého roka, v rámci jednotlivých ročných období. Motivovať deti môžeme dramatickými vstupmi, hádankami a pod. Je však nevyhnutné, aby deti vnímali všetkými zmyslami.

1.1 SLUCHOVÉ VNÍMANIE

Pri aktivitách zameraných na rozvoj sluchového vnímania je nevyhnutné, aby sme poznali kvalitu sluchu u detí v triede. Zameriavame sa najmä na:

- druhy zvukov,
- silu zvukov,
- výšku zvukov,
- zafarbenie i vzdialenosť zvukov.

Stimulačnými cvičeniami podporujeme rozvoj vnímania hluku a ticha, poznávanie hlasov známych osôb i ľudí, zvukov zvierat, dopravných prostriedkov, hudobných nástrojov

a pod. Deti by mali zvuky nielen rozlíšiť, ale vedieť ich aj napodobniť a neskôr ich aj pomenovať. Okrem iného využívame aj spev s rytmickým doprovodom.

Je potrebné uvedomiť si, že vnímanie zvukov, ich lokalizácia a rozlišovanie sa vyvíja s vekom dieťaťa. Preto nemôžeme vyžadovať rovnaké kritéria pre deti 3 ročné v porovnaní s deťmi 6 ročnými.

Majzlanová K. (1996, 97 s.) medzi príklady hier a cvičení zameraných na rozvoj sluchového vnímania zaraďuje:

▪ rytmizovať 1 – 3 slabičné slová	▪ určiť a rozoznávať zvuky predmetov
▪ rytmizovať a melodizovať svoje meno	▪ na zmenu zvuku reagovať zmenou pohybu
▪ opakovať slová v rôznej hlasovej intenzite	▪ poznávať a rozlišovať melódiu piesne
▪ rozoznávať smer zvuku	▪ intonovať na známe slabiky (koza - mememe, kuriatko – pipipi a pod.)
▪ určiť poradie zvuku	▪ tvoriť slová podľa určitej hlásky
▪ poznávať deti podľa hlasu	▪ vyberať predmety na obrázkoch, ktoré začínajú rovnakým písmenom (napr. citrón, cibuľa a pod.)
▪ postupne meniť (zoslabovať, zosilňovať) intenzitu zvuku	

Vhodné činnosti zamerané na rozvoj sluchového vnímania (Bednářová, Šmardová, 2007):

1. vo veku 3 – 4 rokov

- s deťmi počúvame rozprávky a príbehy, počúvame ticho,
- lokalizujeme zvuky – deti skúšajú ukázať, odkiaľ zvuk prichádza,
- poznávame zvuky z domácnosti, z prírody, z ulice,
- poznávame piesne podľa melódie, spievame s deťmi, nacvičujeme básne, riekanky, rytmizujeme,
- roztlieskavame slová na slabiky,
- nechávame predávať krátky odkaz.

2. vo veku 4 – 6 rokov

- počúvame dlhšie rozprávky, učíme sa básničky a pesničky,
- lokalizujeme zvuk, hľadáme schované ozvučené predmety,
- poznávame hudobné nástroje,
- poznávame počty zvukov, počty slov vo vete.

Názov cvičenia: „Ako spieva vtáčik?“	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý deň. 1999, s. 88</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ sluchové vnímanie	▪ pozornosť, myslenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže identifikovať podľa jedného vjemu – sluchu
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	šatka

Postup cvičenia:

Deti si posadajú do kruhu. Vyberieme dieťa, ktorému zaviažeme oči šatkou a zatočíme ho. Z ostatných detí vyberieme niekoho z kruhu, ktorý sa oproti nemu postaví. Dieťa so zviazanými očami, resp. učiteľka sa pýta: „*Ako spieva vtáčik?*“ Dieťa oproti nemu raz alebo dvakrát pípne. Ak ho „slepé“ dieťa pozná, úlohy si vymenia. Keď ho nepozná, skúsi šťastie u niektorého iného „vtáčika“.

Názov cvičenia: „Počuješ to čo ja?“	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 123</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ sluchové vnímanie	▪ pozornosť, myslenie, pamäť
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže aplikovať svoju sluchovú pamäť
Miesto realizácie:	Interiér
Pomôcky:	šatka, čokoľvek, čo robí hluk

Postup cvičenia:

Vyberieme jedno dieťa z triedy, ktorému zaviažeme oči. Následne začneme manipulovať predmetmi v triede, ktoré vydávajú rôzne zvuky, a pre dieťa sú tieto zvuky známe. Úlohou dieťaťa so zviazanými očami je hádať, čo práve robíme, napr. otvárame

dvere, trháme list papiera, v prípade umývadla v triede – pustíme vodu z vodovodného kohútika a pod.

V rámci cvičenia sa vystriedajú všetky deti v triede.

Názov cvičenia: Hľadanie zvončeka	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 159</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ sluchové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, hmatové vnímanie, hrubá motorika
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa identifikuje zvuk podľa sluchu ▪ dieťa kooperuje v skupinovej hre a dodržiava bezpečnosť pri aktivite
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	šatka pre každé dieťa, zvonček

Postup cvičenia:

Do hry sa zapájajú všetky deti naraz. Takmer všetkým deťom sa zaviažu oči šatkou. Pozerá sa iba to dieťa, ktorému sa dá do ruky zvonček. Vybrané dieťa sa postaví na jedno miesto a zvoní zvončekom. „Slepí spoluhráči“ ho podľa zvuku zvonca hľadajú. Kto sa zvoniaceho hráča dotkne, má právo prevziať zvonček.

Poznámka:

Vzhľadom k bezpečnému prostrediu je pre deti nevyhnutné odstrániť akýkoľvek nábytok vo vymedzenom priestore, kde sa hra realizuje. Alternatívou môže byť ukrytie dieťaťa, ktoré drží zvonček a jeho hľadanie podľa zvuku. V tomto prípade je hra vhodnejšia v exteriéri.

Názov cvičenia: Identifikácia zvukov	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 273</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ sluchové vnímanie	▪ pozornosť, pamäť
Veková kategória:	3 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže z viacerých zvukov identifikovať spoľahlivo dva zvuky
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	predmety, ktoré vydávajú zvuk (autíčko, zvonček od bicykla, hrkálka a pod.)

Postup cvičenia:

Pred aktivitou deti oboznámime so zvukmi jednotlivých predmetov: s autíčkom, so zvončekom bicykla, s hrkálkou a pod. Nahráme tieto zvuky spoločne s deťmi, napr. do mobilu a prehráme im ich bezprostredne po zázname. Pritom vyzveme deti, aby vyslovili názov príslušného predmetu, alebo na daný predmet ukázali (v prípade nehovoriacich detí).

Po častejšom opakovaní aktivity sa s deťmi hráme na hádanie jednotlivých zvukov podľa záznamu a necháme ich priradovať k jednotlivým zvukom príslušné obrázky. Deti by nakoniec mali byť schopné s istotou určiť 2 zvuky.

Názov cvičenia: Poznaj pesničku	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicap. 2015, s. 121</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ sluchové vnímanie	▪ pozornosť
Veková kategória:	3 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa precvičuje sluch pomocou doprovodu spevu alebo melódie
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	ceruzka alebo iná palička

Postup cvičenia:

Ide o veľmi jednoduchú a rýchlu sluchovú hru, ktorú možno hrať s deťmi kdekoľvek a bez akýchkoľvek pomôcok. Vytlieskavame dlaňami o stehná rytmus dobre známej pesničky, napr. Pec nám spadla. Môžeme ťukať i ceruzkou o stôl, alebo tlieskať dlaňami o seba. Sledujeme pritom, či deti poznajú melódiu piesne.

Variant cvičenia: ak deti poznajú melódiu piesne, spoločne si ju môžeme zaspievať s doprovodom pochodu, tlieskania alebo iných pohybových krokov.

Názov cvičenia: Počúvaj pozorne	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 122</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ sluchové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, pamäť
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa rozvíja sluchové vnímanie, pozornosťou a učí sa rýchlym reakciám
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	detské knihy, básničky alebo pesničky

Postup cvičenia:

Na začiatok aktivity vyberieme slovo, ktoré sa v určitej rozprávke, pesničke alebo básničke opakuje. Požiadame deti, aby dobre počúvali a prečítame im rozprávku, zarecitujeeme básničku alebo zaspievame pesničku. Vždy, keď deti počujú dané slovo, musia urobiť vopred dohodnutú vec: zatlieskať, postaviť sa, urobiť zvieratko a pod.

Variant cvičenia: Požiadame deti, aby sa schovali pod deku a vyskočili vždy, keď počujú cieľové slovo.

Názov cvičenia: Čo počujeme?

Zdroj: Katarína Majzlanová: *Rozumová výchova mentálne postihnutých detí predškolského veku*. 1996, s. 99

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ sluchové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa precvičuje sluchové vnímanie a pozornosťou ▪ dieťa rozvíja oblasť reči
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	hračky a predmety v triede

Postup cvičenia:

Na začiatok si určíme pravidlá hry. Deti by ich mali dodržiavať, aby započuli čo najviac zvukov a neboli pritom rušené. Začíname hru. Deti si zavrú oči a snažia sa počúvať okolité zvuky. Počas hry nevykrikujú. V prípade, že aktivita sa realizuje v interiéri, učiteľ sa snaží robiť všetky možné zvuky, ktoré deti poznajú. V exteriéri sú to zvuky prírody, ktoré sú pre deti ťažšie rozpoznateľné. Po ukončení aktivity sa porozprávame, čo všetko deti počuli. V prípade, že sa v triede nachádzajú aj nehovoriace deti, vyzveme ich, aby sa počutý zvuk pokúsili imitovať, resp. ukázať na predmet, ktorý vydal daný zvuk a započuli ho.

Variant cvičenia: pri deťoch nižšej vekovej kategórie alebo s ťažkým mentálnym postihnutím môžeme využiť diktafón, resp. mobilný telefón, na ktorý nahráme zvuky detí. Tieto zvuky zo záznamu prehráme a pozorujeme ich reakcie na počuté. Ak radi počúvajú tieto nahrávky, skúsime prehrať iné, napr. zvuky prírody. Tento druh stimulácie zaisťuje zlepšovanie rečových schopností do budúcnosti.

Názov cvičenia: Hláska nás prebúdzá	
<i>Zdroj: Hana Nádvorníková: Kognitívne činnosti v předškolním vzdělávání. 2011, s. 127</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ sluchové vnímanie	▪ pozornosť, myslenie, rozvoj reči
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa pozorne počúva a reaguje na vybrané hlásky
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	žiadne

Postup cvičenia:

Deti sedia v kruhu, hlavu majú sklonenú, oči zavreté. Rozprávame im: „*Vaše oči teraz spia, ale uši dobre počúvajú. Zbudíť vás môže len to písmenko, ktoré vám poviem. Keď budete v niektorom slove počuť písmenko napr. „s“, zodvihnite hlavu a obe ruky – prebudíte sa.*“

Najprv vyberáme slová, v ktorých je hláska na začiatku slova (slon, sova, stôl a pod.), neskôr na konci (kokos, nos, les a pod.). Až nakoniec používame slová, kde daná hláska je v strede slova.

Hru opakujeme s ďalšími hláskami. Slová je nevyhnutné vyslovovať s miernym zdôraznením určenej hlásky.

Názov cvičenia: Uhádni!	
<i>Zdroj: Katarína Majzlanová: Rozumová výchova mentálne postihnutých detí predškolského veku. 1996, s. 100</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ sluchové vnímanie	▪ rozvoj reči, učenie, pozornosť, myslenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa pomocou citoslovieč rozlišuje jednotlivé kategórie
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	žiadne

Postup cvičenia:

S deťmi sa zahráme hru na citoslovčia. Učiteľ hovorí citoslovčia napríklad z kategórie domácich zvierat a ostatné deti hádajú, o aké zvieratko sa jedná. Obmenou hry môžu byť zvuky zvierat, dopravných prostriedkov a iných kategórií nahratých ako audiozáznam.

Variant cvičenia: citoslovčia vyslovuje vybrané dieťa, ktoré pozná zvuky zvierat alebo iných kategórií.

ĎALŠIE STIMULAČNÉ CVIČENIA NA ROZVOJ SLUCHU Z PRAXE:

vybrané dieťa zájde za dvere triedy, ostatné deti zatiaľ skryjú v triede predmet, ktorý vydáva zvuk na signál (napr. mobilný telefón alebo budík). Po vyzvaní dieťa príde do triedy a hľadá predmet, ktorý práve vydáva zvuk.

predmet, ktorý vydáva zvuk (najlepšie mobilný telefón) schováme do jednej z napr. 5 škatúl tak, aby to dieťa nevidelo. Vybrané dieťa sa posadí pred tieto škatule postavené do radu a háda, v ktorej škatuli mobilný telefón zvoní.

známa hra: telefón, kedy si deti postupne do kruhu šepkajú do ucha dané slovo alebo citoslovce napr. zvieratka a posledné dieťa nahlas vysloví, čo počulo.

1.2 ZRAKOVÉ VNÍMANIE

Zrak patrí k najdôležitejším zmyslom, nakoľko má najväčší vplyv na učenie a jeho cieľ. Deti používajú zrak ako prostriedok k chápaniu stálosti objektu, ktorá je spojená s vnímaním a chápaním sveta. Je dôležitý pre priestorovú orientáciu. Pochopenie toho, čo vidí, sa odráža i v komunikácií s ostatnými.

Aktivity sa zameriavajú na rozvoj poznávania farieb, tvarov, orientácie v priestore i rozlišovania veľkostí.

Bednářová, J. a Šmardová, V. (2007) upozorňujú na vhodné aktivity v rámci zrakového vnímania pre deti:

1. vo veku 3 rokov:

- sa s deťmi sústreďíme na farby, nie na odtiene. Na rozlišovanie a priradovanie farieb sa zameriavame predovšetkým pri hrách a každodenných činnostiach, napr. pri navliekaní gorálok deti necháme vyhľadať gorálky rovnakej farby, pri hre s kockami vyhľadáваме modré kocky a pod. Deťom farby často pomenovávame (na vychádzke, pri hre, pri rôznych aktivitách).
- pri odlišovaní figúry a pozadia je vhodné pozerat' s deťmi rozprávkové knižky, vyhľadávat' a pomenovávat' jednotlivé objekty, vyhľadávat' objekty podľa obrázkov a čiastočne ukryté objekty v obrázkoch.

2. vo veku 4 – 5 rokov:

- pri hľadaní dielov s deťmi pracujeme so stavebnicovými kockami, ktoré sa líšia menej zreteľnými prvkami,
- sústreďíme sa na vkladanie tvarov do rovnakých otvorov, na vyhľadávanie prvkov v obrázku, rovnakých dvojíc (napr. pomocou pexesa), vyhľadávanie a prikladanie rovnakých obrázkov na šablónu, domino,
- môžeme pracovať aj s pracovnými listami. Avšak prevahu činností v tomto veku stále smerujeme k manipulácii s konkrétnymi, každodennými predmetmi, dopĺňujeme obrázky z detských knižiek. Z pracovných listov sa snažíme vyberať tie, kde dieťa vyhľadáva z radu rovnakých prvkov jeden odlišný, alebo z dvojíc odlišné prvky a pod.
- s deťmi skladáme puzzle, skladačky vyrobené z pohľadníc a i.

3. vo veku 5 – 6 rokov:

- s deťmi vyhľadáваме prvky v zložitejších obrázkoch, vyhľadáваме rovnaké obrázky, zhody a rozdiely v dvojici obrázkov,
- používame pracovné listy k vyhľadávaniu jedného tvaru líšiaceho sa detailom, s priradovaním dvojíc obrázkov objektu a jeho tieňov, prípadne obrysov, s vyhľadávaním jedného tvaru líšiaceho sa horizontálnou a vertikálnou polohou, dvoch rovnakých tvarov medzi odlišnými tvarmi a pod.,
- skladáme s deťmi puzzle, pohľadnice, obrázky z kociek, dokresľujeme objekty, prekresľujeme určité obrazce a pod.

Niektoré pracovné listy a obrázky si pedagógovia môžu nájsť v prílohách publikácie: *Diagnostika dieťaťa predškolského veku* (2007) od vyššie uvedených autoriek.

Názov cvičenia: Hry so zrkadlom	
<i>Zdroj: Jackie Silberg: Hrajme sa s najmenšími. 2003, s. 41</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ zrakové vnímanie	▪ pozornosť, sluchové vnímanie
Veková kategória:	3 roky
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa získava vizuálne skúsenosti
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	zrkadlo

Postup cvičenia:

Pozerať sa do zrkadla je pre dieťa zábavné a hrou sa mu sprostredkuje pohľad na seba samého. Je mnoho príkladov, čo robiť, keď sa s dieťaťom pozeráme do zrkadla a stimulujeme tak jeho vizuálnu skúsenosť. Odporúča sa:

- usmievať sa na rôzne spôsoby
- vytvárať zvuky pomocou pier
- triasť rôznymi časťami tela
- kolísať sa dopredu a dozadu
- robiť grimasy a vydávať zvuky
- napodobňovať zvuky zvierat a i.

Poznámka:

Neuróny pre zrak sa vytvárajú veľmi skoro, preto u detí s mentálnym postihnutím je nevyhnutné stimulovať zrak od začiatku nástupu do predškolského zariadenia.

Názov cvičenia: Dajte mi kladivo	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 119</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ zrakové vnímanie	▪ koordinácia zraku a ruky, bilaterálna integrácia, predstavivosť a fantázia, jemná motorika
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa precvičuje zrak s koordináciou ruky ▪ dieťa dodržiava bezpečnosť pri aktivite
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	detské kladivo, korková doska, detské klinčeky

Postup cvičenia:

Deti, najmä chlapci, radi pracujú s kladivom a ak im k tomu dáme príležitosť, dokážu sa dlho zabaviť. Ide o veľmi vhodné cvičenie na koordináciu zraku a ruky a je zdrojom silných propioceptívnych vnemov. Pre niektoré deti je to ukludňujúca aktivita. Vyžaduje si však dozor dospeljej osoby.

Základom hry je korková doska, kladivko a detské herné klinčeky, pomocou ktorých si deti môžu tvoriť rôzne obrazce podľa vlastnej fantázie, podľa pokynov učiteľa, resp. podľa predlohy.

Názov cvičenia: Moja farebná kniha	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 82</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ koordinácia zraku a ruky, myslenie, pozornosť, jemná motorika, učenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa tvorí vlastnú knihu podľa zadaných kritérií
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	farebné výkresy, zošívачka alebo iná pomôcka na vytvorenie strán, časopisy alebo katalógy, papierové a iné ozdoby

Postup cvičenia:

Na začiatok vyrobíme knihy pre každé dieťa s rôznymi farebnými stranami. Necháme deti, aby si vyzdobili obálku. Deťom dáme časopisy, ktoré prelistujú a hľadajú obrázky s predmetmi rôznych farieb. S pomocou učiteľa (resp. samé) vystrihujú obrázky a lepia ich na stránku zodpovedajúcej farby.

Variant cvičenia: Vytvoríme knihy, v rámci ktorej budú deti predmety triediť podľa určitej kategórie, napr. podľa tvaru, zvierat, potravín a pod. Do záhlavia každej strany môžeme nalepiť jeden príklad z každej kategórie.

Názov cvičenia: Hľadanie očami	
<i>Zdroj: Nanon Gardinová: Krátké hry pro dlouhé chvíle. Zábavné činnosti pro děti od 2 do 10 let. 2009, s. 73</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ zrakové vnímanie	▪ pozornosť, myslenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa sa aktívne zapája do hľadania predmetov podľa zadaných inštrukcií
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	laminované tvary (napr. auto, oblak, jablko, resp. papier A4 alebo A5), dierkovačka, dlhá šnúrka

Postup cvičenia:

Hra sa s deťmi môže hrať v triede i vo vonkajších priestoroch, ktoré by však mali mať vymedzenú menšiu plochu. Povieme deťom, že v miestnosti vidíme nejakú vec – červenú stoličku, kvetovanú záclonu, časopis s krásnou tetou na obálke, plyšového medvedíka a pod. Deti začnú hľadať, ako náhle predmet nájdu, rozbehnú sa k nemu a dotknú sa veci.

Náročnosť aktivity môžeme vekom detí zvyšovať a opisovať vec v detailnejších informáciách, napr. je to modré, z dreva, dá sa z toho robiť veža a pod. Okrem farieb využívame i geometrické tvary, zvieratá a iné predmety.

Názov cvičenia: Ktorá vypadne	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicap. 2015, s. 91</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ zrakové vnímanie	▪ pamäť, pozornosť, myslenie
Veková kategória:	3 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa rozvíja zrak pomocou sústredenosti a vnímania následných krokov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	prázdna trubica, farebné stavebnicové alebo legové kocky

Postup cvičenia:

Posadíme sa oproti deťom a pomaly zasúvame kocky do trubice. Na začiatku začíname len s 2 kockami. Keď vkladáme kocky, opisujeme ich farby, aby si ich deti viac zapamätali. Voľné konce trubice prikryjeme dlaňami, nakloníme ich na jednu stranu a spýtame sa detí, ktorá kocka vypadne ako prvá. Obmenou kociek môžu byť rôzne hračky a predmety z triedy ako napr. malé autíčka, farebné ping-pongové loptičky alebo iné predmety.

Taktiež môžeme požiadať vybrané dieťa, aby samé vkladalo hračky do trubice. Precvičí si tým bilaterálnu pohybovú integráciu.

Variant cvičenia: Náročnosť cvičenia môžeme zvýšiť väčším počtom vkladánych kociek alebo iných predmetov a hračiek.

Názov cvičenia: Nájdi rovnaké	
<i>Zdroj: Katarína Majzlanová: Rozumová výchova mentálne postihnutých detí predškolského veku. 1996, s. 95</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ zrakové vnímanie	▪ pozornosť, myslenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa zrakom nachádza rovnaké obrázky
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	výkres s obrázkami, resp. pexeso

Postup cvičenia:

Na veľkom výkrese, resp. obrázku hľadajú deti podľa farby i podľa tvaru rovnaké predmety, hračky, kvety, ovocie, zeleninu a iné kategórie, ktoré učiteľ určí.

Názov cvičenia: Vyrobené bludisko

Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicap. 2015, s. 92

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ koordinácia zraku a ruky, plánovanie pohybu, bilaterálna integrácia
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa sa pomocou zraku, pohybu a myslenia snaží doviest' daný predmet do určeného cieľa
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	kus kartónu alebo podnos z tvrdého papiera, nakreslené bludisko, slamky, nožnice, tekuté lepidlo alebo taviaca pištoľ, guľička

Postup cvičenia:

Na podložku z tvrdého papiera prilepíme bludisko (alebo na papier či kartón nakreslíme). Rozstriháme slamky na rôzne dĺžky a nalepíme ich na čiary bludiska. Niekde necháme voľné miesta, aby vzniklo bludisko. Slamky nalepíme aj po okrajoch, aby guľička nespadla.

Vybrané dieťa chytí podložku, drží ju oboma rukami a nakláňa ju tak, aby sa guľička pohybovala bludiskom.

Variant cvičenia 1: Ako podklad môžeme použiť aj materiál s hrubším povrchom (napr. neklzávy papier na dno kuchynských zásuviek), na ktorý nalepíme slamky. Guľička sa bude pohybovať pomalšie a úloha bude ľahšia.

Variant cvičenia 2: Položíme bludisko na podlahu alebo na stôl a namiesto guľičky použijeme chumáč vaty. Požiadame dieťa, aby ju posúvalo fúkaním do slamky.

Názov cvičenia: Šnurovacie karty

Zdroj: Lisa A. Kurtz: *Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 93*

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ koordinácia zraku a ruky, jemná motorika, plánovanie pohybu, obratnosť, bilaterálna integrácia
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ deti používajú zrak a jemnú motoriku na „šitie“ cez malé otvory
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	laminované tvary (napr. auto, oblak, jablko, resp. papier A4 alebo A5), dierkovačka, dlhá šnúrka

Postup cvičenia:

Vylaminujeme tvary a tie po stranách vydierkujeme. Na jednom konci šnúrky urobíme uzol a ukážeme deťom, ako šnůrkou „šit“ po okraji daného laminovaného obrázka (zhora nadol). Deti to budú skúšať dovtedy, kým sa im nepodarí samým „ušiť“ celý obrázok.

Poznámka:

Je možné zakúpiť si už hotové edukačné pomôcky na „šitie“ rôznych tvarov, zvieratiek, dopravných prostriedkov a pod.

Názov cvičenia: Čia je to hlava?

Zdroj: Katarína Majzlanová: Rozumová výchova mentálne postihnutých detí predškolského veku. 1996, s. 96

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie, rozvoj reči, sluchové vnímanie, učenie
Veková kategória:	4 – 5 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže k sebe priradiť správne časti obrázkov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	obrázky zvierat z 2 častí (hlava, trup), magnetická tabuľa, magnety

Postup cvičenia:

Na magnetickej tabuli v hornej časti rozložíme telá zvierat a v dolnej časti ich hlavy. Dieťa, ktoré príde k tabuli, si vyberie ľubovoľnú hlavu zvierat a pokúsi sa ju priložiť k správnej časti tela. Zviera pomenuje. Aby si kategóriu zvierat zopakovali aj ostatné deti, pokúsia sa napodobniť charakteristický zvuk zvierat. Pri tabuli sa vystriedajú všetky deti.

Názov cvičenia: Sleduje očami zľava doprava

Zdroj: Hana Nádvorníková: Kognitívne činnosti v predškolskom vzdelávaní. 2011, s. 128

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie, rozvoj reči
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa si precvičuje pravo-ľavú orientáciu ▪ dieťa nadobúda schopnosť sledovania textu zľava doprava
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	rôzne obrázky umiestnené alebo nalepené zľava doprava

Postup cvičenia:

Významnou zručnosťou pre nácvik budúceho čítania je sledovať očami obrázky či iné znaky zľava doprava. Pre danú zručnosť môžeme použiť radu jednoduchých obrázkov zoradených na pruhu papiera. Deti potom vedieme k ich „čítaniu“.

Činnosť na začiatku realizujeme individuálne – dieťa si na jednotlivé obrázky ukazuje a hovorí, čo vidí. Neskôr ich skúsime „čítať“ s celou skupinou detí nahlas. Je však nevyhnutné dohodnúť sa na tom, čo je na obrázku zobrazené, t.j. ako jednotlivé obrázky pomenujeme.

Názov cvičenia: Hodí sa k nim?	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 75</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie, rozvoj reči
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže zrakom rozlíšiť karty, ktoré do danej skupiny kariet nepatria
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	kartičky, na ktorých sú zobrazené rôzne druhy vecí (môžeme si ich vyrobiť sami, resp. použiť kartičky z pexesa)

Postup cvičenia:

Kto nepatrí do rodiny? Najskôr rozdelíme kartičky podľa druhu (zvieratá, rastliny) a vytvoríme kopčeky. Učiteľ alebo niektoré z detí vyberie štyri alebo päť kariet a zastrčí ich do kopčekov, do ktorých nepatria. Začína hra, kde vybrané dieťa musí poznať, ktorá karta sa k ostatným v balíčku nehodí.

Poznámka:

Pri hľadaní obrázkov, ktoré nepatria do danej kôpky, si učiteľka s deťmi môže opakovať napr. názvy zvierat a ich zvuky.

Názov cvičenia: Boj o trojuholník	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 178</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ zrakové vnímanie	▪ pozornosť, jemná motorika, predstavivosť, myslenie
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa aktívne vyhľadáva geometrické tvary v spleti rôznych čiar na papieri
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	listy papiera, rôzne pastelky

Postup cvičenia:

Z čiarok vzniknú čiary, z čiar sa stanú trojuholníky, z trojuholníkov bude krásny vzor. Na listy papiera nakreslíme ľubovoľné množstvo čiarok. Deti sa rozdelia do dvojíc a pokúsia sa striedavo spájať vždy dve čiarky čiarou tak, aby vznikali len trojuholníky. Kto dokončí trojuholník, môže ho vymalovať svojou farbou. Kto ich bude mať viac?

Názov cvičenia: Hľadáme predmety podľa prvého písmenka	
<i>Zdroj: Helena Hazuková et al.: Rozvíjime rozumové schopnosti dětí. Dítě a jeho psychika – poznávací schopnosti a funkce. 2014, s. 69</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ zrakové vnímanie	▪ pozornosť, učenie, myslenie, pamäť
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže rozoznať rovnakú hlásku napísanú na papieri
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	kartičky s písmenami, predmety a hračky v triede

Postup cvičenia:

Deti sedia v kruhu, majú v ruke kartičku so začiatočným písmenkom svojho mena. Do stredu učiteľ umiestni kruh a pripraví si na kartách napísané tvary veľkých tlačných písmen. Učiteľ postupne hovorí riekanku a dokladá uvedené písmeno do kruhu:

„Ide, ide mašinka,
vezie, vezie písmenká.
Kto nám teraz nájde v krátku,
to čo má K (A, M a pod.) na začiatku?“

Deti, ktorých meno začína na písmeno K, si zrakovo porovnajú písmeno so svojim, a ak je rovnaké, dané dieťa sa postaví a v triede pohľadá predmet, ktorý začína rovnakým písmenom. Predmet pomenuje.

Poznámka:

Aktivita je veľmi náročná. Vyžaduje si poznanie začiatočného písmenka svojho mena a prvé písmenká slov. Hrá sa pri deťoch, ktoré nasledujúci rok odchádzajú do primárneho vzdelávania.

Názov cvičenia: Uvedomiť si funkcie očí a uší	
Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 283	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie ▪ sluchové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie, vnímanie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže uviesť, k čomu nám slúžia oči a uši
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	hračky, ktoré vydávajú zvuk, knižka

Postup cvičenia:

 Spýtame sa detí, k čomu nám slúžia oči. Ak nedokážu odpovedať, podáme im knižku. Prezeráme si spoločné obrázky a spýtame sa pritom: „Čím môžeš vidieť knižku?“ Necháme deťom dostatok času na premyslenie. Ak nedokážu odpovedať, porozprávame sa o očiach a ich funkciách.

Urobíme hluk niektorou hračkou a spýtame sa: „Čím si počul?“ Využijeme rôzne príležitosti, aby sme mohli deťom názorne ukázať, že očami vidia a ušami počujú.

S deťmi si môžeme zaspievať pesničku alebo zarecitovať básničku, v ktorej sa vyskytujú oči a uši.

ĎALŠIE STIMULAČNÉ CVIČENIA NA ROZVOJ ZRAKU Z PRAXE:

 deti hľadajú rovnaký obrázok z pexesa, aký držia v ruke (obrázky môžu byť porozkladané po koberci, resp. na stole – obrázkom hore). Alternatívou môžu byť aj predmety v triede alebo prírodniny v exteriéri.

 učiteľ pantomímou ukazuje činnosti, a deti hádajú, o akú činnosť ide (napr. športy, činnosti v škôlke – strihanie, písanie a i.). Obmenou hry môže byť to, že dieťa predvedie činnosť a ostatné deti s učiteľom hádajú.

1.3 ČUCHOVÉ A CHUŤOVÉ VNÍMANIE

Pri čuchu sa zameriavame na poznávanie a rozoznávanie rôznych pachov (tie, ktoré voňajú, ktoré smrdia i predmety, ktoré sú bez pachu).

Pri chuti na začiatku rozoznávame základné chuťové vnemy: sladké – slané. Neskôr prechádzajme na chute horké, kyslé, štiplavé a látky bez chuti (voda, múka, cestoviny a pod.).

Názov cvičenia: Skúška čuchu	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 34</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ čuchové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže čuchom rozoznať predmety
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	šatka na oči, rôzne predmety, ktoré výrazne voňajú, alebo zapáchajú

Postup cvičenia:

 Zaviazeme oči šatkou vždy jednému dieťaťu, ktorý háda. Pod nosom mu podržíme rôzne predmety, ktoré príjemne voňajú, alebo nepríjemne zapáchajú (olúpané ovocie,

cibuľa, cesnak, parfum, korenie, zubná pasta a pod.). Kto bude najlepším detektívom? Ten, kto čuchom rozoznal najviac predmetov.

Poznámka:

Pre deti s mentálnym postihnutím je vhodné pred aktivitou dôkladne oboznámiť s vôňami predmetov a potravín, ktoré použijeme na hru s čuchom.

Názov cvičenia: Voňavé kompozície	
<i>Zdroj: Maryann Kohlová et al.: Dalších 199 výtvarných činností. 1997, s. 85</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ čuchové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie, jemná motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa si uvedomuje význam čuchu na rozoznávanie vôní
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	fixky, papier, vodou nariadené disperzné lepidlo, korenia rôzneho druhu, plochá miska

Postup cvičenia:

Fixkami nakreslíme spolu s deťmi obrázky. Malú časť obrázku potrieme rozriedeným lepidlom. Jedným korením túto lepiacu časť posypeme, a čo sa neprilepí, zosypeme do plochej misky k ďalšiemu použitiu. Postupne takto obrázok pokrývame ostatnými druhmi korenia, tak vznikne mapa rôznych vôní. Lepidlo necháme zaschnúť. Zavesíme koláž na stenu tak nízko, aby na ňu kedykoľvek dosiahli malé nošteký.

Názov cvičenia: Voňavá hra	
<i>Zdroj: Jackie Silberg: Hrajme sa s najmenšími. 2003, s. 130</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ čuchové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ chuťové a zrakové vnímanie, pozornosť, pamäť, učenie
Veková kategória:	3 – 5 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa rozvíja viac zmyslov naraz
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	jedlo ako pomaranč, nakladaná zelenina a i.

Postup cvičenia:

Vyberieme 3 rôzne predmety, ktoré výrazne alebo odlišne voňajú. Najľahšie je začať jedlom a kvetinami. Zaujímavo vonia napríklad pomaranč alebo nakladaná zelenina. Deťom povieme, že sme medvedíky na prechádzke. Povieme: „*Moje malé medvedíky, cítim, cítim niečo dobré.*“ Predvádzame, že trháme zo stromu pomaranč. Zlúpeme kúsok pomarančovej kôry a necháme k nej deti privoňať. Pokračujeme s dvomi zvyšnými vecami. Nakoniec s deťmi ochutnáme jednotlivé potraviny, ktoré sme voňali. Ak k vôni pridáme chuť, poskytneme deťom ďalšiu zmyslovú skúsenosť.

Toto cvičenie často opakujeme a postupne striedame špecifické vône a chute.

Názov cvičenia: Plastika k nahryznutiu	
<i>Zdroj: Maryann Kohlová et al.: Dalších 199 výtvarných činností. 1997, s. 111</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ chuťové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie, logické uvažovanie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa sa učí potravinami zoradovať podľa určitých znakov ▪ dieťa vytvára kompozície z kúskov ovocia
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	polystyrénová doska vo veľkosti podnosu, alobal, lepiaca páska, rôzne druhy ovocia, veľká misa, papierové tácky, špáradlá a špajchle

Postup cvičenia:

Obalíme polystyrén alobalom a na spodnej strane ho prilepíme. Špajchle alebo špáradlá zapichneme do polystyrénu. Kúsky ovocia vložíme do misky. Deti napichujú ovocie na špáradlá jedným z nasledujúcich spôsobov:

- od malých kúskov po veľké,
- od najmenej sladkého ovocia po najsladšie,
- od mäkkého po tvrdé a pod.

Podávame ako desiatu alebo ľahký obed. Dobrú chuť ☺

Názov cvičenia: Jedlé náramky	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 109</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ chuťové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ koordinácia zraku a ruky, jemná motorika, predstavivosť
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa precvičuje jemnú motoriku na navliekanie „jedlých gorálok“
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	raňajkové cereálie v tvare krúžkov, špagát (ako možný variant - škoricové hady)

Postup cvičenia:

Dieťa navlieka jedlé krúžky (cereálie) na špagát a vytvára z nich náramok alebo náhrdelník. Po navlečení pomôžeme dieťaťu uviazať uzol, aby mohlo náramok alebo náhrdelník nosiť. Pre väčšinu detí je táto aktivita ukludňujúca. Deti môžeme učiť navliekať kúsky cereálií podľa farieb, aby vznikol vzor.

Poznámka 1:

Aktivita si vyžaduje splniť prísne hygienické normy. Pred činnosťou je nevyhnutné veľmi dôkladne umyť ruky, cereálie mať na tanieroch a špagát by mal byť pred aktivitou ešte zabalený – nový.

Poznámka 2:

Obmenou cereálií môžu byť aj kúsky ovocia alebo zeleniny, ktoré si vopred pripravíme na štvorciky alebo iné tvary a vyryjeme do nich krúžky. Aktivitu môžeme realizovať pri téme: ovocie a zelenina.

Názov cvičenia: Obložené chlebíčky	
<i>Zdroj: Maryann Kohlová et al.: Dalších 199 výtvarných činností. 1997, s. 110</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ chuťové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie, logické uvažovanie, jemná motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa uplatňuje výtvarný cit pri príprave pochúťky ▪ dieťa triedi podľa farieb, tvarov a chuti
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	lentilky, čokoládová nátierka, krehký chlieb, príborový nôž, papierové tácky

Postup cvičenia:

Vysypeme lentilky na stôl. Vymenováваме farby cukríkov. Deti budú zoskupovať lentilky na papierové tácky od najjasnejších farieb po najtmavšie, od teplých farieb po studené a pod. Deti sa pokúsia krehký chlieb natrieť čokoládovou nátierkou a vyzdobia chlebíčky tak, ako si zoradili lentilky (lentilky môžeme vymeniť za zdravú stravu pri výučbe o ovocí a zelenine, alebo za iné potraviny).

Názov cvičenia: Chut'ová skúška	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 140</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ chuťové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie, učenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže pomocou chuti spoznať známe ovocie a zeleninu
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	nôž na ovocie, miska, rôzne druhy zeleniny (paradajka, paprika, uhorky a pod.)

Postup cvičenia:

Z každého druhu zeleniny necháme jeden nerozkrájaný kúsok na stole. Zvyšok očistíme, olúpeme, nakrájame na kúsky a všetky druhy v miske premiešame. Úlohou detí je vziať si jednu kocku bez toho, aby do misky pozerali. Vytiahnutý kúsok deti ochutnávajú a po jednom skúsia určiť, aký druh zeleniny to je. Po dokončení hry si môžeme spoločne urobiť hostinu so zeleninovým šalátom.

Poznámka:

Pred aktivitou je vhodné, aby sa deti oboznámili so zeleninou, ktorá je súčasťou hry, ochutnali ju a porozprávali sa o nej. Aby deti boli v hre úspešné, potrebné je na začiatku použiť len 3 – 4 kúsky zeleniny, ktoré sú pre deti známe. Neskôr môžeme použiť aj iný druh zeleniny. Možno je vymeniť zeleninu aj za ovocie.

Názov cvičenia: Úprava hlávkového šalátu	
<i>Zdroj: Jarmila Honzíkova: Pracovní výchova s didaktikou. 2015, s. 224</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ chuťové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie, predstavivosť a fantázia, jemná motorika, pozornosť
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže využiť svoje chuťové vnímanie na rozoznávanie potravín
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	hlávkový šalát, nôž (pracuje s ním učiteľ), misky, doska na krájanie, rôzne prísady podľa potreby

Postup cvičenia:

Práca prebieha v skupinách alebo hromadne. V prípade skupiny dostane každá za úlohu pripraviť hlávkový šalát ako desiatu. Deti použijú všetky potraviny, ktoré majú k dispozícii, tie, ktoré je potrebné nakrájať, budú manipulovať s nožom len za asistencie učiteľa, resp. potraviny im nakrája dospelý. Po príprave si sadnú za stôl a pri každom kole ochutnajú vždy z inej misky. Ohodnotia výkony svojich kamarátov.

Poznámka:

Cvičenie sa dá realizovať aj s rôznymi druhmi šalátov, kedy jedna skupina pripravuje ovocný šalát, druhá skupina zeleninový. Deti zhodnotia, ktorý im viac chutí. Aktivitu je vhodné realizovať pri výučbe ovocia a zeleniny, resp. na tému zdravia a starostlivosť o ľudské telo.

1.4 HMATOVÉ VNÍMANIE

Pri rozvoji hmatového vnímania sa zameriavame na pojmy: drsný - hladký, teplý – chladný, ľahký – ťažký, mäkký – tvrdý. Učíme sa poznávať rôzne materiály (drevo, sklo, papier, kov, textil, umelá hmota a pod.).

Schopnosť spoznávať predmety hmatom veľmi úzko súvisí so schopnosťou zrakového vnímania.

Názov cvičenia: Doprava ľadu	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 32</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ hmatové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jemná motorika
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže vnímať chlad podávaním ľadovej kocky
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	kocky ľadu, igelit väčších rozmerov, ochranný odev (napr. ako pri maľovaní vodovými farbami)

Postup cvičenia:

Ako sa rýchlo roztopí ľad? Všetky deti stoja v kruhu a medzi nimi koluje kocka ľadu. Kocku musí jeden druhému predávať čo najrýchlejšie, nikto si ju nesmie nechať dlhšiu dobu v ruke. Komu už zostane len voda, vypadáva z hry. Ako dlho sme ľad dopravovali? Kto zostane posledný v hre, vyhráva.

Názov cvičenia: Vrecúška s ľadovými kockami	
<i>Zdroj: Trish Kuffnerová: Hry pre najmenších. 2006, s. 33</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ hmatové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, pozornosť
Veková kategória:	3 – 5 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa zdokonaľuje svoju pozorovaciu schopnosť ▪ dieťa získava skúsenosti s miešaním farieb
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	nádobka na ľad, voda, červené, žlté a modré potravinové farbivo, 3 plastové vrecúška s uzáverom

Postup cvičenia:

Zmiešame toľko vody s potravinovými farbivami, aby sme jej mali dostatok na 2 kocky ľadu z každej farby. Nalejeme vodu do nádobky na ľad a po zmrznutí vložíme do jedného vrecúška červenú a žltú kocku, do ďalšieho červenú a modrú a do tretieho žltú a modrú kocku ľadu.

Pre menšie deti bude zaujímavé „naháňať“ kocky ľadu vo vrecúšku.

Staršie deti budú okrem „naháňania“ obdivovať i miešanie farieb pri topení ľadu.

Názov cvičenia: Rozlišovanie materiálov	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 289</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ hmatové vnímanie	▪ myslenie, vnímanie, pozornosť
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže rozpoznať predmety podľa materiálu
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	predmety a hračky z dreva, kovu, kože, látky a pod.

Postup cvičenia:

Na začiatok sa pokúsime deťom objasniť pojem „drevo“. Necháme ich, aby sa hrali s rôznymi kúskami dreva (drevené odpadky, kôra, vetvičky, drevené kocky a pod.). Deti sa musia materiálu dotýkať, lámať ho, hádzať ním, stavať kúsky na seba. Spolu sa zahráme s drevenými kockami zo stavebnice. Vyzveme vybrané dieťa: „Prines mi drevenú kocku! Kocka je z dreva.“ „Prines mi drevené autíčko! Autíčko je z dreva.“ Hľadáme ďalšie predmety z dreva. Označíme ich napr. samolepiacou farebnou značkou.

V ďalšom kroku zavedieme pojem „železo“. Deti by mali cítiť a rozlišovať jeho chlad, lesk, váhu (ťažké).

Necháme deti, aby triedili rôzne predmety podľa toho, z akého materiálu sú vyrobené. Mali by predmety ohmatávať, triediť do škatúl. Necháme deti klepať predmety o seba. Keď deti poznajú zvuky predmetov, môžeme sa zahrať hru na zvuk: vybrané dieťa sa otočí a pokúsi sa podľa spadnutého predmetu identifikovať, či šlo o drevo, a či spadlo železo.

Poznámka:

Hru môžeme realizovať aj v exteriéri, kde s deťmi pri vychádzke hľadáme všetko, čo je z jednotlivých materiálov.

Názov cvičenia: Dobrý hmat	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 121</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ hmatové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ koordinácia zraku a ruky, jemná motorika, myslenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa spozná daný predmet len prostredníctvom jedného vnemu - hmatu
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	šatka, rôzne predmety z triedy alebo predmety, ktoré sme s deťmi našli pri pobyte von

Postup cvičenia:

Vybranému dieťaťu zaviažeme oči. Jednu ruku dá za chrbát, do druhej ruky mu dávame postupne vždy asi na jednu minútu nejaký malý predmet. Ostatné deti nesmú prezradiť, aký predmet dieťa drží v ruke. Pri ohmataní predmetu dieťa skúsi hádať, čo drží v ruke. Keď uhádne, šatka sa mu odviaže. Vystriedajú sa všetky deti a kolo sa môže opakovať s novými predmetmi. Kto má najlepší hmat?

Názov cvičenia: Hľadanie hmatom	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicap. 2015, s. 106</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ hmatové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie, pozornosť, jemná motorika, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	3 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa rozvíja hmatové vnímanie a obratnosť
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	hlboká plastová nádoba s vrchnákom, prestieradlo pod nádobu (pre ľahšie upratanie neporiadku), strukoviny (fazuľa) alebo suchá ryža, malé hračky alebo predmety, ktoré sa dajú schovať do strukoviny alebo ryže

Postup cvičenia:

Do veľkej nádoby nasypeme fazuľu, resp. suchú ryžu. Mala by byť v dostatočnom množstve, aby v sebe ukryla malú hračku, resp. predmet podľa obľuby dieťaťa. Necháme vybrané dieťa, aby sa v nádobe podľa záujmu hrabalo a hralo sa.

Variant cvičenia 1: dieťaťu ponúkneme na hranie kuchynské náradie. Dieťa musí pri hraní používať obe ruky. Ryža alebo fazuľa robia pri presypaní príjemné zvuky.

Variant cvičenia 2: do nádoby ukryjeme časti skladačky, ktoré musí dieťa povýšahovať a zložiť skladačku dohromady (napr. veľké drevené puzzle).

Variant cvičenia 3: dieťa sa v nádobe hrabe so zavretými alebo zaviazanými očami a hmatom určuje, aký predmet našlo.

Názov cvičenia: Vnímanie jednotlivých častí tela	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 264</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ hmatové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie
Veková kategória:	3 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa so zaviazanými očami ukáže na časť tela, ktorá bola dotknutá
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	šatka, rôzne hračky a predmety podľa poznania detí, fén

Postup cvičenia:

S deťmi si zahráme nasledujúce hry na hmatové vnímanie:

1. dieťaťu zakryjeme oči šatkou. Vkladáme mu rôzne predmety a necháme ho hádať (iba v prípade hovoriaceho dieťaťa).
2. pred dieťa položíme 2 predmety, napr. loptu a vrečko s pieskom a povieme: „Daj mi vrečko s pieskom.“ Dieťa by so zaviazanými očami malo vyhľadať dané vrečko.
3. dieťa sa snažíme štekliť jemným štetcom na rôznych častiach tela. Dieťa by sa malo pokúsiť „muchu“ chytiť.

4. fúkame na dieťa so zaviazanými očami z rôznych strán (môžeme použiť aj fén). Dieťa by malo ukázať, odkiaľ fúka.

Názov cvičenia: Potápanie za podkladom	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 110</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ hmatové vnímanie	▪ myslenie, pozornosť, jemná motorika
Veková kategória:	3 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa rozvíja hmatové vnímanie a obratnosť
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	umývadlo alebo iná nádoba na vodu, mince, hračky alebo iné predmety, chirurgické rukavice bez latexu, šatka

Postup cvičenia:

Pri realizácii hry vzniká neporiadok – mokro z vody, preto je vhodná vo vonkajšom prostredí, resp. dať pod umývadlo alebo hlboký lavór podložku, do ktorej vsiakne voda. Na dno umývadla alebo nádoby vložíme mince, navlečíeme vybranému dieťaťu rukavice a zaviažeme oči šatkou. Jeho úlohou je vyhľadať všetky mince alebo predmety, ktoré sú vo vode ukryté.

Názov cvičenia: Čo to je?	
<i>Zdroj: Katarína Majzlanová: Rozumová výchova mentálne postihnutých detí predškolského veku. 1996, s. 104</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ hmatové vnímanie	▪ pozornosť, pamäť, jemná motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa vie rozoznať povrch daného predmetu len prostredníctvom hmatu
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	predmety a hračky, ktoré možno rozoznať po hmate, vrece, tácka

Postup cvičenia:

S deťmi sa zahráme hru na guľaté – hranaté, drsné – hladké predmety. Deti pomocou hmatu určujú, či je predmet guľatý alebo hranatý, alebo či je predmet hladký či drsný.

Poznámka:

Pred touto aktivitou je vhodné dôkladne si zopakovať naučené hmatové vnímanie.

Názov cvičenia: Hmatanie vo vreci	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicap. 2015, s. 113</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ hmatové vnímanie	▪ predstavivosť, pamäť, jemná motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže spoznať predmet, ktorý háda hmatom
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	predmety a hračky, ktoré možno rozoznať po hmate, vreca, tácka

Postup cvičenia:

Rozložíme predmety na tácku, aby si ich deti mohli lepšie popozerať. Necháme ich, aby si predmety aj chytili a získali predstavu o tom, aké sú na hmat. Vyberieme jeden z predmetov a schováme ho do vreca tak, aby ho deti nevideli. Vybrané dieťa dá ruky do vreca a hmatom skúsi zistiť, aký predmet drží v ruke. Splnenie úlohy si vyžaduje ako hmatovú zdatnosť, tak i manipuláciu s predmetom v ruke, nakoľko si ho musí ohmatať z každej strany. Obmenou hry môže byť hmatanie predmetu menej zdatnou rukou.

Variant cvičenia 1: Postupne zvyšujeme počet predmetov Dieťa musí nájsť vo vreci z množstva hračiek alebo predmetov jeden konkrétny.

Názov cvičenia: Písacia tabuľka	
<i>Zdroj: Martin Gato: 150 najlepších her pro děti i dospělé. 2009, s. 51</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ hmatové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže rozoznať jednoduché tvary písané na jeho chrbát
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	žiadne

Postup cvičenia:

Hra sa hrá v dvojici. Jeden, ktorý je pisárom, píše odkaz na chrbát svojho sediaceho spoluhráča.

Poznámka:

Pre deti s mentálnym postihnutím je vhodné, aby kreslil na chrbát učiteľ a kreslil len veľmi jednoduché tvary, napr. slnko, geometrické tvary a pod.

Názov cvičenia: Vedecký výskum	
<i>Zdroj: Edita Doležalová: Hry na každý měsíc pro děti od 5 do 11 let. 2003, s. 128</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie ▪ hmatové vnímanie ▪ chuťové vnímanie ▪ čuchové vnímanie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, myslenie, učenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa rozvíja vedeckým skúmaním rôznych predmetov a vecí komplex zmyslového vnímania
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	plody (napr. ovocie), nôž na prekrojenie, lupa

Postup cvičenia:

Plody si pozorne popozeralme najskôr v celku, potom ich rozrežeme na polovičku. Pomocou lupy preskúmame obe časti. Pohovoríme si s deťmi o tom, čo môžeme skúmať zrakom, čuchom, hmatom a nakoniec časť plodu ochutnáme (napr. jablko).

Poznámka:

Aktivitu s lupou môžeme použiť aj pri poznávaní živočíšnej ríše. Vyberieme sa s deťmi napr. hľadať chrobáky, mravce a pod., ktoré budeme pozorovať cez lupu. Následne si môžeme popozerať encyklopédie, ktoré chrobáky sme na našich potulkách videli, môžeme si ich vziať do fľaše tak, aby nám neuhynuli. Po vedeckom skúmaní chrobáčky opäť zanesieme do prírody.

ĎALŠIE STIMULAČNÉ CVIČENIA NA HMAT Z PRAXE:

✚ deti sa učia určovať ľahké a ťažké pomocou dvoch rovnakých škatuliek s rôznou náplňou,

✚ deti sa učia určovať teplotu hmatom pomocou hrnčekov s teplou a studenou tekutinou.

VNÍMANIE PRIESTORU (Bednářová J., Šmardová V., 2007)

1. vo veku 3 – 5 rokov môžeme aplikovať nasledovné aktivity:

- ✚ výlety, vychádzky, rozhovory o tom, kde sa nachádzame,
- ✚ orientácia na vlastnom tele – pojmy hore (oči, nos, ústa, vlasy a pod.), dole (nohy),
- ✚ vyhľadávanie objektov v miestnosti, v prírode, ktoré sú hore, dole, neskôr pojmy nižšie, vyššie,
- ✚ vyhľadávanie objektov v obrázkoch – ktoré sú hore, dole,
- ✚ umiestňovanie obrázkov, objektov hore, dole (do políc, vlepovanie samolepiek). To isté pri orientácií „na, v, do“.

2. vo veku 5 – 6 rokov môžeme aplikovať nasledovné aktivity:

- + v miestnosti, na vychádzke hľadáme, ktoré objekty sú vľavo, ktoré vpravo, podnecujeme k popisovaniu cesty,
- + detí sa pýtame: „Ukáž mi pravú ruku, ľavé koleno, ľavé ucho...!“, „Polož hračku vpravo, vľavo, pod stôl...!“,
- + rozprávame sa o obrázkoch – čo je hore, dole, vpravo, vľavo, v strede a pod.,
- + hľadáme ukrytý predmet pomocou navodenia inštrukciami: rovno – doprava...,
- + hra na obchod, rada napr. plyšových hračiek: „Kto stojí prvý, posledný, pred, za, v strede...“,
- + prevliekame šnúrky otvormi v drevenej alebo penovej kocke, vytvárame vzory podľa predlohy, skladáme (rozstrihané pohľadnice, geometrické tvary, puzzle),
- + kresebný diktát: „Dole nalepíme auto, hore nakreslíme slniečko...“.

VNÍMANIE ČASU (Bednářová J., Šmardová V., 2007)

1. vo veku 3 rokov môžeme aplikovať nasledovné aktivity:

- + deťom napomáhame k vnímaniu času najmä každodenným režimom dňa. Deti poznajú, že každá činnosť má svoj čas a svoje miesto. Pravidelný rytmus umožňuje vytvárať si štruktúru dňa. Vhodné je pripájať pomenovania dňa, týždňa, ročného obdobia a pod. Často používame rozprávkové knihy.
- + s deťmi pozorujeme rastliny, zvieratá – rodičov a ich mláďat, pomenovávame, napr. „Najskôr na narodilo malé šteniatko, neskôr z neho vyrástol pes.“

2. vo veku 4 – 6 rokov môžeme aplikovať nasledovné aktivity:

- + s deťmi vyhľadávame činnosti na obrázkoch známych pre ráno, obed a večer. Deti vychádzajú zo svojej skúsenosti, činnosti sú závislé na ich režime dňa.
- + s deťmi často pozorujeme prírodu – zvieratá, rastliny, pomenovávame, čo sa stalo skôr, čo neskôr. Môžeme pridávať ročné obdobia, napr. „Na jar rozkvitol strom, v lete už na ňom rástlo ovocie.“
- + podľa časovej postupnosti s deťmi zaraďujeme obrázky – začíname s 2 obrázkami, pomenovávame, čo sa stalo skôr, a čo neskôr,
- + pri sebaobsluže pomenovávame jednotlivé kroky, povzbudzujeme dieťa k uvedomovaniu si a predvádzaniu následného kroku, napr. „Čo si oblečieš teraz?“

2. MYSLENIE

Manfred Spitzer, vedec, ktorý sa zaoberá mozgom a jeho funkciami, poukazuje na skutočnosť, že sa náš mozog neustále učí. Hlavnú úlohu v tomto procese tvoria miliardy nervových buniek v mozgu, ktoré sa na základe našich zmyslov vzájomne prepájajú a tvoria sieť. Aby sa tieto bunky do sietí aj prepájali, musíme deťom ponúknuť podnetné prostredie na ich učenie. Rolu tu zohrávajú geneticky dané vlohy, prostredie, ľudia, predmety v okolí a podnety, ktoré na deti pôsobia. Dôležitá je taktiež celková atmosféra, v ktorej dieťa vyrastá a v ktorej sa vyvíja. (Bäcker-Braun, 2014)

Základom kvalitného výchovno-vzdelávacieho prostredia je:

- odpočinok a relaxácia,
- hra vo všetkých jej podobách,
- príležitosť k opakovaniu ako k učebnej nutnosti,
- primerané množstvo podnetov (dieťa je samé ukazovateľom, čo je pre neho aktuálne, čím sa zaoberá, objavuje a obohacuje svoje vedomosti).

Mozog môže získať len také množstvo informácií, ktoré môžu nadviazať na získané skúsenosti a vedomosti detí. Deti by sme preto nemali vystavovať veľkému množstvu podnetov, pretože detský mozog môže byť zmätený a „zatvorí svoje dvere“ pred novými učebnými informáciami.

Praktické rady pre rozvoj myslenia (Newman S., 2004):

1. Deti počítajú predmety, ktoré sa nachádzajú v ich bezprostrednom okolí a sú pre ne hmatateľné. Berieme ich do ruky a pomenovávame (predmety – kocky, topánky, ponožky, cukríky a pod.).
2. Vhodná je **waldonova metóda**, ktorej jedným z cieľov je poskytnúť dostatočný priestor a čas na to, aby deti samé experimentovali, aby si mohli základné schopnosti

potrebné pre ďalší kognitívny vývoj (čítanie, písanie, počítanie, logické a pojmové myslenie) rozvíjať a precvičovať:

- umiestňovanie predmetov – vyzveme dieťa, aby do nádoby poukladalo určité predmety podobnej veľkosti a hmotnosti, ktoré je schopné uchopiť. Predmety sú umiestnené buď na stole pred dieťaťom, alebo na rôznych miestach v triede, resp. predmety pripneme k suchému zipsu.
- odlišovanie – pripravíme si niekoľko párov rôznych predmetov, ktoré vysypeme dokopy. Vyzveme dieťa, aby správne vybralo zodpovedajúci pár. Postupne rozdiely medzi dvojicami znižujeme (napr. gombičky a štoplíky od fliaš). Neskôr deti vyberajú podľa daných kategórií (napr. zo zvierat vyberajú domáce zvieratá a pod.).
- zoskupovanie do dvojíc – pred deti poukladáme rôzne predmety. Môžu vyberať dvojice predmetov napr. podľa farby, veľkosti, druhu a pod.
- priradovanie – nacvičujeme priradovanie predmetov podľa tvaru, farby, veľkosti, materiálu a pod.,
- zmena zamerania pozornosti:
  - začíname s prepínaním pozornosti medzi dvoma činnosťami. Pod tri kelímky od jogurtu umiestnime vždy jeden kúsok stavebnice. Úlohou dieťaťa je kelímky poukladať na seba a kúsky stavebnice vhodiť do vedľajšej nádoby.
  - ďalším krokom je zameranie pozornosti medzi tromi podnetmi. Dieťa má otvoriť napr. tri malé fľaštičky, vrchnáky uložiť do jednej škatuľky, fľašku do druhej škatuľky.
  - zmena pozornosti medzi štyrmi podnetmi by mohla prebiehať nasledovne: položíme pred deti štyri kartičky s obrázkami zvierat, štyri kartičky vymaľované štyrmi rôznymi farbami. Dieťa dostane obálku, v ktorej je kartička s obrázkom zvierat a farebná kartička – dieťa má za úlohu otvoriť obálku, priradiť kartičku so zvieratkom k zvieratku, priradiť farebnú kartičku ku správnej farbe, vhodiť prázdnu obálku do nádoby. Úloha sa môže zväčšovať aj s piatimi činnosťami.
- používanie nástrojov – od jednoduchých nástrojov a predmetov (naberanie ryže, vylievanie vody, búchanie do xylofónu a pod.) po používanie nožníc, písacích nástrojov a pod.,
- stavanie kociek – od obyčajných veží ku zložitejším. Nacvičujeme priradovanie

<p>kociek s rovnakou veľkosťou a hmotnosťou, neskôr úlohu sťažujeme a vyzývame dieťa, aby kopirovalo náš výtvar.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zaradovanie – úzko súvisí s rozoznávaním vzorcov. Dieťa najskôr pracuje zľava doprava, potom zozadu dopredu, volia sa aj iné smery.
<p>3. Metóda „skús a uvidíš“ – je založená na tom, že človek sa učí tým, čo si sám pripraví a skúsi. Deti sa tak učia k samostatnému rozhodovaniu a zodpovednosti za svoje činy, nezávislosti a záujmu o učeníu.</p>

<p>Názov cvičenia: Poznávanie 6 vecí</p> <p><i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 250</i></p>	
<p>Hlavná oblasť rozvoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Myslenie 	<p>Ďalšie oblasti rozvoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, jemná motorika, rozvoj reči, pozornosť
<p>Veková kategória:</p>	<p>3 – 4 roky</p>
<p>Cieľ cvičenia:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa tvorí pojmy na konkrétne predmety, resp. vyobrazenia ▪ dieťa dokáže po vyzvaní ukázať na 6 vecí vo svojom okolí, alebo na obrázkoch
<p>Miesto realizácie:</p>	<p>interiér</p>
<p>Pomôcky:</p>	<p>obrázkové knižky, farebné obrázkové kartičky, hračky</p>

Postup cvičenia:

 Začneme cvičenia najskôr s tromi veľkými obrázkami a hračkami. Necháme si hračky od dieťaťa ukázať (základné hračky ako auto, dom, strom a pod.). Povieme napr.: „Ukáž mi autíčko!“ Ak ukáže dieťa skutočne na auto, necháme ho, aby sa s ním zahralo. Potom ho vyzveme, aby ho položilo na obrázok autíčka.

V cvičení pokračujeme s obrázkami. Zväčšujeme jeho počet až na 6 obrázkov a rozprávame sa s deťmi o obrázkoch. Neskôr prejdeme na menšie.

Názov cvičenia: Poznávanie častí tela	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 252</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ myslenie	▪ zrakové vnímanie, učenie, pozornosť
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa poznáva jednotlivé časti tela ▪ na vyzvanie dieťa dokáže identifikovať jednotlivé časti tela – oči, uši, nos, ústa, ruky a pod.
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	hračky (medveď, bábika), zrkadlo, obrázková knižka

Postup cvičenia:

Vyzveme vybrané dieťa, aby nám ukázalo svoje oko, potom oko medvedíka, bábiky a pod. Ak dieťa nedokáže túto úlohu, ukážeme mu svoje oko. Pritom by sme mali sedieť za dieťaťom, aby sme boli rovnako vidieť v zrkadle. Hovoríme o tom, kde je oko umiestnené. Následne necháme dieťa, aby nám opäť ukázalo očko medveďa alebo bábiky. Ako náhle dieťa dokáže nájsť oko na hračkách, prejdeme na ukazovanie jednotlivých častí tela pomocou obrázkov. Dieťa tak poznáva jednotlivé časti tela.

Aktivitu opakujeme dovtedy, kým dieťa samé nedokáže ukazovať alebo pomenovávať bez pomoci časti tela.

Poznámka:

Po zoznámení sa s jednotlivými časťami tela je vhodné využívať aktivity na sebaobslužné činnosti (obliekanie, zoblíkanie, umývanie a pod.)

Názov cvičenia: Kreslenie podľa nápovede	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 121</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sluchové i zrakové vnímanie, pozornosť, jemná motorika, pamäť
Veková kategória:	6 - 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa zdokonaľuje myslenie logickým postupom, resp. slovnými inštrukciami
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	papiere, pastelky, ceruzky, kniha ako zrková bariéra

Postup cvičenia:

Pri tejto hre skúša dieťa nakresliť rovnaký obrázok ako dospelá osoba, riadi sa pritom slovnými pokynmi dospelého. Obaja hráči majú papier a písacie potreby. Medzi hráčmi je zrková bariéra napr. vo forme pootvorenej knihy, ktorá stojí. Učiteľ kreslí postupne jednoduché prvky a hovorí dieťaťu, čo kreslí. Dieťa sa snaží kresliť to isté, napr.: „Do stredu papiera nakreslím štvorec a do neho nakreslím malý krížok...“ Po niekoľkých pokynoch odstránime bariéru a obe kresby porovnáme. Porozprávame sa o tom, aké sú rozdielne a čo je podobné. Môžeme si vymeniť úlohy, aby sa dieťa pokúsilo samé podať slovné pokyny.

Variant cvičenia 1: kreslíme veľké množstvo jednotlivých prvkov na precvičenie pamäti: napr. radu kruhov s rôznymi farbami.

Variant cvičenia 2: skúsime s dieťaťom kresliť aj v ľahu na bruchu, aby sme posilňovali obratnosť hornej časti tela.

Názov cvičenia: Pochopenie pojmu „viac“	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 253</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ chuťové a sluchové vnímanie, pozornosť, učenie, pamäť
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže spojiť predstavu s pojmom „viac“ ▪ dieťa chápe prvého pojmu označujúceho množstvo: jeden – mnoho (viac)
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	hračky (autá, kocky a pod.), drobnosti k jedlu

Postup cvičenia:

Podáme deťom napr. 2 – 3 kúsky jablka ako pochúťku. Keď ich všetky zjedia, spýtame sa: „*Chcete viac?*“ Podáme im ďalšie a opakujeme častejšie slovo „viac“ so zdôraznením: „*Janko chce viac jablka. Tu je viac jabĺčka pre teba.*“ Pokračujeme v aktivite, kým deti neukážu, že pochopili pojem „viac“.

Variant cvičenia: Požiadame vybrané dieťa, aby nám podalo 1 kocku. Potom požiadame o viac kociek. Tu nezdôrazňujeme slovo „viac“, aby sme dieťaťu nenašepkávali. Striedavo žiadame o 1 kocku a o viac kociek, nie však v danom poradí (jedna, viac, jedna, viac).

Názov cvičenia: Farby na povel	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 123</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sluchové i zrakové vnímanie, pozornosť, jemná motorika, pamäť
Veková kategória:	6 - 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa podľa pokynov používa správne farebné zobrazenie
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	pastelky, pracovný list

Postup cvičenia:

Vytvoríme pracovný list, na ktorý nakreslíme napr. jablká v rade, hrušky v rade, autá, bábiky a pod. Počet predmetov v rade prispôbíme tomu, ako deti vedia počítať a porovnávať počty. Dáme deťom pokyny, ktoré vyžadujú schopnosť spracovať informácie, napr. „Vyfarbi prvú loptu červenou farbou, tretiu loptu zelenou a pod.“ Cvičenie môžeme realizovať aj v ľahu na bruchu alebo kreslením na zvislej podložke tak, že jednou rukou deti pridržiavajú papier a druhou rukou kreslia.

Názov cvičenia: Pojem kruhu, štvorca a trojuholníka	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 255</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vnímanie, predstavivosť a fantázia, učenie, pamäť, jemná motorika
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa rozvíja tvarovú predstavivosť ▪ dieťa dokáže správne priradiť tvary k príslušným otvorom
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	hra s vyrezanými otvormi v tvare

Postup cvičenia:

Ukážeme vybranému dieťaťu kruh, štvorec a trojuholník a zasunieme ich do príslušných tvarových otvorov. Následne podáme dieťaťu príslušné tvary, aby to skúsilo samé. Ak to nedokáže, vyzveme dieťa, aby zasunulo do správneho otvoru len kruh. Na začiatok môžeme otvory štvorca a trojuholníka zakryť rukou alebo kúskom papiera. Takto pomáhame dieťaťu len veľmi málo. Ak dieťa dokáže správne umiestniť kruh do otvoru, pridáme štvorec a neskôr trojuholník. Opakujeme cvičenie, kým dieťa nedokáže prvky správne vkladať bez pomoci. Všetky prvky by mali mať rovnakú farbu, aby sa dieťa nemohlo orientovať podľa farby miesto tvaru. Ak dieťa dosiahne istotu pri zaraďovaní týchto základných 3 tvarov, môžeme pridať i ďalšie.

Názov cvičenia: Triedenie geometrických tvarov	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 269</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové a hmatové vnímanie, učenie, pamäť, pozornosť
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže správne rozdeliť kruh a štvorec
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	geometrické tvary vo väčšom počte, drevo alebo kýblik s vyrezanými otvormi v tvare kruhu, štvorca

Postup cvičenia:

Deťom vysvetlíme pojem – kruh (popíšeme ho ako kruh, ktorý je guľatý, nemá žiadne rohy a pod.). Zopakujeme viackrát slovo „kruh“, ukazujeme kruhový tvar deťom a snažíme sa, aby deti tiež povedali slovo „kruh“. Podáme vybranému dieťaťu tiež jeden kruh a požiadame ho, aby svoj tvar položilo na iný kruh zamiešaný medzi rôznymi geometrickými tvarmi. Ak má dieťa problémy nájsť ďalší kruh medzi 3 – 4 inými tvarmi, znížime ich počet na 2.

Cvičenie začíname s kruhom. Ako náhle dieťa tento tvar vie správne rozlíšiť a priraďovať, pokračujeme rovnakým spôsobom so štvorcom. Po precvičení všetkých

tvarov samostatne použijeme tvarové drievko alebo kýblik s vyrezanými geometrickými tvarmi a povzbudíme dieťa do vkladania tvarov do príslušných otvorov. Po zvládnutí týchto úloh môžeme prejsť na ťažšiu úlohu - identifikáciu jednotlivých tvarov.

Poznámka:

Používame vždy len jednu farbu, aby sa deti mohli sústrediť na geometrické tvary a nemýlili sa farbami, resp. na ne neboli pri tvaroch fixované. Po zvládnutí dvoch geometrických tvaroch prejdeme na ďalšie tvary (podľa schopnosti detí).

Názov cvičenia: Pochopenie pojmu jeden	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 256</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ myslenie	▪ vnímanie, učenie, pamäť, pozornosť
Veková kategória:	3 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže rozlíšiť pojem množstva „jeden“ od väčšieho množstva ▪ dieťa na výzvu uchopí len jeden predmet
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	3 – 4 kocky, auto, hračky alebo rôzne predmety

Postup cvičenia:

Položíme na podlahu rôzne kocky. Vezmeme do ruky jednu kocku a deťom vysvetlíme, že toto jedna kocka, ktorú naložíme na auto. Vybranému dieťaťu povieme, aby naložilo tiež jednu kocku na auto. Ak to urobí správne, pochválime ho. Ak nesplní úlohu, znova mu vysvetlíme pojem „jeden“ v rámci jednej kocky. Následne kocky položíme spolu na jedno miesto a vyzveme dieťa, aby mi podalo jednu kocku. Keď dieťa kocku podá, opäť mu vysvetlíme pojem „jeden“ a pokračujeme v precvičovaní, pokiaľ dieťa dokonale nepochopí význam tohto pojmu bez pomoci.

Názov cvičenia: Pochopenie množstva 2	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 273</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ myslenie	▪ vnímanie, učenie, pamäť
Veková kategória:	4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže rozlíšiť pojem množstva „dva“ od väčšieho množstva ▪ dieťa na výzvu uchopí dva predmety
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	kocky

Postup cvičenia:

Cvičenie môžeme realizovať až vtedy, keď deti pochopia pojem „dva“. Položíme na stôl 2 kocky a spýtame sa detí, koľko ich je. Opakujeme svoju otázku, ale s iným počtom kociek – 1 alebo 3 kocky. Ponecháme deťom čas na počítanie kociek. Potom pred vybrané dieťa položíme 5 kociek a vyzveme ho, aby nám podalo 2 kocky. Ak to nedokáže, ponecháme na stole len 2 kocky a požiadame dieťa, aby tieto kocky opäť spočítalo. Keď ich napočíta, požiadame ho, aby nám podalo 2 kocky. Potom požiadame o 1 kocku. Opakujeme cvičenie s piatimi kockami.

Poznámka:

Poznanie čísel zahrňuje aj pochopenie množstva, nejde len o počítanie. Týmto spôsobom sa môžeme presvedčiť, či deti skutočne pochopili podstatu čísla 2, alebo či len počítajú. Cvičenie realizujeme aj s ďalšími počtami (napr. 3 pri veku 5 rokov)

Názov cvičenia: Pozná číslice	
<i>Zdroj: Zdroj: Hana Nádvorníková: Kognitívne činnosti v predškolskom vzdelávaní. 2011, s. 131</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ myslenie	▪ pozornosť, vnímanie, pamäť, učenie
Veková kategória:	6 - 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa poznáva tvar číslic pomocou daných symbolov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	ceduľky s počtami a číslami

Postup cvičenia:

Systematické zoznamovanie sa s číslicami je úlohou primárneho vzdelávania. Pre nás – ako pedagógov s materských školách je však dôležité, aby si deti uvedomili, že určité skutočnosti možno nahradiť zodpovedajúcimi symbolmi. Za nevhodný možno považovať nácvik písania číslic podľa rôznych „prípravných materiálov“. Deti si v mnohých prípadoch osvojujú nevhodné zručnosti, ktoré potom škola odstraňuje s problémami.

Pri príprave stolovania môžeme na stoly umiestniť ceduľku, na ktorej je z jednej strany nakreslený počet puntíkov, na druhej strane napísaná zodpovedajúca číslica. Deti sa učia prestrieť správny počet tanierov či tácek podľa tohto umiestnenia.

Využívame rovnako hry s kockou, ktorú môžeme využiť na rozkladanie daného počtu kociek, hračiek či predmetov v triede.

Názov cvičenia: Priradenie 3 dvojíc obrázkov	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 257</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ myslenie	▪ vnímanie, učenie, pamäť, pozornosť, rozvoj reči
Veková kategória:	3 - 4 roky
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže správne priradiť tri obrázky k zodpovedajúcim predlohám
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	farebné obrázky – 2x rovnaké, hračky, reálie ako jablko

Postup cvičenia:

 Na lepenkovú dosku nalepíme tri farebné obrázky oddelené výraznou medzerou alebo čiarou. Tie isté obrázky potrebujeme ešte jeden krát. Najvhodnejšie sú obrázky domu, auta a jablčka. Najskôr ich používame ako reálie z hračiek alebo skutočné – napr. jablko. Vybranému dieťaťu pred seba položíme lepenkovú dosku s nalepenými obrázkami. Následne vezmeme hračku domčeka a dieťaťu zreteľne povieme: „dom“, alebo „domček“. Keď dieťa vysloví „dom“, podáme mu príslušnú hračku (dieťa nehovoriace sa pokúsi gestom naznačiť, že chápe správnu hračku). Požiadame dieťa, aby dom postavilo na príslušný obrázok. V prípade úspechu si zaslúži pochvalu, ak úlohu nedokáže splniť, pomôžeme mu ukázať správne polozenie hračky. Rovnako postupujeme aj s ostatnými obrázkami a hračkami.

Až po zvládnutí tejto varianty môžeme pristúpiť k priradovaniu obrázka k obrázku.

Názov cvičenia: Pochopenie pojmov „na“ a „pod“	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 260</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> myslenie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> vnímanie, učenie, pamäť, pozornosť, hrubá motorika, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	4 - 5 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> dieťa dokáže položiť jeden predmet na a pod – podľa inštrukcií
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	rôzne hračky a predmety, nábytok triedy

Postup cvičenia:

Precvičujeme rôzne výzvy a požiadavky kladené na dieťa. Obmieňame cvičenia s rôznymi predmetmi ukladanými na rôzne miesta.

Dieťaťu zadáme úlohu: „*Polož tohto medvedíka na / pod stoličku!*“ a súčasne na toto miesto ukážeme. Ak dieťa pokyn nesplní, alebo ho splní zle, vedieme jeho ruku a položíme spoločne medvedíka na / pod stoličku. Aktivitu opakujeme dovtedy, kým dieťa nepochopí

význam pojmu na / pod. Potom oba príkazy kombinujeme: „*Polož medvedíka na stôl!*“ „*A teraz ho polož pod stôl!*“ Po zvládnutí aj tejto úlohy skúsime do hry zapojiť 2 predmety: „*Jednu kocku daj na stôl, druhú polož pod skriňu!*“ Najskôr úlohu vykonávame my a vysvetľujeme, kde kocky ukladáme. Potom požiadame dieťa, aby prinieslo kocku, ktorá je na stole. Pokračujeme tak, že položíme jednu kocku na stoličku a druhú pod stoličku a požiadame dieťa: „*Podaj mi kocku, ktorá leží pod stoličkou!*“ Ako náhle dieťa porozumie úlohám, môžeme prejsť na priestorovú orientáciu podľa obrázkov: „*Ukáž mi...!*“

Názov cvičenia: Skladanie kociek do jedného radu	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 262</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vnímanie, učenie, pamäť, pozornosť, hrubá motorika, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	3 - 5 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže položiť 5 kociek za sebou do radu
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	auto, kocky, doska, doska s jedným žľabom, doska so žľabmi z oboch strán

Postup cvičenia:

Na začiatku aktivity si s deťmi zahráme hru s autom a kockami (ako motivácia). Naložíme auto kockami, vyložíme a pod. Prejdeme na edukačnú časť. Položíme pred dieťa 5 kociek a vyzveme ho, aby kocky naložilo na auto. Následne použijeme nejakú dosku so širokým dvojstranným žľabom, do ktorého necháme dieťa vkladať vedľa seba jednotlivé kocky.

V ďalšom kroku použijeme dosku s jednostranným žľabom, v ktorom bude mať dieťa pre kocky opornú vodiacu hranu len na jednej strane. Keď dieťa po viacerých opakovaniach zvládne aj túto úlohu, použijeme dosku bez žľabov a potom iba papierový prúžok. Na záver by dieťa malo dokázať položiť 5 kociek za sebou do jednej rady bez optickej pomoci.

Názov cvičenia: Zostavovanie skladacích hlavolamov	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 268</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vnímanie, učenie, pozornosť, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	3 - 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže bez pomoci správne zložiť skladaciu hru s tromi až štyrmi dielmi ▪ dieťa rozvíja vnímanie tvarov: <ul style="list-style-type: none"> - tvary jednotlivých častí skladačky - podoba obrazu na hotovej skladačke
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	skladacie hry - puzzle (so 4 časťami i viac)

Postup cvičenia:

Vedíme dieťaťu ruku pri ukladaní jednotlivých dielov skladačky na správne miesto. Pri poslednom diele dieťaťu ukážeme, ako ho uložíme. Tento posledný diel podáme dieťaťu, aby ho do voľného miesta usadilo samo. Postupne by sme mali dieťa nechávať pracovať samé. Pri pomoci položíme posledný diel do blízkosti voľného miesta, kam patrí, a vedíme ruku dieťaťa.

Poznámka:

Pri aktivite je dôležité, aby sme sa neobmedzili len na jediný typ skladacej hry. Dieťa by sa nemalo naučiť mechanický postup na určitom type hry.

Názov cvičenia: Poznanie pojmov „väčší“ a „menší“	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 274</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ myslenie	▪ vnímanie, učenie, pamäť, pozornosť
Veková kategória:	3 - 5 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa sa učí pochopiť pojmy „väčší“ a „menší“ tým, že ukáže na správne predmety
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	predmety a hračky z bezprostredného prostredia dieťaťa

Postup cvičenia:

Na stôl položíme veľkú a malú loptu. Ukážeme na veľkú a povieme: „*Toto je veľká lopta, ukáž na veľkú loptu!*“ (na lopte necháme svoju ruku). To isté urobíme s malou loptou. Takto pokračujeme aj s veľkou a malou loptou.

Ako druhý krok je výber. Vezmeme si opäť lopty a povieme: „*Toto je veľká a toto malá lopta. Ukáž mi veľkú loptu!*“ (ruku položíme na veľkú loptu, ale hneď ju stiahneme). Takto postupujeme aj pri kockách.

Týmto spôsobom môžeme vystriedať rôzne hračky a predmety, ktoré nám trieda ponúka.

Poznámka:

Rovnakým spôsobom môžeme dieťa učiť aj pojem: dlhší a kratší. Najvhodnejšie je však zamerať sa jeden deň na jeden pojem, opakovať ho a až potom prejsť na nové pojmy. Ku učeniu veľkosti či dĺžky môžeme použiť predmety domácej potreby – taniere (väčší/menší), ponožky (detská/dospelá), ceruzky (krátka/dlhá) a i.

Názov cvičenia: Zloženie dvanásťdielneho hlavolamu	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 285</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vnímanie, učenie, pozornosť, predstavivosť a fantázia, jemná motorika
Veková kategória:	5 - 6 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže bez pomoci správne zložiť dvanásťdielny hlavolam
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	skladacie hry - puzzle (s 12 dielmi)

Postup cvičenia:

Toto cvičenie realizujeme až vtedy, keď je dieťa schopné zložiť puzzle zo 6 až 8 častí. Pri ukladaní jednotlivých dielov pomáhame vybranému dieťaťu viesť jeho ruku. Pri poslednom diele najskôr predvedieme jeho uloženie. Potom dieťaťu podáme posledný diel a vyzveme ho k jeho uloženiu na správne miesto. Podobne postupujeme pri posledných dvoch dieloch hlavolamu, neskôr pri posledných troch dieloch a pod. Plocha hlavolamu – puzzle by mala byť ohraničená, aby skladané diely nemohli ľahko uchádzať po stranách. Dieťa sa môže podľa hranice orientovať.

3. UČENIE

Schopnosť učenia u detí s mentálnym postihnutím je všeobecne obmedzená. Je dôsledkom nedostatočného porozumenia, ale i obmedzenej schopnosti v koncentrácií pozornosti a pamäti. Motivácia k učeniu býva nižšia vzhľadom k problematickému porozumeniu. Preto je nevyhnutné využívať najmä špecifické formy odmeny (sladkosti a iné.), na ktoré deti reagujú pozitívne a len nimi sa dajú veľmi dobrým spôsobom motivovať.

Názov cvičenia: Radosť z kociek

Zdroj: Jackie Silberg: *Hrajme sa s najmenšími*. 2003, s. 87

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ jemná motorika, pozornosť, zrakové vnímanie
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa stavaním kociek rozvíja jemnú motoriku
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	veľké kocky, resp. škatule (napr. od mlieka) obalené farebným papierom

Postup cvičenia:

 Túto hru môžeme hrať s kockami kúpenými, resp. si ich vyrobiť. Môžeme použiť papierové škatule od mlieka alebo džúsu. Zalepíme rohy a obalíme ich farebným lepiacim papierom. Povzbudíme dieťa, aby škatule „ozdobilo“ čmáraninami pastelkou. Hráme hru, komu sa podarí postaviť vyšší komín. Pochválime dieťa vždy, keď postaví jednu kocku na druhú.

Názov cvičenia: Zábava s krúžkami	
<i>Zdroj: Trish Kuffnerová: Hry s najmenšími. 2006, s. 39</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, myslenie, pozornosť
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa zdokonaľuje svoju obratnosť pri ukladaní predmetov na určené miesto
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	krúžky (môžu byť aj na záclony), drevená varecha, cesta na hranie (pozri kapitolu č. 9), malý plastový kontajner

Postup cvičenia:

Naplníme plastový kontajner cestom a zaboríme do jeho stredu varechu. Ak nechceme, aby dieťa strkalo pršteky do cesta, použijeme kontajner s vrchnákom. Dáme dieťaťu zopár krúžkov a ukážeme mu, ako sa dajú na rúčku navliekať.

Názov cvičenia: Hra so štipcami	
<i>Zdroj: Trish Kuffnerová: Hry s najmenšími. 2006, s. 41</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové a hmatové vnímanie, myslenie, pozornosť
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa zdokonaľuje jemnú motoriku ▪ dieťa sa učí obratnosti technikou vkladania do malých otvorov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	prázdna škatuľa od vajíčok alebo kartón, štipce

Postup cvičenia:

Obrátíme kartón od vajíčok hore dnom a do každého priestoru na vajíčko urobíme otvor dostatočne veľký pre štipce. Štipce vložíme do otvorov a necháme dieťa, nech ich vytáhuje a vkladá späť.

Názov cvičenia: Geometrické tvary	
Hlavná oblasť rozvoja: ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: ▪ zrakové vnímanie, myslenie, pozornosť, pamäť, jemná motorika
Veková kategória:	3 – 5 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa pozná, triedi a rozlišuje geometrické tvary a rôzne farby
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	vyrobená edukačná pomôcka

Postup cvičenia:

 Pred realizáciou cvičenia je nevyhnutné mať vyrobenú pomôcku s geometrickými tvarmi. Použiť môžeme rôzne tvary rôznych veľkostí i farieb. Deti lepia geometrické tvary na suchý zips podľa predkreslených čiar.

Obrázok č. 1 – zdroj Internet/Facebook/Ideas Para Compartit

Poznámka:

K aktivite môžeme použiť vystrihnuté geometrické tvary z tvrdého papiera a škatule označené trojuholníkom, štvorcóm, kruhom a obdĺžnikom. Do nádob bude dieťa vhadzovať správne tvary. Hru môžeme hrať aj s legom, kockami, resp. inými predmetmi z triedy.

Názov cvičenia: Farby a farebné odtiene 1	
<i>Zdroj: http://www.neposednenoznice.sk/2012/03/farby-farebne-odtiene.html</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: ▪ zrakové vnímanie, pamäť, pozornosť, myslenie, jemná motorika
Veková kategória:	3 – 5 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa pozná, triedi a rozlišuje jednotlivé farby a ich odtiene
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	vyrobená edukačná pomôcka

Postup cvičenia:

Pri výrobe pomôcok sa môžete opäť inšpirovať montessori pedagogikou. Na výrobu potrebujete menšiu škatuľu z kartónu, štipce a papieriky v rôznych farebných odtieňoch.

Farebné papieriky autorka aktivity našla v Hornbachu v oddelení farieb.

Ide o výbornú pomôcku na učenie sa farieb a neskôr aj ich odtieňov. Dieťa ukladá

farebný štipce na správnu farbu na škatuli.

Obrázok č. 2 a 3 – Zdroj Internet/Neposedné nožnice

Názov cvičenia: Farby a farebné odtiene 2

Zdroj: <http://vytvormesi.sk/napady/montessori-pomocka-vyrobena-doma/>

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie, jemná motorika
Veková kategória:	3 – 5 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa pozná, triedi a rozlišuje farby a ich odtiene
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	rolky z toaletného papiera, nanukové paličky, farby, farebné papiere

Postup cvičenia:

Papierové rolky z toaletného papiera oblepíme farebnými papiermi. Čím viac farieb použijeme, tým bude hra zaujímavejšia a bude nútiť deti viac sa jej venovať. Na rolky môžeme napísať aj pomenovanie farieb. Poukladáme ich vedľa seba na podnos.

Nanukové paličky zafarbíme farbami, ktoré sme vybrali na papierové rolky. Vložíme ich do pohára, aby boli na jednom mieste. Vybrané dieťa si vyberie nanukovú paličku a musí ju vložiť podľa farby do papierovej rolky. Touto hrou naučíme deti rozoznávať farby hravou formou.

Obrázok č. 4 – zdroj Internet/Vytvormesi.sk

Názov cvičení: Montessori pomôcky – farby	
Hlavná oblasť rozvoja: ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: ▪ zrakové vnímanie, myslenie, pamäť, pozornosť, jemná motorika
Veková kategória:	3 – 5 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa sa učí rozlišovať, pomenovávať a triediť farby rôznymi kreatívnymi pomôckami
Miesto realizácie:	interiér
Niektoré pomôcky na ukážku: ☀	
	<i>Obrázok č. 5</i> – zdroj <i>Internet/www.paintontheceiling.blogspot.co.uk</i>
	<i>Obrázok č. 6</i> – zdroj <i>Internet/www.modrykonik.cz</i>
	<i>Obrázok č. 7</i> – zdroj <i>Internet/www.modrykonik.cz</i>
	<i>Obrázok č. 8</i> – zdroj <i>Internet/www.modrykonik.cz</i>
	<i>Obrázok č. 9</i> – zdroj <i>internet/Facebook/Ideas Para Compartit</i>
	<i>Obrázok č. 10</i> – zdroj <i>Internet/Facebook/Ideas Para Compartit</i>

Názov cvičenia: Hľadanie archeologických pamiatok

Zdroj: Jana Haviřová: Hry pro odpočinek a zábavu – pro děti od 6 do 11 let. 2006, s. 16

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, pozornosť, pamäť
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa pomenuje základné i doplnkové farby ▪ dieťa rozvíja pozornosť a zrakové vnímanie hľadaním farebných kartičiek
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	farebné kartičky, sladké a iné odmeny

Postup cvičenia:

V miestnosti rozmiestnime farebné kartičky tak, aby bol vždy aspoň kúsok listu vidieť. Každá kartička predstavuje archeologickú pamiatku, ktorú deti – archeológovia, budú hľadať a zbierať. Každá farba má inú bodovú hodnotu podľa viditeľnosti. Napr. červená – 1 bod / modrá – 2 body / žltá – 3 body / zelená – 4 body atď. Po ukončení hľadania budú deti hovoriť svoje farby a učiteľ im priradí daný počet bodov. Dieťa s najvyšším počtom vyhráva, je najlepším archeológom. Hru môžeme hrať aj v exteriéri.

Poznámka:

Namiesto bodov je vhodné použiť i malé gumové cukríky, resp. inú sladkú odmenu alebo zdravé potraviny – kúsky jablák a pod., ktoré deti dokážu ešte viac motivovať k danému cvičeniu.

Názov cvičenia: Ukladanie kamienkov	
Zdroj: https://www.facebook.com/DecoManual/photos/	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, jemná motorika, pamäť
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa precvičuje priestorovú orientáciu ▪ dieťa rozvíja vkladáním jemnú motoriku
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	predkreslené predlohy na výkresoch, kamienky alebo iné drobné predmety (napr. malé gorálky)

Postup cvičenia:

Pred začiatkom hry musíme mať vyhotovené výkresy s predkreslenými čiarami a obrázkami. Úlohou detí je na svoj obrázok alebo čiary poukladať kamienky alebo iné drobné predmety. Hra je pre deti zábavná a dokážu pri nej stráviť určitý čas.

Obrázok č. 11 – zdroj Internet/Facebook/Ideas Para Compartit

Poznámka:

Hru môžeme použiť pri akýchkoľvek edukačných témach: geometrické tvary, zvieratká, rastlinná ríša a pod – ako zhrnutie a opakovanie daného učiva.

Názov cvičenia: Obt'ahovanie	
Zdroj: https://www.modrykonik.cz/blog/klara.t/album/busy-bags-pytiky-inspirace-zallak/13993037/	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, jemná motorika, pozornosť
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa nacvičuje techniku písania a správny úchop písacej pomôcky
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	vyhotovené pracovné listy, korková doska, špendlík

Postup cvičenia:

Na obťahovanie čiar sú rôzne pracovné listy pre deti predprimárneho vzdelávania, tieto si však môžeme vyrobiť aj sami a používať ich trvale. Deti obkresľujú čiary fixkou na papier, ktorý je uložený do euroobalu alebo iného priesvitného obalu a po obkreslení sa môže písanie detí zmazať handrou.

Variant cvičenia: na obťahovanie môžeme použiť aj iné techniky, napr. špendlík, papier s predkresleným tvarom a korkovú dosku, resp. polystyrén. Nevyhnutné je však dodržať bezpečie a disciplínu pri práci.

Obrázok č. 12 a č. 13 – zdroj Internet/www.modrykonik.cz

Názov cvičenia: Maľovanie postavičiek

Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 281

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ vnímanie, myslenie, pozornosť, jemná motorika
Veková kategória:	5 - 6 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa nakreslí bez pomoci postavičku aspoň s 3 časťami tela
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	kancelárske papiere, písacie potreby

Postup cvičenia:

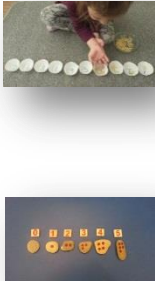

Necháme deti, aby si na začiatku voľne maľovali alebo kreslili na papier. Po určitej chvíľke im podáme čistý papier a vyzveme ich k namaľovaniu panáčika (človeka). Najskôr len pozorujeme, ako deti postavičku kreslia. Ak nie je možné rozoznať aspoň 2 časti tela, vysvetlíme deťom, že človek má hlavu, telo (bruško), ruky a nohy. Od detí si necháme ukázať jednotlivé časti ľudského tela. Potom ich ešte raz požiadame, aby namaľovali uja

alebo tetu (mamu alebo otca). V žiadnom prípade však nemaľujeme deťom vzor postavy, iba by kopirovali príklad a naučili by sa pritom len málo.

Prijmeme všetko, čo deti nakreslia a nekritizujeme namaľovania ich postavičiek. Ak deti nenakreslia 2 časti tela, snažíme sa ich priviesť k dokresleniu chýbajúcich častí. Nemali by sme však povedať: „*Je to zlé!*“

Pokračujeme v cvičení, pokiaľ deti nedokážu nakresliť postavičku s 2 časťami tela bez cudzej pomoci.

Názov cvičenia: Počítanie	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie 	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, jemná motorika, pozornosť, pamäť, myslenie, matematické predstavy
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa realizuje počtové úkony v číselnom rade: 1 - 5
Miesto realizácie:	interiér
	
Niektoré pomôcky na ukážku:	
	<p><i>Obrázok č. 14 a č. 15</i></p> <p>– zdroj <i>Internet/www.vytvormesi.sk</i></p>
	<p><i>Obrázok č. 16</i></p> <p>– zdroj <i>Internet/Facebook/Ideas Para Compartit</i></p>
	<p><i>Obrázok č. 17</i></p> <p>– zdroj <i>Internet/Facebook/Ideas Para Compartit</i></p>

Názov cvičenia: Zmyslová škatuľa

Zdroj: <http://nasedomacimontessori.blogspot.sk/2015/03/smyslova-krabice-sensory-tub-les.html>

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, pozornosť, pamäť, myslenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa sa učí jednotlivé témy pomocou vyrobených názorných ukážok
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	škatuľa, dekoračné kamienky, šišky z borovice, gaštany, stromčeky zo stavebnice, umelé zvieratká zo zvieracej sady, zelené guľičky

Postup cvičenia:

Zmyslové škatule sú vhodné na edukáciu detí v rámci rôznych tém: zvieratá v ZOO, zvieratá na farme, podmorský svet, živočíchy v prírode a pod. Na ukážku, ako sa dá zmyslová škatuľa s deťmi vyrobiť, vybrali sme tému: les.

Obrázok č. 18 – zdroj *Internet/www.nasedomacimontessori.blogspot.co.uk*

S deťmi často chodíme na prechádzky, pozeráme sa na prírodu, rozprávame o zvieratkách, ktoré v našich lesoch žijú. Po zoznámení sa so všetkým, čo sa v lese nachádza, môžeme si urobiť náš vlastný les priamo v škôlke. Potrebujeme na výrobu škatuľu, dekoračné kamienky, šišky z borovice, gaštany, stromčeky zo stavebnice, umelé zvieratká zo zvieracej sady, zelené guľičky. Použiť môžeme rôzny materiál, ktorý na vychádzke v lese nazbierame.

Pre deti je to veľmi vhodná názorná ukážka, ktorou si lepšie zapamätajú detaily a budú vnímať prírodu okolo seba.

Názov cvičenia: Ľudské telo	
Hlavná oblasť rozvoja: ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: ▪ zrakové vnímanie, pozornosť, pamäť, jemná motorika
Veková kategória:	4 – 6 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže pomenovať jednotlivé časti ľudského tela
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	kamene s nakreslenými očami, ušami, nosom, ústami

Postup cvičenia:

O ľudskom tele sa dá učiť rôznymi spôsobmi. Jedným z nich je skladanie orgánov tváre pomocou kameňov, ktoré sme si s deťmi nazbierali počas vychádzky. Na kamene nakreslíme oči, nos, ústa, uši a úlohou detí je do predkreslenej hlavy poskladať jednotlivé časti tváre. Činnosť samozrejme s vekom detí budeme zvyšovať a môžeme s deťmi dorobiť napr. vlasy. Deti strihaním vlny alebo špagáta vytvoria vlasy, ktoré budú lepiť na predkreslenú hlavu.

Obrázok č. 19 - zdroj Internet/Facebook/ Ideas Para Compartit

Názov cvičenia: Staráme sa o naše zdravie	
Hlavná oblasť rozvoja: ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: ▪ zrakové vnímanie, pozornosť, myslenie, pamäť, rozvoj reči
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže predviesť a porozprávať o prevencií pred zubným kazom
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	papierové zuby – zdravé a pokazené, obrázky zdravej a nezdravej výživy

Postup cvičenia:

Jednou z kategórií starostlivosti o naše zdravie sú zuby. Cez rannú a večernú hygienu, realizáciu prednášky o dentálnej hygiene so zdravotnou sestrou, po edukačné prezentácie a detské piesne na danú tematiku si môžeme o starostlivosti pohovoriť rôznymi obrázkami, ktoré deti budú prirad'ovať k zdravým a pokazeným zúbkom.

Názov cvičenia: Učíme sa začiatočné písmená	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové a sluchové vnímanie, pamäť, myslenie, pozornosť
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže pomenovať začiatočné písmeno niektorých jednoduchých slov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	predmety a hračky začínajúceho písmena, tácka, napísané veľké tlačené písmeno

Postup cvičenia:

Ako učiť deti začiatočné písmená slova? Veľmi jednoducho. Stačí mať tácku, na ktorej sa poukladajú možné potraviny, hračky a iné predmety začínajúce na dané písmeno (napísané veľkým tlačným písmom).

Príklady na písmeno A: na tácku položíme hračkárske auto, autobus, ovocie ananás.

Príklady na písmeno B: na tácku položíme banán, bábiku, balón, bublifuk.

Príklady na písmeno C: na tácku položíme citrón, ceruzku, cukrík, cumlík.

Názov cvičenia: Priestorová orientácia: vpravo - vľavo	
Hlavná oblasť rozvoja: ▪ učenie	Ďalšie oblasti rozvoja: ▪ zrakové vnímanie, pozornosť, pamäť
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa precvičuje orientáciu pravej a ľavej strany
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	obrázky na pravo-ľavú orientáciu

Postup cvičenia:

Na precvičovanie pravo-ľavej orientácie sú k dispozícii rôzne obrázky, pracovné listy a iné veľmi vhodné techniky (napr. červená nitka zviazaná na stranu ruky, ktorú sa učíme).

Pre oblasť učenia sa jednotlivých strán sme vybrali obrázky, ktoré si veľmi rýchlo a ľahko môžeme vyrobiť. Potrebujeme papierové šípky ukazujúce daný smer a obrázky otočené na jednotlivé smery. Aby nám pomôcka vydržala čo najdlhšie, vhodné je obrázky zalaminovať.

Obrázok č. 20 – zdroj Internet/www.modrykonik.cz

4. PAMÄŤ

Praktické rady k rozvoju pamäti (Newman, S., 2004):

1. Niekoľko krát prečítame deťom jednoduchý príbeh a keď ho viac-menej pozná, pýtame sa doplnujúce otázky alebo postupnosť deja.
2. Vhodné je spoločné spievanie pesničiek a recitovanie básničiek, dopĺňovanie slov, v prípade nehovoriacich detí formou naučených gest či znakov.
3. Vyzveme dieťa, aby nám porozprávalo, čo v priebehu dňa robilo.
4. Hráme pexeso.

Vhodné činnosti zamerané na rozvoj pamäti (Bednářová J., Šmardová V., 2007):

- s deťmi sa rozprávame, čo videli na výlete, na exkurzií, na vychádzke a pod. Môžeme sa vracat' i k zážitkom starším aj niekoľko dní.
- rozprávame sa o tom, čo deti vidia na obrázku,
- skladáme obrázky z kociek,
- deti si vybavujú predmety, ktoré sme použili pri stolovaní, pri hre a pod. Všetky tieto činnosti veľmi úzko súvisia s rozvojom reči.
- realizujeme Kimové hry – zámerne si zapamätať videné predmety, ich počet postupne zvyšovať.

Názov cvičenia: Učenie hrou	
<i>Zdroj: Jackie Silberg: Hrajme sa s najmenšími. 2003, s. 109</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pamäť	▪ myslenie, učenie, pozornosť, zrakové vnímanie
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa sa učí a zapamätáva si účel daných predmetov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	rôzne predmety dennej potreby: kefa na vlasy, lyžica, hrnček a pod.

Postup cvičenia:

Vyberieme niekoľko predmetov, ako napríklad kefu na vlasy, lyžicu alebo hrnček, ktoré dieťa dobre pozná a pravidelne ich používa. Rozložíme ich na podlahu. Sadneme si pred tieto predmety. Zdvihneme jeden predmet, napríklad kefu a prečesáme si vlasy. Postupne berieme do rúk všetky predmety a predstierame, že ich používame. Požiadame dieťa, aby vzalo jeden z týchto predmetov a ukázalo nám, ako by ho použilo.

Názov cvičenia: Hra precvičujúca základnú vizuálnu pamäť	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicap. 2015, s. 87</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pamäť	▪ zrakové vnímanie, pozornosť, myslenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa precvičuje vizuálnu pamäť a pozornosť hľadaním odlišností
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	pekáč alebo tácka či podnos, rôzne malé predmety, niečo na prikrytie

Postup cvičenia:

Položíme na plech niekoľko predmetov. Pre začiatok použijeme menej predmetov (3 – 5 kusov), postupne množstvo zvyšujeme. Vybrané dieťa si predmety na niekoľko sekúnd

prezrie. Potom plech prikryjeme a požiadame dieťa, aby vymenovalo, čo všetko na plechu videlo.

Variant cvičenia 1: Ako náhle si dieťa predmety popozera, prikryjeme ich a jeden z nich odstránime. Dieťa skúša spoznávať, ktorý predmet chýba.

Variant cvičenia 2: Ako náhle si dieťa predmety popozera, prikryjeme ich a doplníme ich o ďalší predmet. Dieťa skúša poznávať, o ktorý predmet je na plechu viac.

Variant cvičenia 3: Ako náhle si dieťa predmety prezrie, prikryjeme ich a posunieme ich na iné miesta. Dieťa ich skúša znovu položiť na pôvodné miesta.

Variant cvičenia 4: Priložíme predmety na pruh lepiacej pásky. Ako náhle si ich dieťa popozera, prikryjeme ich a zmeníme ich poradie. Dieťa má za úlohu obnoviť pôvodné poradie.

Názov cvičenia: Vzťah 1

Zdroj: Helen Payneová: *Kreativní pohyb a tanec ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. 1999, s. 102

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pamäť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie, zrakové vnímanie, pozornosť, hrubá motorika
Veková kategória:	4 – 6 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa rozvíja pamäť a pozornosť hrou na mená
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	mäkká lopta

Postup cvičenia:

Deti sa postavia do kruhu. Jedno dieťa hodí druhému loptu a vysloví pritom jeho meno. Druhý loptu chytí, opäť ju hodí niekomu inému a vysloví jeho meno. Pri hádzaní sa vystriedajú všetci. Je možné hodiť loptu i viackrát rovnakej osobe.

Variant cvičenia: obsah hry sa opakuje, ale pri hádzaní musí každý o druhom niečo povedať.

Názov cvičenia: Pátranie po farbách	
<i>Zdroj: Trish Kuffnerová: Hry pre najmenších. 2006, s. 137</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pamäť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie, zrakové vnímanie, pozornosť, učenie
Veková kategória:	3 – 5 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa si vytvára pamäťové stopy častým opakovaním
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	igelitová taška, hračky a predmety rovnakej farby

Postup cvičenia:

Učiteľ vyberie farbu, po ktorej bude s deťmi pátrať. Na začiatok ukáže deťom predmet alebo vec danej farby, ktorú budú spoločne hľadať, pomenuje ju a vloží predmet do tašky. Opakuje 2 – 3 krát, potom sa pátračom stáva dieťa, ktorému učiteľ pomáha. Keď pátranie skončí, učiteľ vysype obsah tašky a pomenuje všetky predmety (červené autíčko, červený pohár, červená lopta a pod.)

Názov cvičenia: Priradovanie farieb	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 263</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pamäť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vnímanie, učenie, myslenie, pozornosť, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže správne priradiť 2 farby (červenú a žltú farbu)
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	farebné kocky, farebné škatuľky, iné hračky rovnakej farby

Postup cvičenia:

U detí vo veku 3 rokov je vhodné začať s červenou farbou, nakoľko ju dieťa zväčša pozná ako prvú. Žltá je oproti červenej kontrastná, takže je vhodná na nácvik priradovania

farieb. Necháme dieťa, aby farebné kocky roztriedilo a ukladalo ich do škatuliek s rovnakou farbou. Ako náhle vie dieťa splniť zadanú úlohu, a vie roztriediť od seba tieto dve farby, môžeme použiť aj ďalšie farby, ale len jednu súčasne s tou, ktorú pozná, napr. červená – modrá.

Variant cvičenia: Po úspešnom zvládnutí aktivity sa s dieťaťom učíme ukazovanie farieb. Postavíme kocky pred dieťa, napr. červenú a žltú a vyzveme ho, aby nám ukázalo žltú farbu. Takto učíme priradovať farby.

Poznámka:

Rozvoj pamäti je pri tejto aktivite možné posilňovať aj obmenou kociek za iné hračky rovnakých farieb – napr. plyšové hračky a im postaviť domčeky rovnakých farieb zo stavebnicových kociek a pod.

Názov cvičenia: Čierna, biela, strakatá	
<i>Zdroj: Zdeněk Šimanovský: Hry pro zvládnání agresivity a neklidu. 2002, s. 37</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> pamäť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> sluchové a zrakové vnímanie, pozornosť, myslenie hrubá motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> dieťa si zapamätáva známe i nové farby
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	farebné papiere, špagát

Postup cvičenia:

Priestor rozdelíme špagátom na dve časti. V jednej je papier čiernej farby, na druhej papier bielej farby. Podľa pokynov učiteľa musia byť všetky deti na určenom území (na čiernom, na bielom). Učiteľ vyvoláva farby nepravidelne, ak povie „strakatá“, deti sa pokúsia postaviť na špagát.

Poznámka:

Hra je vhodná aj pri rozpoznávaní farieb, na začiatku je vhodné uviesť do hry len po 2 farby, až neskôr napr. „strakatú“.

Názov cvičenia: Na strelnici	
<i>Zdroj: Edita Doležalová: Hry na každý mesiac pro děti od 5 do 11 let. 2003, s. 119.</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pamäť	▪ pozornosť, myslenie, rozvoj reči, zmyslové vnímanie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa rozvíja komunikačné schopnosti ▪ dieťa si precvičuje pamäť a pozornosť
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	žiadne

Postup cvičenia:

Deti sú strelci a učiteľ predkladá miesto terča otázky. Za správnu odpoveď si dané dieťa počíta zásah. Otázky sa bezprostredne vzťahujú k vychádzke, ktorú deti s učiteľom absolvovali, k uskutočnenému výletu napr. do ZOO, návštevy iného mesta a pod. Po 10 správnych odpovediach ocení učiteľ dieťa nejakou sladkou odmenou.

Touto hrou podporujeme schopnosť sústrediť sa, pozorovať, premýšľať, hľadať súvislosti, tiež výstižnejšie sa vyjadrovať. Ak sa hru budeme hrať opakovane a často, stane sa dieťa postupne pozornejším a vnímavejším ku svojmu okoliu.

Názov cvičenia: Hľadáme svoje meno	
<i>Zdroj: Helena Hazuková et al.: Rozvíjime rozumové schopnosti dětí. Dítě a jeho psychika – poznávací schopnosti a funkce. 2014, s. 67</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pamäť	▪ zrakové vnímanie, pozornosť, myslenie, učenie, rozvoj reči
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa sa učí svoje meno napísané na papieri
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	kartičky s menami detí

Postup cvičenia:

Učiteľ kartičky s menami detí rozmiestni v priestore triedy. Na signál deti hľadajú kartičku so svojim menom a sadnú si k nemu. Ak majú všetky deti kartičku, môžu sa postupne predstavovať a niečo o sebe povedať.

Poznámka:

Táto aktivita je vhodná až vtedy, keď sa deti dôkladne oboznámia so svojimi napísanými menami, resp. ako sa píše začiatkové písmeno ich mien. Na začiatku sú nevyhnutné aktivity, ktoré podporujú zrakové vnímanie napísaného mena (vid'. stimulačné cvičenia na rozvoj zrakového vnímania s názvom: „Máme svoje mená stále na očiach“).

Názov cvičenia: Čarodejník	
<i>Zdroj: Peter Petrovič: Možnosti pohybových hier pre fyzický a psychický vývin detí a žiakov s duševnou zaostalosťou. 2015, s. 29</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pamäť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, pozornosť, myslenie, hrubá motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa rozvíja pozorovaciu schopnosť ▪ dieťa zdokonaľuje pamäť hádaním odlišností
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	deka

Postup cvičenia:

Deti sa pohybujú voľne po miestnosti. Čarodejník - učiteľ vydáva pokyny, ako sa majú pohybovať – ako vtáci, žabky, hady, kone, mačky a pod. Keď sa povie formuľka: „zaklínam vás“, deti sa schúlia do kľbka hlavou dole, zatvoria si oči, tvár dajú do dlane a snažia sa nepozerať. Medzitým čarodejník príde k vybranému dieťaťu a zakryje ho dekou. Následne vysloví nové zaklínadlo a „odčaruje“ ostatné deti. Deti pribehnú k prikrytému dieťaťu a hádajú, kto je pod dekou.

Názov cvičenia: Skladanie obrázka	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicap. 2015, s. 90</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pamäť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, pozornosť, bilaterálna integrácia, koordinácia zraku a ruky, myslenie, jemná motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa zlepšuje pamäť vybavením si jednotlivých obrazov a hľadaním predmetov podľa kritérií ▪ dieťa precvičuje techniku strihania
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	obrázok s rôznymi predmetmi a farbami, pravítko, ceruzka, nožnice, lepidlo, kancelársky papier alebo výkres

Postup cvičenia:

1. Deťom rozdáme obrázky (najlepšie rovnaké), aby si ich niekoľko minút pozorne popozerali. Následne obrázky obrátíme a spýtame sa detí, koľko vecí z obrázka si pamätajú.
2. Ďalším krokom aktivity je opätovné ukázanie obrázka a požiadanie, aby deti našli predmety určitej kategórie, napr. modré veci, veci, ktoré na niečom stoja...
3. Obrátíme obrázok a pomôžeme deťom, aby pravítkom narysovali široké, rovné čiary.
4. Nakoniec deti obrázky rozstrihajú podľa čiar. Časť obrázka premiešame a deti sa pokúsia obrázky znova zostaviť a nalepiť ich na čistý papier.

Variant cvičenia: vyrobíme skladačku z obrázku, ktoré nakreslilo dieťa samé.

Poznámka:

Pre deti s mentálnym postihnutím je vhodnejšie mať na zadnej strane obrázka už predkreslené čiary, ktoré deti budú len strihať.

Názov cvičenia: Máme svoje meno stále na očiach
Zdroj: Helena Hazuková et al.: Rozvíjime rozumové schopnosti detí. Dítě a jeho psychika – poznávací schopnosti a funkce. 2014, s. 66

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť, učenie, myslenie, pamäť
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa spoznáva svoje meno podľa jednotlivých hlások napísaných na papieri
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	menovky detí

Postup cvičenia:

V triede má každé dieťa svoje miesto pri stole. Tu má nalepené svoje meno napísané veľkými tlačenými písmenami. Meno tak majú deti stále pred sebou a tak si zrakom dokážu zapamätať jednotlivé hlásky svojho mena. Nalepené mená sa môžu použiť aj na detských portfóliách, ak sú vystavené voľne v triede, alebo na skrinke v šatni, pri vlastnom uteráku v kúpeľni a pod.

Názov cvičenia: Hľadanie schovaných predmetov
Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 258

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pamäť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie, zrakové vnímanie, pozornosť
Veková kategória:	3 - 4 roky
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže bez pomoci nájsť predmety schované pred jeho očami
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	rôzne hračky a predmety, sladkosť podľa chuti dieťaťa

Postup cvičenia:

Deti s oneskoreným vývojom majú problém vo vyhľadávaní schovaných predmetov, pretože nevedia pochopiť základ aktivity. Najskôr im musí byť objasnený postup a zmysel

hry. Začneme tým, že ukážeme dieťaťu napr. sušienku, schováme ju pod látku tak, aby dieťa videlo, kam sušienku odkladáme. Dieťa si sušienku berie spod látky. Pochválime ho a sušienku môže zjesť.

Druhý krok je predmet, ktorý má dieťa rado a je pre neho zaujímavý. Skryjeme ho vo väčšej vzdialenosti. Necháme dieťa opäť hľadať a ponúkneme mu viac úkrytov.

Ako náhle dieťa pozná 4 – 5 rôznych skrýši, ukážeme mu 2 veci a schováme ich pred jeho očami. Ako úkryty použijeme miesta, ktoré dieťa pozná. Postupne rozširujeme počet možných úkrytov a taktiež necháme dieťa, aby niečo samé skrylo.

5. JAZYK REČI

Deti sú v predškolskom veku veľmi vnímavé. Mali by sme pri nich rozprávať zrozumiteľne, spisovne, jasne a čisto. Je u nich nevyhnutné rozvíjať najmä fonematický sluch, aby dokázali postupne „počuť jazyk“ (diferencovať hlásky, slabiky, správne formulovať otázky, rozkaz, oznámenie a pod.). Je nevyhnutné vyberať pre predškolské deti vhodnú literatúru, neunaviť ich dĺžkou alebo náročnosťou textu, nevhodné je rozoberať text s deťmi. Najprirodzenejšie je viesť o prečítanom s deťmi partnerský dialóg, v ktorom má právo vyjadriť každý svoj názor a zároveň akceptovať názor druhých.

V detskom kolektíve je veľké množstvo každodenných príležitostí na rozvoj detskej slovnej zásoby.

Praktické rady pre rozvoj reči (Newman, S., 2004):

1. Deti je nevyhnutné motivovať k pozitívnemu vzťahu ku knihám, preto je vhodné im čo najviac čítať. Vhodné sú pestrofarebné obrázky. Deti učíme držať správne knihu a „čítať“ zľava doprava.
2. Neskôr s deťmi využívame knihy s jednoduchými príbehmi, v ktorých ľudia realizujú rôzne činnosti, napr. umývanie zubov, česanie, nakupovanie (deti si uvedomujú nevyhnutnosť postupnosti bežných činností).
3. Deti vedíme všímať si v obrázkových knihách detaily a rozoznávať ich. Je to nevyhnutné pre rozvoj schopnosti vnímať písmenká. Deti majú za úlohu nájsť v knihách rôzne obrázky, spoločne imitujeme jedenie namaľovaného jedla, krájanie s obrázkovým nožikom a pod.
4. Medzi dvoma obrázkami skúšajú deti hľadať rozdiely.
5. Pri rozvoji artikulačných schopností deťom veľmi pomáhajú rýmované riekanky a spievané melódie. Preto je vhodné často si s deťmi spievať a recitovať. Pri známych pesničkách a básničkách je vhodné vynechávať slová, aby nás deti doplnili.

Pre rozvoj reči má nezastupiteľný význam zmyslové vnímanie, najmä zrakové a sluchové, preto je dieťaťu potrebné poskytovať čo najviac podnetov na rozvoj z tejto oblasti, ktoré sú spomenuté vyššie.

Bednářová J. a Šmardová V. (2007) okrem iného uvádzajú nasledovné námety aktivít:

- rozvoj motoriky – hrubá motorika, jemná motorika, vizuomotorika, gymnastika hovoridiel, nácvik dýchania (precvičovanie pohyblivosti jazyka, pohyblivosti pier, pohyblivosti čeľuste, napodobňovanie zvukov),
- pre deti je veľmi dôležité spojenie toho, čo vníma so slovom. Pomenovanú vec by malo dieťa bezprostredne vidieť, počuť, ohmatať, cítiť, vyskúšať si ju. Umožňuje mu to porovnávanie, hľadanie podobností a rozdielov, získavanie skúsenosti a predstáv o veciach a predmetoch. Zahrňujú sa tu i obrázky, ktoré sa veľmi často používajú v rámci logopedických cvičení.
- kladieme veku primerané otázky. V prípade obmedzenej slovnej zásoby je potrebné pýtať sa tak, aby dieťa dokázalo odpovedať aj neverbálne,
- neustále opakujeme. K odpovedi dieťa potrebuje viac času. Príliš veľa otázok dieťa môže zmiatať, preto ho ubezpečíme, že mu rozumieme, čo nám hovorí, ak budeme opakovať to, čomu sme už porozumeli. Opakovaním dieťa ubezpečíme o pochopení, dodáme mu odvalu a motiváciu ku konverzáciám.
- zopakujeme to, čo povedalo dieťa, ale v správnej forme. Zopakujeme po dieťati jeho výpoveď, ale rozšírime ju o ďalšiu informáciu.
- dieťaťu ponúkame alternatívne otázky, napr. „je to.... alebo....“,
- hravou formou motivujeme dieťa, aby dokončilo vetu, ktorú začneme. Inou možnosťou je dopĺňovanie známeho príbehu (začneme rozprávať a dieťa dopĺňuje alebo pokračuje v príbehu).

V neskoršom veku (4 – 5 rokov) s deťmi realizujeme aktivity zamerané na:

- chápanie a tvorenie pojmov (hračky, dopravné prostriedky, ovocie, zelenina, oblečenie a i.),
- tvorenie protikladov (malý – veľký), zdobnenín, na stupňovanie prídavných mien (malý – menší – najmenší),
- pomenovanie charakteristiky farby (žltý ako slnko, zelená ako... dieťa doplní),
- rozprávanie sa o tom, na čo máme bežné veci, ktoré nás obklopujú,
- poznávanie a pomenovávanie vlastností predmetov,

- rozprávanie sa o zvieratách, o jednotlivých častiach dňa, rozprávanie podľa obrázku,
- časté prezeranie knižiek, nácvik básní a riekaniek,
- precvičovanie motoriky hovoričiek (gymnastika hovoričiek, dychové cvičenia).

Nasledovné aktivity na rozvoj reči vo veku 5 – 6 rokov sú pre deti s mentálnym postihnutím náročné, je potrebné prispôbiť danú hru individuálnym schopnostiam dieťaťa. Námety sú len inšpiráciou k tomu, čo môžeme s deťmi v danom veku realizovať, aby sme ich posúvali v danej oblasti dopredu:

- hry so slovami na chápanie a tvorenie už známych slov, napr.: „*Povedz opak tmy!*“,
- čo k sebe patrí, napr. hrniec – pokrievka, ceruzka - ...,
- vysvetlenie významu pojmu,
- prirovnávanie: vysoký ako .....
- posudzovanie pravdivosti či nepravdivosti tvrdení,
- pomenovanie toho, čo by sa stalo, keby šiel von v ponožkách, keby prechádzal cez cestu na červenú a pod.,
- riešenie situácií – čo urobíš, keď,
- pomenovanie toho, čo robí daná profesia, čo robíme v jednotlivých ročných obdobiach,
- zoradenie obrázkov podľa dejovej postupnosti a vysvetlenia deja,
- hádanky, hádanie predmetov, zvierat podľa charakteristických vlastností,
- predčítanie príbehu, rozprávanie sa o deji, vysvetľovanie nových slov.

Názov cvičenia: Hry s čítaním	
<i>Zdroj: Jackie Silberg: Hrajme sa s najmenšími. 2003, s. 79</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ rozvoj reči	▪ pozornosť, zrakové i sluchové vnímanie
Veková kategória:	3 roky
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa si pestuje lásku ku knihám
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	knihy

Postup cvičenia:

 Dieťa podporujeme v tom, aby sa hralo s knihami s vystúpenými obrázkami, ktoré sa dajú ohmatať, a s knihami vyrobenými z látky, plastu či z pevného kartónu (lepoprelá).

Spolu s dieťaťom ukazujeme na obrázky v knihách a vymenovávame na nich rôzne predmety a spievame detské riekanky uverejnené v knihách. Pri čítaní meníme tón hlasu a robíme smiešne grimasy, ktoré povzbudia záujem dieťaťa. Čítame dieťaťu často, ale vždy len chvíľu, nakoľko nemá ešte vybudovanú primeranú pozornosť.

Názov cvičenia: Doplň chýbajúce slovo	
<i>Zdroj: Jackie Silberg: Hrajme sa s najmenšími. 2003, s. 131</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ rozvoj reči	▪ pozornosť, zrakové i sluchové vnímanie
Veková kategória:	3 – 5 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa rozvíja budúce rečové schopnosti a predstavivosť
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	žiadne

Postup cvičenia:

 Vymyslíme príbeh, v ktorom bude meno dieťaťa. Vždy, keď prideme k jeho menu, necháme dieťa, aby toto chýbajúce slovo doplnilo. Napr. „*Bolo raz jedno dievčatko a volalo sa ..... (meno dieťaťa). Toto dievčatko, ktoré sa volalo ..... (necháme dieťa doplniť slovo), išlo do kuchyne spať obed.*“ Podľa toho, ako dieťa reaguje, môžeme si vymyslieť jednoduchý alebo zložitejší príbeh, krátky alebo dlhý.

Názov cvičenia: Dychové cvičenia	
<i>Zdroj: Margaréta Osvaldová: Muzikoterapia ako intervenčný dynamizmu u osôb s postihnutím. 2015, s. 72</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ rozvoj reči	▪ pozornosť
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa posilňuje pružnosť a aktivitu dychových svalov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	zrkadlo, papier, papierové vreckovky, bublifuk, slamka, fľaša s vodou, vrtuľka

Postup cvičenia:

Pred realizáciou speváckych aktivít, nácviku básní alebo iných hudobno-pohybových hier si s deťmi zrealizujeme cvičenia na správne dýchanie:

- dýchame na sklo na slabiky ho-ho-ho, ha-ha-ha,
- ak deti vedia písať, tak prerušovane pískame, resp. vyfukujeme našpúlenými perami,
- smrkáme, pátrame čuchom, fúkame na boľavý prst,
- hráme sa približujúci a vzdáľujúci sa vlak (š-š-š-š),
- šeptom vyslovujeme spoluhlásky p-t-k-s-š-f (aj v ľubovoľných kombináciách).

Na predĺženie expiračnej fázy môžeme použiť nasledovné cvičenia:

- voľný predĺžený výdych na spoluhlásky f-s-š-z, hráme sa na vláčik (ššš-ta-ta-ta, ššš-ta-ta-ta), na včelí úl (bzzz), víchricu (fffff), príliv a odliv (ššš),
- 2 doby výdych, nádych nosom, 1 doba zadržanie, výdych na spoluhlásku na 10 dôb,
- fúkanie do papiera, papierovej vreckovky, listu, do bublifuku, fúkanie pomocou slamky do fľaše s vodou, rozfúkavanie farebných škvŕn na papieri, fúkanie na chrbát ruky alebo do dlane, fúkanie do vrtuľky, fúkanie do farebných papierových alebo polystyrénových guľčiek po vyznačenom priestore a pod.,
- dýchanie aj s pomocou riekaniek, rečňovanie a rôznych krátkych textov, textov piesní, počítania na zadržanom dychu.

Názov cvičenia: Artikulačné cvičenia	
<i>Zdroj: Margaréta Osvaldová: Muzikoterapia ako intervenčný dynamizmu u osôb s postihnutím. 2015, s. 75</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvoj reči	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa koordinuje činnosť respiračného, fonačného a rezonančného aparátu ▪ dieťa zlepšuje výrazové schopnosti a artikulačné zručnosti
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	detská literatúra

Postup cvičenia:

Pri nácviku uvoľnenia artikulačných orgánov s deťmi realizujeme nasledovné cvičenia:

- žujeme žuvačku (cvičenie na uvoľnenie čeluste a mimického svalstva), najskôr slušne so zatvorenými ústami, potom nevychované, príp. zrudene,
- uvoľnenie čeluste môžeme navodiť rukou podloženou pod bradou, brada sa pri reči či speve dotýka chrbta ruky,
- uvoľnenie koreňa jazyka môžeme dosiahnuť vysúvaním a vsúvaním jazyka do ústnej dutiny, jeho pohybovaním medzi kútikmi úst, olizovaním zubov a vonkajšej strany d'asiem, presúvaním špičky jazyka na ľavé a hneď na pravé líce,
- artikulujeme tak, ako by sme rozprávali s nepočujúcim človekom, všetko čo povieme, resp. zaspievame nám musí odčítať z pier,
- artikulujeme krátke texty z detskej literatúry,
- rozprávame sa v dvojici ako dve žabky, koníky, mačičky, sliepky, psíky a pod.

Názov cvičenia: Fúkaná	
<i>Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 85</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvoj reči	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, koordinácia zraku a ruky, myslenie, pozornosť, jemná motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa precvičuje pohyblivosť pier ▪ dieťa nácvikom dýchania stimuluje rozvoj hovoridiel
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	slamka na pitie, vata, hodvábný papier, ping-pongová lopta

Postup cvičenia:

Postavíme dieťa ku stolu naproti nám, a do stredu stola položíme kúsok vaty alebo hodvábného papiera. Každý z hráčov sa snaží fúkať cez slamku tak, aby sfúkol vatu alebo papier na spoluhráčovu polovičku stola. Keď sa mu to podarí, získava bod. Držať slamku

v ústach a cielene do nej fúkať, je činnosť, ktorá si vyžaduje sústredenosť a ovládanie svalov okolo úst.

Variant cvičenia 1: Dieťa si kľukne na podlahu a oprie sa o dlane. Fúkaním do slamky posúva malú ping-pongovú loptu bludiskom alebo cez prekážkovú dráhu.

Variant cvičenia 2: Požiadame dieťa, aby slamkou nasalo vzduch a zodvihlo ním malý kúsok hodvábného papiera alebo vaty.

Názov cvičenia: Koľko je slabík v slove?	
<i>Zdroj: Hana Nádvorníková: Kognitívne činnosti v predškolsním vzdelávaní. 2011, s. 125</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ rozvoj reči	▪ sluchové vnímanie, pozornosť
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa vie spájať rytmizáciu textu s grafickým zobrazením
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	pracovný list alebo biely kancelársky papier, ceruzky, resp. pastelky

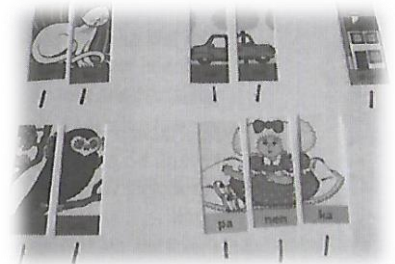
Postup cvičenia:

Ako náhle deti zvládnu rytmizáciu s pohybom, vedieme ich k zisťovaniu počtu slabík v slove. Počet slabík si deti overujú jednoduchým cvičením. Každé dieťa si pod bradu položí dľaň ruky a pri slabikovaní skúša otvárať ústa tak, aby sa dotkli dlane (slovo má toľko slabík, koľko krát sa brada dotkne dlane). Dieťa môže skúsiť označiť počet slabík vhodnými predmetmi (kockami zo stavebnice, gorálkami, kamienkami, gaštanmi a pod.)

Variant cvičenia: náročnejšia úloha je označiť počet slabík graficky. Slovo, ktoré hláskujú, majú vo forme obrázka rozstrihaného na toľko častí, koľko má slabík. Deti sa pod obrázok na papieri pokúsia vyznačiť čiarkami hláskovanie.

Obrázok č. 21 – Hana Nádvorníková: Kognitívne činnosti v predškolsním vzdelávaní (2011)

Odporúčenie autorky: Veľmi dôležité je premyslieť vhodné slová tak, aby boli jasné a jednoznačné. Vhodné sú najskôr slová jedno a dvojslabičné, potom slová trojslabičné.

Názov cvičenia: Ako sa voláš?	
<i>Zdroj: Hana Nádvorníková: Kognitívne činnosti v predškolskom vzdelávaní. 2011, s. 123</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: ▪ rozvoj reči	Ďalšie oblasti rozvoja: ▪ pozornosť, zrakové i sluchové vnímanie, pamäť, myslenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže určiť jednotlivé slabiky vytlieskávaním slova
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	obrázky zvierat, predmetov dennej potreby, vtákov, hračiek, dopravných prostriedkov

Postup cvičenia:

Deti sedia s učiteľom v kruhu. Spoločne vytlieskávajú otázku: „*A-ko-sa-vo-láš?*“ Učiteľ ukáže na jedno dieťa a to vytlieskáva svoje meno (aj s pomocou učiteľa), napr.: „*A-len-ka*“. Hra sa opakuje, kým sa nevystriedajú všetci. V ďalšom kroku môžeme nechať vytlieskávať celé meno a priezvisko dieťaťa.

Variant cvičenia 1: Deti vytlieskávajú otázku: „*Čo-je-to?*“ Učiteľ ukazuje na jednotlivé obrázky, napr. macíka, auto, bábiku, loptu a pod. Deti vytlieskávajú správne slovo s rozložením na slabiky, napr. „*bá-bi-ka*“. Na začiatok im učiteľ pomáha, po častom vytlieskávaní deti skúšajú samé.

Variant cvičenia 2: Deti vytlieskávajú otázku: „*Čo-je-bie-le?*“ U detí s mentálnym postihnutím je táto otázka náročnejšia, učiteľ im pomáha ukazovať predmety v triede danej farby a deti správne odpovedajú vytlieskávaním.

Poznámka:

Deti môžu pri hláskovaní i dupať nohami, hrať na Orffowom inštrumentáriu a pod. Vytlieskávať môžu popri svojom mene aj svoje pekné prezývky, napr. „A-len-ka, A-lu-šin-ka.“

Názov cvičenia: Čo je na obrázku?	
Zdroj: http://www.akonaskolu.sk/index.php?sekcia=hry_pre_predskolakov&strana=6	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> rozvoj reči	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> myslenie, pamäť, pozornosť
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	dieťa vie napodobniť zvuk jednotlivých predmetov a zvierat
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	obrázky zvierat, predmetov dennej potreby, vtákov, hračiek, dopravných prostriedkov

Postup cvičenia:

Deťom ukážeme dané obrázky, pomenujeme ich a pri ukazovaní obrázkov napodobníme príslušný zvuk predmetu, zvierat'a. Deti za nami opakujú názov vyobrazeného predmetu, alebo zvierat'a a napodobnia zvuky. Ak sa deťom nedarí zvuk správne napodobniť, vyslovíme ho spoločne s deťmi.

HODINY – tik-tak	AUTO – tú-tú	SLIEPKA – kotkodák
PÍLA – ziny-ziny-zun	ELEKTRÍČKA – cin-cin	KOHÚT – kikirikí
VARIČ – š - šúúúú	VLAK – š-š-š	HUS – sssss
KLADIVO – d'ob-d'ob	LIETADLO – v-r-r-r	VRANA – krá-krá
TRÚBKA – trá-trá	BUBON – bum-tara-ra	PES – hav-hav-hav
ZVON – bim-bam	HUSLE – fidli-fidli	MAČKA – mňau-mňau
KRAVA – mú-mú	PRASA – kroch-kroch	MEDVEĎ – brum - brum

Názov cvičenia: Čo je na obrázku?	
<i>Zdroj: Milota Zelinová: Hry pro rozvoj emocií a komunikace. 2007, s. 71</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ rozvoj reči	▪ vnímanie, pozornosť, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa rozvíja komunikačné schopnosti a slovnú zásobu
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	obrázky s dejom

Postup cvičenia:

Pripravíme si rôzne obrázky, na ktorých sa odohráva nejaký dej. Deti môžu najskôr obrázky len popisovať. Najskôr hovoria o tom, čo si myslia ľudia, zvieratá a veci na obrázku, čo robili predtým, čo budú robiť, potom vytvárajú ďalšie príbehy postáv. Deti môžu vymýšľať bez akéhokoľvek obmedzenia fantázie. Túto aktivitu je vhodné zaradiť čo najčastejšie, pretože rozvíja predstavivosť, fantáziu, tvorivosť i slovnú zásobu.

Názov cvičenia: Zvedavé otázky	
<i>Zdroj: Milota Zelinová: Hry pro rozvoj emocií a komunikace. 2007, s. 71</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ rozvoj reči	▪ pamäť, myslenie, predstavivosť a fantázia, pozornosť, sluchové vnímanie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa precvičuje a zdokonaľuje komunikačné schopnosti ▪ dieťa rozvíja aktívnu slovnú zásobu
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	lístky s otázkami

Postup cvičenia:

Učiteľ si na lístky papiera pripraví otázky, napr.: „Ako si strávil prázdniny? Čo máš rád? Ktorá je tvoja najobľúbenejšia farba? Čo najradšej robíš? Čím by si chcel byť?“ Deti

sedia v kruhu a postupne odpovedajú. Učiteľ povzbudzuje deti, ktoré sú menej komunikatívne. Túto aktivitu je vhodné opakovať pravidelne.

Poznámka:

Pri nehovoriacich detí môže učiteľ povzbudiť deti, aby napr. obľúbenú farbu ukázali na hračkách a predmetoch v triede a pod.

Aktivitu je vhodné aplikovať každý deň pri rannom kruhu, kedy sa s deťmi rozprávame o zážitkoch z predchádzajúceho dňa, čo sa im najviac páčilo, ako sa deti vyspali, čo jedli na večeru a pod.

Názov cvičenia: Pozerám sa na svet ružovými okuliarmi	
<i>Zdroj: Martin Gato: 150 najlepších her pro děti i dospělé. 2009, s. 21</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvoj reči	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, pozornosť, pamäť, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže opísať predmety a javy, ktoré vidí vo svojom bezprostrednom okolí
Miesto realizácie:	exteriér, interiér
Pomôcky:	pomôcky bežnej potreby, predmety a hračky v triede

Postup cvičenia:

1. Pri pobyte von, na vychádzke deti sledujú okolie. Vyzveme ich, aby vyzdvihovali všetko pekné, dobré a krásne, zaujímavé. Môžeme im dávať doplňujúce otázky typu: „Prečo sa ti to páči?“ „Akej je to farby?“ „Načo sa ti to podobá?“ a pod. Obmenou môže byť i všímanie si negatívnych vecí.
2. Deťom ukážeme konkrétnu vec, napr. pero, okno, topánku a iné predmety a spýtame sa ich, čo je na týchto veciach pekné a prečo sa im to páči. Deti sa pokúšajú svojou slovnou zásobou interpretovať svoje videnie, svoju pozornosť i detskú predstavivosť, zároveň si k daným veciam a prírodným javom vytvárajú pozitívny vzťah.

Názov cvičenia: Nákupný vozík	
<i>Zdroj: Milota Zelinová: Hry pro rozvoj emocií a komunikace. 2007, s. 97</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvoj reči 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, pamäť, pozornosť, myslenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa precvičuje a zdokonaľuje komunikačné schopnosti ▪ dieťa rozvíja aktívnu slovnú zásobu
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	predmety a hračky v triede

Postup cvičenia:

Deti si sadnú do kruhu, tak aby na seba videli. Na úvod sa dohodnú s učiteľom, ako bude znieť základná veta, ktorá sa stále opakuje. Môže byť napr.: „*Išla som do obchodu a do nákupného vozíka som si dala: .....*“. Prvé dieťa zopakuje túto vetu a pridá jedno slovo – vec, ktorú vložilo do vozíka, napríklad auto. Druhé dieťa zopakuje úvodnú vetu i s tým slovom, ktoré povedalo prvé dieťa, a samo pridá ďalšiu vec, napríklad bábiku. Tretie dieťa povie: „*Šiel som do obchodu a do nákupného vozíka som si dal auto, bábiku...*“ + vec, ktorú samo pridá. Táto aktivita pokračuje dovtedy, kým sa nevystriedajú všetky deti. Obmenou cvičenia môžu byť témy: „*V ZOO sme videli tieto zvieratá... Moji kamaráti zo škôlky sa volajú...*“ a pod.

Názov cvičenia: Čo by bolo, keby...	
<i>Zdroj: Klaus W. Vopel: Skupinové hry pro život 3. 2008, s. 44</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ rozvoj reči 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vnímanie, predstavivosť a fantázia, pamäť
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa aktivizuje predstavivosť a fantáziu ▪ dieťa artikuluje a vydáva zvuky vzhľadom k svojmu výberu (výber zvierat'a)
Miesto realizácie:	exteriér, interiér
Pomôcky:	pomôcky bežnej potreby, predmety a hračky v triede

Postup cvičenia:

Učiteľ vovedie deti do deja hry: „Rád by som si s vami skúsil zahrať hru, pri ktorej sa dejú veci ako v rozprávke. Čo by bolo, keby si sa premenil na nejaké zvieratko? Ktorým zvieratkom by si chcel byť?“ Učiteľ nechá vybrané dieťa chvíľu rozprávať, ktorým zvieratkom by chcelo byť. Následne v strede miestnosti ukáže, ako sa pohybuje zviera, ktoré si vybralo, čo jedáva a pod. Na otázku typu: „Čo by bolo, keby...“, neexistuje zlá alebo správna odpoveď. Dôležitá je však stimulácia detskej fantázie a intuície.

Poznámka:

Otázky pri hre sa dieťaťu kladú podľa jeho komunikačných schopností. Deti, ktoré nehovoria, len ukážu pohyb zvieratka a môžu ho zvukom imitovať.

Názov cvičenia: Hlava, ramená, kolená, palce	
Zdroj: Peter Petrovič: <i>Možnosti pohybových hier pre fyzický a psychický vývin detí a žiakov s duševnou zaostalosťou</i> . 2015, s. 64	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> rozvoj reči	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> sluchové a zrakové vnímanie, hrubá motorika, učenie, pozornosť, pamäť, koordinácia zrak – pohyb - reč
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> dieťa precvičuje reč pomocou hudobno-pohybových aktivít
Miesto realizácie:	exteriér, interiér
Pomôcky:	žiadne

Postup cvičenia:

Známa riekanka, ktorá je u detí veľmi obľúbená.

Učiteľ predstaví deťom riekanku:

„Hlava, ramená, kolená, palce, kolená, palce, kolená, palce, hlava, ramená, kolená, palce, oči, uši, ústa, nos.“

Popri rozprávaní ukazuje oboma rukami na časti tela, ktoré práve opisuje. Deti stoja v kruhu a sledujú učiteľa. Následne napodobňujú jeho pohyb a opakujú slová riekanky. Zopakujú si ju viac krát a zrýchľujú tempo.

ĎALŠIE STIMULAČNÉ CVIČENIA NA ROZVOJ REČI Z PRAXE:

- + veľmi vhodné sú rôzne hudobno-pohybové hry a riekanky, ktoré podnecujú k pohybovým aktivitám a nácviku nových slov,
- + veľmi zábavná a reč rozvíjajúca hra pre deti je: Domček, domček, kto v tebe býva?
- + účinné sú každodenné jazykové rozcvičky,
- + ak to organizačné a personálne podmienky predškolského zariadenia dovoľujú, veľmi prospešné sú individuálne i skupinové logopedické sedenia so školským logopédom,
- + je nevyhnutné poskytnúť deťom priestor na kladenie otázok a podnecovať ich k pýtaniu sa všetkého, čomu nerozumejú,
- + vhodnou motiváciou k rozvoju reči je spev a recitovanie pri každej príležitosti (nácvik básní a piesní obsahujúcich bežné činnosti detí – pri umývaní rúk, pri obliekaní sa, pri hrách a pod.).

6. POZORNOSŤ

Pri nástupe do materskej školy by sme u detí nemali mať prehnané očakávania v oblasti pozornosti. Každé malé dieťa má veľmi malý rozsah pozornosti, ktorý sa predlžuje s vekom. O to viac je nevyhnutné brať ohľad pri zámernej pozornosti u detí s mentálnym postihnutím. Charakteristická je obmedzeným rozsahom sledovaného poľa, zníženou schopnosťou venovať sa viacerým činnostiam naraz. Čím viac výkonov od detí vyžadujeme, tým viac chýb sa u nich môžeme dočkať. Na zámernú činnosť sa deti sústredia veľmi krátko, následne nastupuje zvýšená unaviteľnosť. Je nevyhnutné si danú skutočnosť uvedomiť a ponúknuť deťom priestor na odreagovanie sa a relaxáciu. Aj pozornosť je však individuálna a tak treba pristupovať aj v edukačnom procese a zohľadňovať schopnosti a možnosti každého dieťaťa s mentálnym postihnutím zvlášť. Pozornosť detí je možné rozvíjať vhodnými aktivitami, ktoré ich naplňajú a bavia. Postupne, dlhodobým pobytom v materskej škole, pedagóg zvyšuje edukačný čas a počet aktivít a preto je nevyhnutné, aby činnosti boli pre deti pútavé a pedagóg k príprave pristupovať zodpovedne. Zároveň je nevyhnutné, aby sa každá začatá aktivita aj dokončila (aj keď v niektorých prípadoch veľmi rýchlo) a deti sa tak časom naučili, že činnosť treba doviest' až ku koncu.

Praktické rady k rozvoju pozornosti (Newman, S., 2004):

1. Pri deťoch najnižšej kategórie predškolského veku aplikujeme aktivity jednoduchých úloh. Pri edukácii o priradovaní vzorov využívame najskôr 2 farby. Postupne, vzhľadom k vyššiemu veku aplikujeme viac farieb, a využívame i predmety rôznych veľkostí a tvarov. Dieťa by malo byť schopné priradiť ku vzoru rovnaký predmet podľa daných kritérií.

<p>2. Ako náhle sa dieťa naučí priradovať symboly, môžeme prejsť k preradovaniu písmen, čísel a slov:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jednou z možností je aktivita, kedy na karty napíšeme 2 slová, napr. auto a televízia. Vyhotovíme ich dvojmo. Dieťa skúša priradovať slovo k rovnakému slovu podľa písmen. ▪ napíšeme mená detí v triede a zalepíme ich všade, kde sa deti pohybujú (na stoličky v triede, na vešiaky v kúpeľni, na detské portfólia a pod.). Svoje meno a meno najbližších ľudí začne dieťa rozpoznávať ako prvé. Ťažšou alternatívou je priradovanie písmen na predmety v triede, tvorba rodinných albumov s menami a pod.
<p>3. Zo zorného poľa dieťaťa odstránime čo najviac predmetov, ktoré by mohli rozptyľovať jeho pozornosť.</p>	
<p>4. Nepreháňame náročnosť, skôr sa sústredíme na to, aby každá aktivita dieťa bavila. Strach z neúspechu dieťa ďalej neposunie.</p>	
<p>5. Každú činnosť realizujeme na určenom mieste – hranie sa v hracom kúte, jedenie za stolom, kreslenie na svojom mieste za stolom v triede a pod.</p>	
<p>6. V rámci hier a hrových činností zaraďujeme i aktivity, pri ktorých dieťa musí čakať, aby sa naučilo, že sa nedá všetko hneď (môže ísť o jednoduché odpočítanie pri hre: pripraviť sa, pozor, štart a pod.).</p>	
<p>7. Opakovane sa venujeme činnostiam, ktoré deti bavia a postupne predlžujeme čas trvania týchto aktivít – buď samostatným predlžovaním alebo pridávaním nových prvkov.</p>	
<p>8. Môžeme zrealizovať radu po sebe krátkych činností, aby sa dieťa nenudilo, ale bolo nútené udržať pozornosť.</p>	

Názov cvičenia: Hra na pozeranie	
<i>Zdroj: Jackie Silberg: Hrajme sa s najmenšími. 2003, s. 108</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ vizuálna pozornosť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, myslenie, pamäť, učenie, hrubá motorika
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa pozorovaním sleduje jednotlivé predmety ▪ dieťa sa sústreďí na jednoduché inštrukcie
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	hračky a predmety v triede

Postup cvičenia:

Rozmiestnime po miestnosti známe hračky, s ktorými sa deti hrajú. Posadíme sa s nimi na podlahu. Ukážeme im, ako vysoko majú zdvíhať bradu. Predvedieme, ako majú otáčať hlavu na jednu stranu a potom na druhú. Povieme, aby sa pozerali na (*menujeme hračku*) pri otáčaní hlavou rôznymi smermi. Opakujeme miesta, kam sa majú pozeráť: „Pozrite sa na strop, pozrite sa na podlahu...“ a pod.

Názov cvičenia: Lepkavé figúrky	
<i>Zdroj: Trish Kuffnerová: Hry pre najmenších. 2006, s. 31</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, jemná motorika
Veková kategória:	3 – 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa sa snaží manipulovať s malými predmetmi ▪ dieťa rozvíja jemnú motoriku a správny úchop malých predmetov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	drevená doska, lepiaca pištoľ, suchý zips, drobné figúrky napr. zvierat

Postup cvičenia:

Učiteľ prilepí suchý zips na dosku. Kúsky suchého zipsu prilepí aj na spodnú časť figúrok. Úlohou dieťaťa je prilepovať figúrky na suchý zips. Je to veľmi zábavná a dlho trvajúca aktivita, ktorou sa dieťa učí okrem iného chytať figúrky a rozvíjať jemnú motoriku. Zároveň technika umožňuje, aby dieťaťu neustále nepadali veci pri stavaní jednotlivých scén.

Názov cvičenia: Sadenie redkvičiek	
<i>Zdroj: Eva Opravilová: Rok v materskej škole - kurikulum predškolní výchovy. 2003, s. 101</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> vizuálna pozornosť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> zrakové vnímanie, pamäť, učenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> dieťa pozorovaním sleduje rast semiačka dieťa rozvíja svoju vytrvalosť, dlhodobú pozorovaciu schopnosť
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	záhradka, resp. sklenená fľaša, semienka redkvičky, kvalitná zem

Postup cvičenia:

Ak sú vhodné podmienky a záhradka, môžeme zasiať redkvičky. Je ich možné vypestovať i v miestnosti v sklenenej fľaši. Aktivitu realizuje spolu s deťmi, aktívne sa do nej zapájajú. Do fľaše najskôr nasypeme asi na prst vysoko záhradnú zem. Na ňu položíme niekoľko semiačok redkvičky blízko ku stene fľaše, aby ju bolo dobre vidieť. Potom prisypeme zem asi do polovice fľaše, opäť vložíme niekoľko semiačok, kúsok ďalej ako sú tie spodné, nie priamo nad nimi. Fľašu doplníme zemou, opäť pridáme semiačka a zakryjeme ich asi na prst vysoko zemou. Nakoniec všetko opatrne zalejeme, aby sa semiačka nevyplavili, a postavíme na svetlé a teplé miesto, kde môžeme dobre pozorovať, čo sa deje.

Názov cvičenia: Drevo - nos	
<i>Zdroj: Zdeněk Šimanovský: Hry pro zvládnání agresivity a neklidu. 2002, s. 44</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie, motorické zručnosti, sluchové a hmatové vnímanie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa precvičuje pozornosť a sluchové vnímanie ▪ dieťa rozvíja svoju motorickú obratnosť
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	stôl

Postup cvičenia:

Deti sedia za stolom tak, aby všetci videli učiteľa. Ten im striedavo hovorí: „drevo – nos – nos – drevo...“. Na slovo „nos“ sa každý chytí oboma rukami za nos. Na „drevo“ musí položiť obe ruky na stôl.

Poznámka:

Hra sa môže realizovať ako súťaž až po natrénovaní si pozornosti. V tomto prípade sa môže hrať tým spôsobom, že ktoré dieťa sa pri pokyne zmýli, vypadáva z hry a ktoré zostane v hre ako posledné, vyhralo.

Názov cvičenia: Ľadové kvety	
<i>Zdroj: Eva Opravilová: Rok v mateřské škole: kurikulum předškolní výchovy. 2003, s. 399</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ vizuálna pozornosť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	3 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa priamo pozoruje tvorbu mrazu na okne ▪ dieťa sa nepriamo zúčastňuje na pokuse
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	nádoba s horúcou vodou, handry, olej

Postup cvičenia:

Ak von mrzne, môžeme si urobiť na okne ľadové kvety. Medzi vonkajším a vnútorným oknom dáme na niekoľko minút nádobu s horúcou vodou. Aby sa zahmlilo len vonkajšie okno, potrieme najskôr zadnú stenu vnútorného okna handrou namočenou v oleji a olej vytrieme, až sa sklo úplne vyleští. Potom okno zavrieme. Na vonkajšom okne sa vytvoria pôvabné kvety a deti ich postupné narastanie môžu priamo sledovať.

Názov cvičenia: Na Ludvíka	
<i>Zdroj: Hana Nádvorníková: Kognitívne činnosti v předškolním vzdělávání. 2011, s. 125</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ sluchové vnímanie, hrubá motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa si precvičuje pozornosť loptovou hrou so slovným doprovodom
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	lopta

Postup cvičenia:

Deti stoja pred učiteľom v rade a ten im hádže loptu tak, že zakričí meno konkrétneho dieťaťa a dieťa loptu chytá. Úlohou detí je loptu nechytiť, keď učiteľ vysloví konkrétne slovo, napr. Ludvík, mačka, meno dieťaťa, ktoré tam nie je a pod. Deti musia rýchlo reagovať, pozorne počúvať a obratne sa pohybovať.

Názov cvičenia: Rybolov	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 157</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, jemná motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa koordinuje pohyb ruky so zrakom ▪ dieťa v hre prejavuje vytrvalosť a trpezlivosť
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	kovové kancelárske sponky, papier, nožnice, pastelky, tyčky, niť, malé magnety, lepidlo

Postup cvičenia:

Kto namaľuje najkrajšiu rybu? Kto uloví najväčšiu?

S deťmi si najskôr namaľujeme na papier vodné živočíchy - ryby, chobotnice, raky, morské hviezdice a i. Jednotlivé živočíchy vystrihneme a na každý kus pripevníme kancelársku sponku. Na paličky priviažeme dlhé nitky a na ich konce pripevníme alebo prilepíme malé magnetky. Vodné živočíchy označíme bodmi, dáme do veľkej misky a usporiadame závody v rybárčení.

Dieťa sa dostane do úlohy rybára. Môže loviť ryby samostatne, alebo v skupine detí.

Názov cvičenia: Mapa ostrova pokladov	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 137</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia, hrubá motorika
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa kooperuje pri skupinovom hľadaní pokladu ▪ dieťa rozvíja pozornosť a zrakové vnímanie plnením zadaných úloh
Miesto realizácie:	exteriér
Pomôcky:	veľký list papiera (napríklad baliaceho), ceruzka, pastelky, zápalky (zapaľovač), stužka na darčeky

Postup cvičenia:

Najskôr papier na okrajoch opatrne obhoríme horiacou zápalkou, aby pôsobil ako naozaj starý. Na papier nakreslíme tvar ostrova podľa svojej predstavy a okolo neho more so žralokmi. Na ostrov namaľujeme hory s jaskyňou, jazero s vodnými hadmi, palmy, potok, piesok, divoké zvieratá, vodopád... a samozrejme označíme miesto, kde leží poklad. Mapu stočíme a previažeme stužkou.

S deťmi sa zahráme hru na hľadanie pokladu. Podľa nakresleného plánu potom nájdeme možno i ostrov s pokladom.

Poznámka:

Pre deti je vhodné na plán nakresliť alebo nalepiť obrázky, resp. reálne fotografie, ktoré sú styčnými bodmi, kadiaľ sa deti majú pohybovať (napr. preliezky, špecifické budovy, les a pod.)

Názov cvičenia: Výchova vlastného motýľa	
<i>Zdroj: Eva Opravilová: Rok v mateřské škole: kurikulum předškolní výchovy. 2003, s. 100</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> vizuálna pozornosť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> zrakové vnímanie, učenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> dieťa pozoruje zrod motýľa dieťa prejavuje vytrvalosť pri dlhodobom pozorovaní
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	sklenená fľaša, vajíčko motýľa alebo húsenica, novinový alebo sací papier, čerstvá potrava, tenké vetvičky, priedušná látka na fľašu, lupa

Postup cvičenia:

Ide o náročnejší pokus, ktorý je dlhodobejší a môže sa stať, že záujem detí o pozorovanie sa stratí. Absolvovať s deťmi celý cyklus od samého začiatku je dosť zdĺhavé, pretože nevieme, koľkokrát sa húsenica zakuklí. Lepšie sa hodí húsenica, ktorá má dĺžku zhruba 3 cm.

Do zaváracej fľaše položíme niekoľko vrstiev novinového alebo inak sacieho papiera a čerstvú potravu, ktorá nesmie byť mokrá. Pridáme niekoľko tenkých vetvičiek, na ktoré sa neskôr zavesí kukla.

S deťmi sa vyberieme hľadať listy, na ktorých sú na spodku malé zelené guľičky – motýlie vajíčka, z ktorých sa zhruba za 8 dní stanú maličké húsenice. Všimneme si, na ktorom liste sme ju našli, pretože rastlina je jej potravou. Aby húsenica nevyliezla, prikryjeme fľašu ľahkou priedušnou látkou. Každodenný prísun potravy, starostlivosť a čistenie sú nevyhnutnosťou. Pozorujeme, ako sa v húsenici stráca potravu a ona rastie, až sa jedného dňa povesí na vetvičku a premení v kuklu. Tá potom asi 2 týždne odpočíva, ale ak budeme mať šťastie, budeme môcť pozorovať priamo jej vývoj a premenu na motýľa.

Názov cvičenia: Kúzelná schránka	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 175</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pozornosť	▪ predstavivosť a fantázia, myslenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa prejavuje svoje hráčske schopnosti v hre na spontánne hádanie
Miesto realizácie:	exteriér
Pomôcky:	7 krabičiek od zápaličiek, lesklá fólia, nožnice, lepidlo, hrozienka alebo mandle

Postup cvičenia:

Mandľa je schovaná v krabičke od zápaličiek. Kto ju nájde? Najskôr polepíme sedem krabičiek od zápaličiek lesklou fóliou (všetky rovnaké), tým sa z nich stane sedem kúzelných schránok, ktoré položíme na stôl. Dieťa, ktoré robí kúzelníka, hovorí kúzelnícku formulu a pritom vloží do jednej schránky hrozienko alebo mandľu a všetky ich potom premieša. Kto vie, v ktorej schránke niečo je, a v ktorej nie? Kto to uhádne, môže obsah schránky zjesť.

Poznámka:

Na začiatku hry je vhodné, aby kúzelnikom bol učiteľ, neskôr deti. Pri hádaní sa vystrieda každé dieťa.

Názov cvičenia: Čo sem nepatrí	
<i>Zdroj: Martin Gato: 150 najlepších her pro děti i dospělé. 2009, s. 36</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pozornosť	▪ zrakové vnímanie, predstavivosť a fantázia, myslenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa svojou pozorovacou schopnosťou nachádza atypické predmety vo vymedzenom priestore
Miesto realizácie:	exteriér
Pomôcky:	rôzne predmety a hračky v triede, jablko a pod.

Postup cvičenia:

V dopredu vymedzenom priestore, napr. lesa, parku, areálu škôlky sa učiteľ snaží naaranžovať určitý počet zvláštnych vecí tak, aby boli menej nápadné. Týmto predmetom môže byť napríklad jablko umiestnené na vetve ihličnatého stromu, hračka na kríku a pod. Záleží len na fantázií hráčov a množstve predmetov, ktoré sa dajú v okolí nazbierať.

Poznámka:

Pre deti s mentálnym postihnutím je vhodné, aby predmety boli čo najviditeľnejšie. Po častom opakovaní hier na rozvoj pozornosti je možné znížiť ich viditeľnosť a zväčšiť priestor hľadania.

Názov cvičenia: Čo sa zmenilo?	
<i>Zdroj: Nanon Gardinová: Krátké hry pro dlouhé chvíle. Zábavné činnosti pro děti od 2 do 10 let. 2009, s. 70</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pozornosť	▪ zrakové vnímanie, myslenie, pamäť
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa precvičuje svoju pozornosť hľadaním rozdielov
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	rôzne predmety a hračky triedy, jablko a pod.

Postup cvičenia:

Jedno z detí sa zo všetkých strán predvedie ostatným, aby si ho mohli dobre prehliadnuť, a potom odíde z miestnosti. Za dverami mu učiteľ niečo zmení (rozviaže mu šnúрку na papuči, rozopne gombičku a pod.). Ostatné deti sa pokúsia spozorovať, čo sa na ňom zmenilo. Ten, kto to spozná ako prvý, ide za dvere a tam si sám alebo učiteľ opäť niečo zmení na jeho vzhľade.

Názov cvičenia: Zmena	
<i>Zdroj: Edita Doležalová: Hry na každý mesiac pro děti od 5 do 11 let. 2003, s. 37</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, pamäť, myslenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa precvičuje svoju pozornosť hľadaním rozdielov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	stoličky

Postup cvičenia:

Deti sa posadia do kruhu. Vyzveme jedného z nich, aby na chvíľu odišiel za dvere. Predtým si však prehliadne pozorne všetkých hráčov v kruhu. Keď odíde, niektoré deti si vymenia medzi sebou miesto. Dieťa, ktoré sa vráti do miestnosti, má zistiť, čo sa po dobu jeho neprítomnosti zmenilo. Deti v kruhu nemôžu hovoriť. Po odhalení zmien pošleme za dvere iné dieťa.

Názov cvičenia: Miešanie farieb	
Zdroj: http://www.mudramama.sk/experimenty-s-detmi-miesanie-farieb-a-vzlinanie-vody/	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> pozornosť 	<ul style="list-style-type: none"> zrakové vnímanie, učenie, myslenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> dieťa sa trpezlivo zapája do pokusu dieťa zdokonaľuje svoje vedomosti o miešaní farieb
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	2 farby rozpustné vo vode, voda, papierové vreckovky, 3 poháre

Postup cvičenia:

S deťmi si urobíme pokus a na chvíľu sa staneme experimentátormi. Deti dostanú do ruky po jednej vreckovke, ktorú zošul'kajú a spojením vytvoríme 2 „hadov“. Vezmeme 3 poháre, hadom prepojíme krajný a stredný pohár. V strednom pohári je na začiatku experimentu len trošku vody. V krajných pohároch je dostatok farebnej vody – v jednej je voda žltej farby, v druhej je voda nafarbená na červeno. Voda z krajných pohárov sa vplia do vreckoviek a pretečie cez servítky do stredného pohára, kde sa farby zmiešajú.

Experiment trvá cca pol hodiny.

Obrázok č. 22 – zdroj [Internet/www.mudramama.sk](http://www.mudramama.sk)

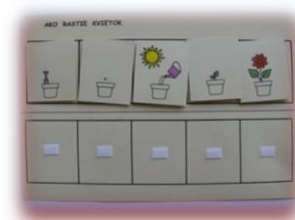
Názov cvičenia: Pozorovanie rastu kvetov	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> pozornosť 	<ul style="list-style-type: none"> zrakové vnímanie, myslenie, učenie, pamäť, jemná motorika
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> dieťa sa učí postupnosti jednotlivých krokov priamym i nepriamym pozorovaním
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	edukačná pomôcka na postupnosť rastu kvetiny, edukačné videozáznamy z webovej stránky: www.youtube.com

Postup cvičenia:

Pri tejto aktivite môžeme použiť edukačnú pomôcku (viď. nižšie), resp. si danú pomôcku vyrobiť z papiera alebo kartónu, obrázkov s postupnosťou rastu kvetín a suchého zipsu. S deťmi sa porozprávame na tému rastlinnej ríše, prirodzeného procesu rastu kvetín, môžeme použiť i videozáznamy, ktoré sú verejne dostupné na www.youtube.com. Po získaní informácií sa deti pokúšajú zoradovať pomocou edukačnej pomôcky správne obrázky podľa postupnosti.

Obrázok č. 23 - zdroj *Internet/www.modrykonik.cz*

Poznámka:

Danú aktivitu môžeme aplikovať na rôzne témy, v ktorých ide o postupnosť jednotlivých krokov tak, aby sa dosiahol želaný výsledok, napr. pestovanie ovocia a zeleniny, činnosti určitých povolání (napr. poštár – najskôr napísať list, poslať na poštu, priniesť adresátovi), zvieratá (napr. vajíčko – kuriatko – sliepka) a iné.

Názov cvičenia: Tiene	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, myslenie, jemná motorika, učenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa rozvíja pozornosť rozlišovaním tieňov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	edukačná pomôcka na tiene

Postup cvičenia:

Pri tejto aktivite môžeme použiť edukačnú pomôcku, resp. si túto pomôcku vyrobiť z papiera alebo kartónu, farebných obrázkov a nakreslených tieňov daných obrázkov, na ktorých je nalepený suchý zips. Môže ísť o obrázky rôznych kategórií – zvieratká, predmety, dopravné prostriedky, prírodné javy, rastliny a pod. S deťmi sa pokúsime hľadať tiene obrázkov, ktoré máme k dispozícii.

Vhodná je i praktická činnosť, ktorú môžeme realizovať pred alebo po aktivite. V prípade slnečných dní využijeme slnko na oboznámenie detí s vlastnými tieňmi.

Názov cvičení: Montessori pomôcky	
Hlavná oblasť rozvoja: ▪ pozornosť	Ďalšie oblasti rozvoja: ▪ zrakové vnímanie, myslenie, učenie, jemná motorika
Veková kategória:	3 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa precvičuje pozornosť rôznymi kreatívnymi pomôckami
Miesto realizácie:	interiér
Niektoré z pomôcok na ukážku: 	
	<i>Obrázok č. 24</i> – zdroj <i>Internet/Facebook/Ideas Para Compartit</i>
	<i>Obrázok č. 25</i> – zdroj <i>Internet/Facebook/Ideas Para Compartit</i>
	<i>Obrázok č. 26 –</i> – zdroj <i>Internet/Facebook/Ideas Para Compartit</i>
	<i>Obrázok č. 27 –</i> – zdroj <i>Internet/Facebook/Ideas Para Compartit</i>

Poznámka:

Montessori pomôcky sú vynikajúcimi materiálmi pri edukačnej i voľno časovej aktivite detí. Je možné si ich zakúpiť, resp. vyrobiť. Inšpirácie na kúpu, resp. vyrobenie sú k dispozícii na rôznych webových stránkach, ku ktorým je možné dostať sa cez www.google.sk a zadať kľúčové slová „montessori pomôcky“.

Názov cvičenia: Postav sa, keď počuješ svoje meno, svoj obrázok...	
Zdroj: Martina Kovalčíková: <i>Hyperaktívne a hypoaktívne deti v materskej škole</i> . 2012, s. 17.	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ sluchové vnímanie, motorická obratnosť
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa pohotovo reaguje na vyslovené meno alebo predmet
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	stoličky, obrázky s predmetmi

Postup cvičenia:

Deti sa posadia na stoličky do kruhu. Učiteľ monotónnym hlasom, nevýrazne, menuje rôzne predmety, medzitým aj mená detí. Ak dieťa počuje svoje meno, musí sa postaviť zo stoličky. Pre deti v nižšej vekovej kategórie je nevyhnutné, aby učiteľ meno dieťaťa zvýraznil. Po viacnásobnom opakovaní môžeme aktivitu sťažiť tým, že dieťa, ktoré pohotovo nebude reagovať na svoje meno, z hry vypadáva.

Variant cvičenia: dieťa dostane kartičku s obrázkom a postaví sa vtedy, ak povieme predmet, ktorý má na obrázku.

Názov cvičenia: Koleno - rameno	
Zdroj: http://www.rodinka.sk/vychovavame/vychovavame-deti/hry-pamat-pozornost/	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pozornosť	▪ sluchové vnímanie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa pohotovo reaguje na vyslovené slovo
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	stoličky

Postup cvičenia:

S deťmi si sadneme do kruhu na stoličky. Obe ruky majú položené na kolenách, dlaňami nadol. Začneme vyvolávať slová: „koleno“ alebo „rameno“. Ak je vyvolané rameno, deti musia položiť svoje ruky na ramená. Ak je vyvolané koleno, potom ich musia položiť na koleno.

Variant cvičenia 1: zložitejšia hra je, ak učiteľ deti mylí tým, že sám položí ruku na rameno, aj keď povie koleno.

Variant cvičenia 2: deti pri vyvolaní ramena dajú jednu ruku na svoje rameno, druhú ruku na rameno svojho suseda. To isté platí s kolenom.

Názov cvičenia: Hry precvičujúce priestorovú pamäť č. 2	
Zdroj: Lisa A. Kurtz: <i>Hry pro rozvoj psychomotoriky - pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 88</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pozornosť	▪ sluchové vnímanie, pamäť, myslenie, koordinácia zraku a ruky, prepojenie zraku a pohybu
Veková kategória:	3 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa pomocou sluchu a pozornosti kopíruje činnosť učiteľa
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	rôzne výtvarné pomôcky (ceruzky, pastelky), stavebnicové kocky, lego, zábrana (napr. kniha)

Postup cvičenia:

Deti aj učiteľ majú k dispozícii rovnaké materiály a pomôcky. Posadia sa oproti sebe za stôl. Medzi nimi je zábrana, napr. vo forme otvorenej knihy. Učiteľ popisuje, čo robí, napr.: „*Vezmem si červenú kocku a na ňu postavím modrú kocku. Pred ňu postavím zelenú kocku.*“ Dieťa stavia alebo kreslí podľa slovných pokynov dospelého to, čo počuje. Po splnení úlohy sa zábrana odstráni a obe strany si porovnajú, či majú podobné alebo rozdielne výtvary.

Variant cvičenia: Pre deti v nižšej vekovej kategórie je vhodné realizovať aktivitu bez zábrany. Deti opakujú po učiteľovi presne to, čo robí on sám.

Názov cvičenia: Vešanie mokrého prádla	
<i>Zdroj: Gabriela Timková: Hry so zameraním na rozvoj kompetencií dieťaťa v predškolskom veku. 2015, s. 6</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pozornosť	▪ zrakové vnímanie, myslenie, učenie, jemná motorika
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa rozoznáva farby ▪ dieťa priradzuje číslo k danému počtu predmetov ▪ dieťa dokáže riešiť jednoduché úlohy
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	stoličky, špagát, štipce, makety prádla, pastelky

Postup cvičenia:

Vopred si pripravíme z papiera rôzne druhy oblečenia tak, aby boli rôznej veľkosti, rôznej farby. Deti si pred aktivitou jednotlivé kusy papierového oblečenia vymaľujú – každé jednou farbou, napr.: veľké tričko modré, malé tričko žlté a pod. Oproti sebe postavíme 2 stoličky. Medzi ne natiahneme špagát, na ktorý pripneme štipce na prádlo. Učiteľ vyberie dieťa a podľa pokynov sa dieťa pokúsi zavesiť napr. malé žlté tričko, 2 ponožky a pod. Ostatné deti sú pozorovateľmi a opravujú dieťa, keď sa popletie. Vystriedajú sa všetci v triede.

Variant cvičenia: pre ľahšiu variantu dáva učiteľ jednoduchšie pokyny dieťaťu, napr. zaves tričko, ponožky a pod. Sprvoti nešpecifikuje farby ani počet.

Názov cvičenia: Mamičkina polievka	
<i>Zdroj: Gabriela Timková: Hry so zameraním na rozvoj kompetencií dieťaťa v predškolskom veku. 2015, s. 6</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové vnímanie, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa v priestore vyhľadáva predmety na základe vopred vymedzenej vlastnosti (tvar, farba, veľkosť, materiál)
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	veľký hrniec, varecha, rôzne predmety a hračky v triede

Postup cvičenia:

Deti si sadnú do kruhu na stoličku alebo na koberec. Do stredu položíme veľký hrniec s varechou. Učiteľ sa opýta: „*Kto by chcel ochutnať mamičkinu múdru polievku?*“ Najprv si ju však musíme uvariť. Do polievky treba pridať prísady, preto do nej deti musia dať niečo „fajné“. Učiteľ postupne volá každé dieťa, a tie hľadajú predmety podľa pokynov a danej vlastnosti. Ak dieťa správne vyberie predmet, vloží ho do hrnca a zamieša polievku. Varenie polievky pokračuje, kým sa nevystriedajú všetky deti, resp. prejde určitý počet kôl.

Názov cvičenia: Mestečká geometrických tvarov	
<i>Zdroj: Gabriela Timková: Hry so zameraním na rozvoj kompetencií dieťaťa v predškolskom veku. 2015, s. 8</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ sluchové a zrakové vnímanie, učenie, myslenie, hrubá motorika
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa pozná, triedi a rozlišuje geometrické tvary
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	veľký papierový trojuholník, štvorec a kruh, kocky, malé geometrické tvary pre každé dieťa, stoličky, CD – tanečná hudba, CD prehrávač, zvonček

Postup cvičenia:

1 krok: stavba mesta

- deti rozdelíme do 3 skupín, kde každá skupina predstavuje jedno mesto. Prvé mesto sa bude volať „Trojuholníkové“, druhé mesto bude „Štvorcové“, tretie „Kruhové“. Deti si z kociek vytvoria mestečko po obvodu svojho geometrického tvaru. Zároveň prilepíme každému dieťaťu ten geometrický tvar, z ktorého mesta pochádza.

2 krok: cestovanie

- zo stoličiek vytvoríme vlak, do ktorého deti posadajú. Učiteľ je rušnovodič a spoločne si spievame pesničku: „*Vedie, vedie, cesta nová do mestečka „trojuholníková“, kto chce s nami cestovať, musí mestečko poznať.*“ Po dospievaní učiteľ povie: „*Trojuholníkové, vystupovať!*“ Z vlaku vystúpia len deti, ktoré pochádzajú z mestečka trojuholníkové. Hra pokračuje k ďalším mestám.

3 krok: tanec v meste

- učiteľ zavolá všetky deti do stredu miestnosti na stoličky, zazvoní zvončekom a ukáže napr. na trojuholník. Obyvatelia mestečka trojuholníkové sa postavia a tancujú ľubovoľný tanec podľa hudby. Môžu sa ukázať aj 2 alebo 3 geometrické tvary.

Názov cvičenia: Rozoznávanie mincí	
<i>Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku - soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 289</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pozornosť	▪ vnímanie, myslenie, učenie, pamäť
Veková kategória:	5 - 6 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa dokáže zo 4 predložených mincí správne ukázať na 2 z nich
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	mince v štyroch hodnotách

Postup cvičenia:

V triede si urobíme malú sebaobsluhu ako hru: zo škatúl budú police na tovar. Následne spoločne nakupujeme a platíme pri pokladni. Na začiatku používame pri platení len jeden druh mincí, napr. 0,50 €. Necháme deti, aby z hromady mincí vyberali samé 0,50 €. Je vhodné, aby mince boli dobre rozoznateľné, preto na začiatok použijeme len 2 druhy, ktoré sa dajú dobre odlíšiť. Neskôr pridávame i ďalšie mince, aby sa s nimi dieťa zoznámilo a dokázalo ju roztriediť.

Nakoniec necháme deti, aby sa zoznámili s hodnotou peňazí tým, že si za niekoľko mincí samé niečo kúpia.

Názov cvičenia: Pokus s papierom	
<i>Zdroj: Jarmila Honzíkova: Pracovní výchova s didaktikou. 2015, s. 222</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
▪ pozornosť	▪ vnímanie, myslenie, učenie, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa pozoruje pokus a získava poznatky o vlastnostiach jednotlivých materiálov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	podložka z umelej hmoty, vzorky rôznych druhov papiera – písacieho, novinového, lepenky, kartónu, krepového a pod., kvapátko, nádoba s vodou

Postup cvičenia:

Na podložku položíme tesne vedľa seba pripravené vzorky papierov. Kvapátkom nakvapkáme rýchlo za sebou na každý vzor kvapku vody a pozorujeme približne 5 minút, či sa voda do vzorky vsiakne.

Názov cvičenia: Pozorovanie potravín – spôsob uchovávania potravín	
<i>Zdroj: Jarmila Honzíkova: Pracovní výchova s didaktikou. 2015, s. 224</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ pozornosť	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové a čuchové vnímanie, myslenie, učenie, predstavivosť a fantázia
Veková kategória:	4 - 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa pozoruje pokus a získava poznatky o vlastnostiach jednotlivých materiálov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	doska na krájanie, nôž, tanier, rôzne potraviny (ovocie, zelenina, chlieb, rožok)

Postup cvičenia:

Pripravíme si 2 jablká. Jedno jablko rozkrojíme na polovičku, druhé ponecháme celé, Mrkvu a uhorku môžeme nakrájať na plátky. Z chleba odkrojíme jeden krajíček a zvyšok ponecháme v celku. To isté predvedieme aj s rožkom. Po nakrájaní uložíme rozkrájané časti ovocia, zeleniny, pečiva a celú zeleninu, ovocie a celé pečivo na rovnaké miesto v triede. Potraviny tu ponecháme na druhý deň. Druhý deň s deťmi potraviny porovnávame a zisťujeme, či lepšie sa uchovávajú potraviny celé ako nakrájané. Pri pokusoch dbáme na to, aby žiaci porovnávali potraviny zrakom a čuchom, nie ochutnávaním.

Poznámka:

Pri rozvoji pozornosti využívame rôzne pokusy na rôznych miestach s rôznymi materiálmi.

ĎALŠIE STIMULAČNÉ CVIČENIA NA ROZVOJ POZORNOSTI Z PRAXE:

- + opakovanie pohybov po učiteľovi alebo dieťaťi, ktoré pohyb ukazuje,
- + stoličková (na zastavenie hudby si musia deti sadnúť na stoličky uložené v rade – o jednu menej),
- + zvieracia pantomíma bez zvuku i so zvukom,
- + pohotovo sa dotknúť zvolenej farby, predmetu, veci ako „záchrany“ pri slove, ktoré učiteľ počas príbehu vysloví a je „nebezpečné“ (vopred dohodnuté).

7. PREDSTAVIVOSŤ A FANTÁZIA

Praktické rady na rozvoj predstavivosti a fantázie (Newman, S. 2004):

1. Aplikujeme hry s fantáziou, ktoré poznáme pod názvom: „*hra na niečo*“. Deti imitujú napr. pitie čaju z prázdneho pohára, imaginatívne češú vlasy a pod. Deti zväčša začínajú tak, že pri hre používajú obľúbené hračky, napr. plyšové hračky, ktoré robia bežné úkony ako deti samé, alebo deti začnú vykonávať im známe aktivity pomocou hračiek alebo hracích kulís (varia na hračkárskom spotrebiči, perú na hračkárskej práčke a pod.).

Názov cvičenia: Kde je medvedík?

Zdroj: Trish Kuffnerová: *Hra s najmenšími*. 2006, s. 44

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové a hmatové vnímanie, pozornosť, myslenie
Veková kategória:	3 - 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa rozvíja svoju predstavivosť a fantáziu pri hre s hľadaním predmetu ▪ dieťa reaguje na pokyny autority
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	plyšový medvedík alebo iné zvieratko, dlhý povrázok

Postup cvičenia:

Učiteľ priviaže jeden koniec povrázka k plyšovej hračke. Ukryje ho do zásuvky alebo na iné miesto, ktoré trieda ponúka. Druhý koniec povrázka potom vedie rôznymi cestičkami po triede – popod nábytok, dvere, do iných miestností – tak ďaleko, ako učiteľ chce a má k tomu možnosti. Voľný koniec povrázka dá učiteľ do ruky dieťaťu a spýta sa ho: „Kde je medvedík?“ Potom mu pomocou povrázka pomôže medvedíka vystopovať.

Názov cvičenia: Maľovanie pierkami	
<i>Zdroj: Trish Kuffnerová: Hra s najmenšími. 2006, s. 176</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ zrakové a hmatové vnímanie, pozornosť, učenie
Veková kategória:	3 - 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa využíva rôzne techniky maľovania ▪ dieťa si rozvíja jemnú motoriku
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	pierka, lepidlo, temperové farby, papier

Postup cvičenia:

Temperovú farbu zmiešame s malým množstvom lepidla a necháme dieťa maľovať pierkami na papier (samostatne alebo s pomocou). Aby sme spravili zaujímavú koláž, necháme po skončení maľovania niekoľko pierok na papieri. Lepidlo, ktoré sme pridali do farby zabezpečí, že pierka sa po uschnutí neodlepia.

Poznámka:

Maľovať s deťmi môžeme zrealizovať aj pomocou fúkania cez slamku, práškovými temperami, pokrčeným novinovým papierom, krepovým papierom, potravinovým farbivom, ťapkou na muchy, kamienkom, konárikmi, listami, kvetmi, povrázkami, mydlovými vločkami, maľovaním na plachtu pomocou rozprašovača, vytláčaním cesta a inými technikami, ktoré umožňujú kreatívne využitie detí a zároveň jednoduchú aplikáciu pri tvorbe a učení sa malých detí. Vhodným spôsobom maľovania je odtláčanie materiálov a tvorba stôp na papieri alebo inom povrchu (vhodnými materiálmi sú korky, bublinková fólia, špongia, formičky na mafiny, kúpené odtlačky v kreatívnom papiernictve a i.).

Názov cvičenia: Skladanie rozstrihaného obrázku

Zdroj: Walter Strassmeier: 260 cvičení pro děti raného věku: soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované. 1996, s. 275

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ myslenie, vnímanie, pozornosť, učenie
Veková kategória:	3 - 4 roky
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa dokáže zložiť obrázok rozstrihaný na 3 časti
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	predmety a hračky z bezprostredného prostredia dieťaťa

Postup cvičenia:

V prípravnej fáze je vhodné používať tvary lopty alebo prasiatka. Tieto tvary by mali byť dostatočne veľké a mali by sa dať ľahko uchopiť. Ukážeme dieťaťu postup skladania tvarov (2 častí) a precvičujeme skladanie, pokiaľ to dieťa dobre nezvládne.

Po zvládnutí týchto obrázkov ponúkneme dieťaťu psíka rozdeleného na 3 časti. Necháme dieťa, aby sa pokúsilo samé poskladať obrázok. Dieťaťu môžeme prípadne pomôcť tak, že pomenujeme jednotlivé časti tela: „*Tu je hlava, tu má pes bruško, a tu má chvost.*“

Ak má dieťa stále problémy so zostavovaním tvarov dokopy, pomôžeme mu tým, že časti bude zostavovať na dopredu predkreslené obrisy.

Názov cvičenia: Tvarovanie špagiet

Zdroj: Lisa A. Kurtz: Hry pro rozvoj psychomotoriky: pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy. 2015, s. 108

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ hmatové vnímanie, jemná motorika, myslenie
Veková kategória:	5 - 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa využíva predstavivosť pri tvorbe vlastného výrobku
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	uvarené studené špagety alebo makaróny, podnos alebo tanier

Postup cvičenia:

Studené uvarené špagety sú výborným materiálom pre vytváranie tvarov, vzorov a rôznych obrazcov podľa fantázie dieťaťa. Necháme deti, aby tvorili podľa vlastnej úvahy, alebo im vytvoríme vzor, ktorý sa pokúsia napodobniť.

Vymodelované tvary môžeme nechať uschnúť, zlepiť ich, nafarbiť a vyrobiť z nich koláže.

Poznámka:

Ako alternatívu môžeme použiť veľký brusný papier a bavlnku, ktorú rozstriháme na rôzne dĺžky.

Dieťa ukladá bavlnku na brusný papier podľa vlastnej fantázie.

Názov cvičenia: Kresli, čo spievaš	
Zdroj: Hana Nádvorníková: <i>Kognitívne činnosti v předškolním vzdělávání</i> . 2011, s. 124	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ jemná motorika, zrakové vnímanie, učenie
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa vie spájať rytmizáciu textu s grafickým zobrazením
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	pracovný list alebo biely kancelársky papier, ceruzky, resp. pastelky

Postup cvičenia:

Zaspievame si pesničky a zarecituujeme riekanky. Pri nich sa deti pokúsia naznačovať tvar najskôr vo vzduchu, následne mäkkým materiálom na veľkej ploche (kriedou na tabuli, rudkou na baliaci papier a pod.), až neskôr zmeňujeme plochu a deti už pracujú za stolom (v sede, resp. v stoji). Dbáme na správne, ale uvoľnené držanie písacieho nástroja (vhodné sú trojhranné pastelky alebo mäkké ceruzky).

/// prší - prší

○ varila myšička kašičku

m skákal pes

Názov cvičenia: Pestré vajíčka	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 56</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jemná motorika, učenie, pozornosť
Veková kategória:	6 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa stimuluje svoju predstavivosť pri tvorbe rôznymi technikami ▪ dieťa zlepšuje zručnosti v rámci jemnej motoriky
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	rôznofarebne hodvábnny papier, uvarené alebo vyfúknuté vajíčka, šálka vody, stužka na darčeky, dlhá ihla

Postup cvičenia:

Pôjde o mramorované veľkonočné vajíčka do veľkonočnej kytice. V surovom vajci urobíme hore a dole malé dierky a obsah vyfúkame, alebo si pripravíme vajce varené natvrdo. S deťmi natrháme farebný hodvábnny papier na kúsky. Útržky postupne namáčame vo vode v hrnčeku a dávame ich na vajíčka. Keď sú vajíčka celé polepené farebnými útržkami, dáme ich uschnúť do kalíška na vajíčka. Po zaschnutí papieriky z vajíčok opatrne odstránime. Budeme sa diviť, aké krásne vzory a farby vznikli. Nakoniec pomocou dlhej ihly prevlečieme každým vajíčkom darčkovou stužku vhodnej farby. Na jednom jej konci urobíme mašľu, druhým koncom pripevníme vajíčko k veľkonočnej kytici.

Názov cvičenia: Gorálky z cesta	
<i>Zdroj: Maryann Kohlová: Dalších 199 výtvarných činností. 1997, s. 84</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ vnímanie, jemná motorika
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa si vytvára vlastné tvary podľa svojich predstáv ▪ dieťa zoskupuje gorálky podľa farieb a tvarov
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	tenká klobúková gumička, cesto, kus polystyrénu, špáradlo

Postup cvičenia:

Pri tvorení pracujú deti. Z rôznofarebného cesta si deti (s pomocou učiteľa) tvoria gorálky rôznych tvarov (napr. guľičky, kocky, valčeky a pod.). Do každej gorálky urobíme so špáradlom otvor. Špáradlo s gorálkou zapichneme do zostávajúceho cesta alebo do kusu polystyrénu a necháme uschnúť. V priebehu schnutia občas gorálky pretočíme, aby k špáradlu neprischlo. Schnutie trvá niekoľko dní, môžeme ho urýchliť sušením v rúre pri teplote 90°C. Gorálky zložíme zo špáradiel a na stôl ich roztriedime podľa farieb. Deti ich budú navliekať na klobúkovú gumičku a ich konce zviažeme. Náhrdelník môžeme použiť ako darček.

Poznámka:

Recept na slané cesto je uvedený v 9 kapitole s názvom: *Recepty a iné nápady na výrobu edukačných materiálov.*

Názov cvičenia: Plávajúce zvieratká	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 65</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ jemná motorika, učenie, pozornosť, zrakové vnímanie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	▪ dieťa uplatňuje svoju predstavivosť pri kreslení a zhotovovaní výrobku
Miesto realizácie:	interiér, exteriér
Pomôcky:	slabý kartón alebo farebný papier, ceruzka, pastelky, nožnice, lepidlo, korkové zátky, špáradlá

Postup cvičenia:

Spolu s deťmi si vyrobíme plávajúce hračky do vane, misky, do potoka alebo rybníka: kačky, ryby, parníky, plachetnice, veľryby, delfíny alebo labute. Na preložený kartón alebo farebný papier namaľujeme zviera alebo loď (ktoré deti vyfarbia podľa vlastnej fantázie) a vystrihneme. Dve korkové zátky zlepieme k sebe a medzi ne uprostred kolmo vlepíme špáradlo tak, aby hore prečnievalo. Na neho z oboch strán nalepíme vystrihnutú loď alebo zviera. Plávajú naše kačičky alebo rybky?

Názov cvičenia: Frotáž

Zdroj: Maryann Kohlová: Dalších 199 výtvarných činností. 1997, s. 38

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ jemná motorika, hmatové vnímanie, pozornosť, učenie
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa využíva výtvarnú techniku kopírovania ▪ dieťa zdokonaľuje svoju predstavivosť tvorením vlastného výkresu
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	vystrihnuté geometrické tvary z výkresu, lepiaca páska, kriedy, temperové farby, noviny, papier

Postup cvičenia:

Na plochu položíme vystrihnutý geometrický tvar. Cez neho položíme papier a jeho konce na podložke upevníme lepiacou páskou. Deti dostanú do ruky kriedu, ktorou si budú prechádzať po papieri, až sa objavia obrysy podloženého tvaru. Jeden roh papiera nadvihne, papierový tvar posunieme a roh znovu prilepíme. Znovu deti prejdú po svojom papieri kriedou buď rovnakou, alebo inou farbou. Takto postup opakujeme s rôznymi farbami a tvarmi podľa fantázie dieťaťa. Po obkreslení tvarov deti nastriekajú na frotáž farbu štetcom a tak vzniknú zaujímavé kompozície. Odlepíme výtvar od podložky a necháme na novinách uschnúť.

Poznámka:

Touto výtvarnou technikou si s deťmi môžeme obťahovať rôzne tvary, nazbierané listy, akékoľvek ploché predmety so zaujímavým povrchom, sponky, šablony z papiera a iný materiál vhodný na frotáž.

Názov cvičenia: Vitrínky do múzea

Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: *Hry na každý den*. 1999, s. 75

Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ jemná motorika, učenie, zrakové vnímanie, myslenie, pozornosť, pamäť
Veková kategória:	5 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa kooperuje pri zhotovovaní spoločného výrobku ▪ dieťa prejavuje výtvarné zručnosti pri kreslení a lepení
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	biela škatuľa od topánok bez viečka, nožnice, ceruzka, vodové farby (alebo farebné kriedy, pastelky), niť, priehľadná lepiaca páska, lepidlo, priehľadná fólia, samolepiaca páska a pod.

Postup cvičenia:

Škatuľu položíme na bok. Do vnútra na zadnú stranu, boky a spodnú stranu škatule namaľujeme letnú, jesennú alebo zimnú krajinu so stromami a lúkami, s oblohou, slnkom, s dažďom alebo snehom, s vodou alebo s ľadom, s domami a so všetkým, čo nás pre zvolené ročné obdobie napadne. Stromy, domy a zvieratá alebo ľudí môžeme najskôr s deťmi namaľovať na papier, potom vystrihnúť a vlepíť do vitríny. Motýle alebo vtáky môžeme namaľovať dvojito a zavesiť ich na niť, ktorú prilepíme priehľadnou lepiacou páskou na strop. Jazero je najlepšie namaľovať na dno vitríny. Potom ho môžeme obložiť kamienkami a mechom a poprásť napríklad strúhaným kokosom alebo práškovým cukrom. Tiež nalepené jesenné listy vypadajú pekne. Môžeme vytvoriť tiež púšť, mesačnú krajinu alebo život pod vodou, každý podľa svojej predstavy. Nakoniec prikryjeme prednú stranu priehľadnou fóliou a po okrajoch ju prilepíme samolepiacou páskou. Z vitríniiek zostavíme zaujímavé múzeum.

Deťom úlohy rozdelíme, jedno kreslí to, druhé to. Následne si svoje výrobky spoločne (s pomocou učiteľa) nalepia alebo zavesia a môžu sa radosť zo spoločného výrobku.

Poznámka:

Cvičenie je náhradou aktivity v sekcii učenia s názvom: „zmyslová škatuľa“.

Názov cvičenia: Ozdobná indiánska retiazka	
<i>Zdroj: Julei M. Habisreutingerová, Ed.: Hry na každý den. 1999, s. 115</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jemná motorika, zrakové vnímanie, pozornosť
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa prejavuje svoju fantáziu pri navliekaní cestovín na šnúrku
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	silnejšie vlnené vlákno alebo slabšia šnúrka, makaróny, kolienka, hviezdičky a iné tvary cestovín

Postup cvičenia:

Vlákno alebo šnúrka by mali byť asi 70 cm dlhé, aby sa dali poviesť na krk ako reťaz. Najskôr sa na jeden koniec šnúrky priviaže kolienko alebo hviezdička, aby z nej ďalšie časti ozdobnej retiazky nespadli. Deti začnú navliekať ďalšie ozdoby. Farby cestovín navliekajú podľa vlastnej fantázie. Nakoniec oba konce šnúrky zviažeme a reťaz dáme na krk indiánskemu náčelníkovi.

Názov cvičenia: Slané cesto	
<i>Zdroj: Nanon Gardinová: Krátké hry pro dlouhé chvíle. Zábavné činnosti pro děti od 2 do 10 let. 2009, s. 4</i>	
Hlavná oblasť rozvoja:	Ďalšie oblasti rozvoja:
<ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ jemná motorika, hmatové a zrakové vnímanie, pozornosť, myslenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa manipuluje s modelovacou hmotou ▪ dieťa využíva vlastnú fantáziu pri zhotovovaní výrobku ▪ dieťa rozvíja jemnú motoriku
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	slané cesto, farby, možné aj vykrajovačky

Postup cvičenia:

Deti modelujú zo slaného cesta. Otláčajú si do cesta rôzne predmety akejkol'vek veľkosti, tvoria podľa vlastnej fantázie, resp. podľa pokynov učiteľa (modelovať môžu ovocie, zvieratká, snehuliaka, slniečko a pod.). Výrobky zo slaného cesta sa dajú namaľovať kryciami vodovými farbami a následne pretrieť lakom. Cesto možno tiež ofarbiť vodou rozpustnými farbami.

Názov cvičenia: Maľba krepovým papierom	
<i>Zdroj: Maryann Kohlová: Dalších 199 výtvarných činností. 1997, s. 81</i>	
Hlavná oblasť rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ predstavivosť a fantázia	Ďalšie oblasti rozvoja: <ul style="list-style-type: none"> ▪ vnímanie, jemná motorika, pozornosť, učenie
Veková kategória:	4 – 7 rokov
Cieľ cvičenia:	<ul style="list-style-type: none"> ▪ dieťa sa učí základné i doplnkové farby ▪ dieťa svojou fantáziou tvorí vlastný výrobok
Miesto realizácie:	interiér
Pomôcky:	krepový papier rôznych farieb, lepiaca páska, voda, papier, alobal

Postup cvičenia:

Kúsok krepového papiera stočíme do trubičky o hrúbke pastelky. V prípade potreby zlepíme jeden koniec páskou. Koniec zvinutého papiera môžeme omotať alobalom, aby si deti neumazali prsty. Konček trubičky deti namočia vo vode. Namočeným končekom maľujú po papieri. Podobne to robíme i s inými farbami, až kým nie je maľba hotová.

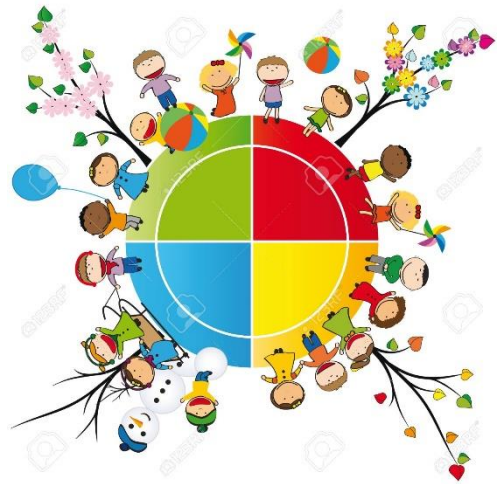
ĎALŠIE STIMULAČNÉ CVIČENIA NA ROZVOJ PREDSTAVIVOSTI A FANTÁZIE Z PRAXE:

- ✚ koláže z farebných papierov, z kartónových ústrižkov v 3D, zo špáradiel, z vatových chumáčikov, z vatových tampónov, z kúskov látky,
- ✚ modelovanie z plastelíny, skladanie puzzle,
- ✚ kresba v piesku, v múke a rôzne pokusy.

8. PONUKA ROČNÝCH OBDOBÍ

Na čo sa môžeme zamerať v ročnom období: JAR

- mláďatá (pozorovať ich, napodobňovať v pohybových hrách, využívať ich v rámci jazykovej výchovy a logopedických cvičení, učiť sa ich presné názvy a zvieracie rodiny, rozdeľovať domáce zvieratá a zvieratá v ZOO, zvieratá žijúce vo voľnej prírode a pod.),
- jaré kvety (na lúke, v háji, v lese, v záhrade, pri ceste, sledovanie meniacej sa prírody zo zimy do jari, cyklus rastu rastlín, hostina pre včely, čmeliaky a iný hmyz, sledovanie farieb, tvarov a vône kvetov,
- Veľká noc (príprava jarých sviatkov – pečenie, maľovanie, zdobenie, kreatívna tvorba a pod.),
- aprílové počasie,
- sledovanie znakov jari na dvore,
- pri rybníku (pozorovanie rýb a iných vodných živočíchov, pravidlá vzájomnej tolerancie a zodpovednosti, tolerancie k slabším, ekologické správanie, rozprávkové motívy – napr. o vodníkovi, pozoruhodnosti zo sveta prírody, zachytávanie zvukov prírody, prehliadka prírodnín a hmyzu lupou, ďalekohľadom a pod.),
- pohyb na jarom vzduchu,
- sviatok matiek,
- spievanie piesní a recitovanie básní o jari (tvorba hudobných nástrojov z rôznych materiálov, Orffovo inštrumentárium, ľudové, klasické, detské piesne, miestne kultúrne akcie,
- hra (spontánna i didakticky riadená),
- čo na jar vyskúšame – rôzne pokusy s kvetmi, s rozpolenými stonkami, skúmanie dážd'ovky na papieri, v zaváracej fľaši, skúmanie slimákov, pokus vypestovať zo žabích vajíčok vlastnú žabu, pozorovanie mraveniska, včiel, lienok,
- výroba búdky pre vtákov,
- čo si na jar pripravíme a uvaríme (bylinkové čaje, jaré polievka),
- utváranie sociálnych vzťahov, pobyt v skupine, rodinné tradície, trávenie voľného času, rodinné zvyky v rôznych kultúrach, prehliadka rodinných portrétov – fotografií.

Na čo sa môžeme zamerať v ročnom období: LETO

- pomalé zrenie a červenanie jahôd a čerešní,
- pozorovanie daždivých letných dní a zaznamenávanie do kalendára, či sa plnia pranostiky (napr. Medardova kvapka, 40 dní kvapká a pod.),
- dúha a jej farby,
- letné slnko a sila slnečných lúčov,
- dlhodobejší pobyt vonku (pohybové hry, sezónne športy, ľahkoatletické disciplíny – beh, skok, hod loptou a pod.),
- slávnosti – karnevaly, spolupráca s rodičmi, projekty prechádzka rozprávkovým lesom, rozprávkoví trpaslíci, rozprávkový raj čarodejníc a pod.,
- bábkové divadlo, cirkus,
- školské výlety (rôznymi dopravnými prostriedkami, na hrady, zámky, do jaskýň, do ZOO, do skanzenov, do prírody a po iných kultúrnych pamiatkach – galérie, múzeá, knižnice),
- rozlúčka s deťmi, ktoré v novom školskom roku vstupujú do primárneho vzdelávania
- získavanie spomienkových obrázkov cestovaním do zahraničia počas letných prázdnin (prosba o spoluprácu s rodičmi, aby si deti mohli z cestovania priniesť pohľadnice a iné obrázky, o ktoré sa môžu v novom školskom roku s deťmi podeliť),
- voda v mnohých premenách, okolo vody, vo vode,
- letná lúka a pole,
- les a všetko, čo nám ponúka.

Na čo sa môžeme zamerať v ročnom období: JESEŇ

- jesenné počasie (slnečné počasie, dážď, vietor, hmla, prvé mrazy a pod.),
- hry s vetrom – vnímanie vetra všetkými zmyslami (točenie vrtuliek, papierové lastovičky, pozorovanie lietajúcich listov, chumáče z púpavy) a púšťanie šarkanov,
- stromy a ich premena,
- odchod vtákov do teplých krajín (bociany, lastovičky, divoké husi, žeriavy, škorce),
- príprava krmidiel pre vtáky, čistenie vtáčích búdok, sledovanie búdok na stromoch,
- zvieratka v prírode (veverička, ježko, netopier, myši, škrečky a iné) a ich zásoby,
- ovocie a zelenina – hry a činnosti spojené s názorným poznávaním všetkými zmyslami,
- gaštany a ich rôzne varianty spracovania,
- zemiaky – zbieranie, triedenie, výtvarno-tvorivé činnosti,
- hříby,

- básne a piesne s motívom jesene,
- začiatok školského roka, príchod nových detí do špeciálnej materskej školy,
- čitateľská gramotnosť,
- počúvanie a pozeranie edukačných videí, detských rozprávok na počúvanie i pozeranie,
- farby jesene – farby a tvary listov, námety k poznávacím aktivitám, hrám a výtvarne tvorivým činnostiam,
- semenka a plody – prírodný materiál k hrám, tvoreniu a výzdobe, zber ako potrava pre vtáky,
- jesenné kvetiny na lúke, pri ceste, v záhradách.

Na čo sa môžeme zamerať v ročnom období: ZIMA

- zimné počasie,
- pozorovanie a pokusy so snehom a ľadom, pozorovanie premeny vody, počúvanie praskania snehu pod nohami, pozorovanie cencúľov,
- napadaný sneh ponúka výtvarné prejavy, otlčky, vyšľapávanie cestičiek a dekoratívnych vzorov, možno do snehu kresliť, ľad sa dá rôzne tvarovať a farbiť,
- hrniec s horúcou vodou pred studeným oknom ukáže a napovie, ako vzniká hmla a dážď,
- tvorba ľadových kvetov na okne,
- rozprava o tom, ako sa pestuje les, zakladajú lesné škôlky, ťaží drevo,
- pozorovanie holých stromov bez listov – typ vzrastu, tvar kmeňa, spôsob, ako sa rozvetvuje, kôra,
- zvieratá v zime, ich kŕmenie,
- stopy v snehu,
- zimné sviatky – projekty k hlbokému prežitiu tohto obdobia (príprava adventného kalendára, výroba výzdoby, adventných vencov, pečenie medovníkov, výroba vianočných darčiekov, rôzne divadelné predstavenia a pod.),
- vianočné koledy, zimné piesne a básne,
- využitie telocviční k pohybovým aktivitám – pri nepriaznivom počasí,
- zimné športy,
- zimné čítanie a počúvanie detských rozprávok so zimnou tematikou.

9. RECEPTY A INÉ NÁPADY NA VÝROBU EDUKAČNÝCH MATERIÁLOV

Stoppardová, M. (1992) ponúka nasledovné recepty na výrobu edukačných materiálov vyrobených v domácom prostredí:

1. Hmota na pečenie

- zmiešame 225g obilného škrobu a 350g sódy bikarbóny vo veľkej nádobe. Pridáme 360 ml vody a miešame, pokiaľ hmota nezhustne a nebude hladká.
- nádobu postavíme na chladné miesto a prikryjeme vlhkou utierkou. Keď cesto vychladne, miešame ho rukami pokrytými škrobom, kým cesto nie je hladké a pružné. Môžeme ho rozdeliť na menšie guľôčky a pridať potravinársku farbu.

2. Mydlové bublinky (bublifuk)

- rozriedime 180 ml saponátu na umývanie riadu alebo tekutého pracieho prostriedku s 1,8 l vody. Pridáme 240 ml glycerínu, aby bubliny dlhšie vydržali.
- nástroj na tvorenie bubliniek vyrobíme ohnutím mäkkšieho drôtu do tvaru deviatky.

3. Farby na odtlačky

- v troche vody rozpustíme 125g škrobu na bielizeň alebo 225g obilného škrobu. Pridáme 900 ml vriacej vody a zmes necháme vriieť, kým nezhustne. Pridáme 40g bielych mydlových vločiek alebo prášku. Zmes rozdelíme do malých nádob a zafarbíme ju vodovými alebo potravinárskymi farbami.

4. Ozdoby z cestovín

- nastriekame kúsky cestovín dvoma alebo viacerými sprejovými farbami a dáme ich uschnúť. Alebo ich ponoríme do vody zafarbenej potravinárskou farbou.

5. Pečiatky zo zeleniny

- malým ostrým nožom narežeme v mrkve alebo v zemiaku jednoduché vzor, napríklad trojuholník či hviezdičku. Zboku odrežeme nepotrebné súčasti, aby sa zvýraznil vzor. Môžeme urobiť rôzne vzory z rôznych druhov zeleniny. Pečiatky namočíme do farieb a robíme na papier odtlačky.

6. Hra na pláž

- naplníme veľkú nádobu alebo lavór hrubou múkou alebo jemným pieskom. Umiestnime ju na veľkú plážovú osušku alebo starú plachtu a pridáme nádobky, lyžice, lopatky potrebné pri hre s pieskom.

<p>7. Hra na vlny</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ pridáme saponát na umývanie riadu do veľkej nádoby s vodou a ručným šľahačom deti robia spenené vlny.
<p>8. Lepidlo</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ do hrnca pridáme 180 ml vody, 2 polievkové lyžice obilného sirupu a 1 čajovú lyžičku bieleho vínneho octu. Zmes privedieme do varu. ▪ v druhej nádobe zmiešame 125g obilného škrobu s vodou a postupne pridávame za stáleho miešania do horúcej zmesi, ▪ lepidlo necháme stáť jeden deň, kým ho použijeme.
<p>9. „Jedlá“ prstová farba pre deti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ v nádobe zmiešame 75g hrubej alebo hladkej múky s vodou. Za stáleho miešania privedieme hmotu do varu. Pridáme obilný škrob zmiešaný so štyrmi lyžicami studenej vody. ▪ necháme hmotu vychladnúť a pridáme potravinárske farby alebo kúsky vodových farbičiek. Obrázok sa dá tvoriť prstami namočenými vo farbe.

Slané cesto (Gardinová, 2009, s. 4)

- zmiešame 4 poháre hladkej múky, 1 ½ pohára jemnej soli, 2 poháre vody a pár kvapiek oleja, aby sa cesto príliš nelepilo. Cesto necháme vypracovať 5 – 10 minút.
- aby bolo cesto farebné, rozdelíme ho na guľky a pridáme niekoľko kvapiek potravinárskej farby do priehlbín v guľkách. Cesto miesime na zamúčenom a umývateľnom povrchu, aby sme tam mohli miešať aj farby. Ak je cesto lepkavé, opäť pridáme múku.
- môžeme pripraviť aj voňavé cesto tak, že doň pridáme ovocný želatínový prášok. Cesto môžeme uskladniť v chladničke v igelitových vrecúškach, nie však dlhšie ako tri týždne.

Domáca plastelína (zdroj: Internet/www.i-creative.cz)

- môžeme zvoliť 2 varianty. Jednoduchšia je nevarená modelovacia hmota, ktorá tiež funguje, ale kvôli väčšiemu množstvu soli vysušuje ruky. Varená alternatíva je o niečo viac zložitejšia, ale o to kvalitnejšia.
- na ¼ kg plastelíny budeme potrebovať nasledovné suroviny: potravinárske farbivo, 75g hladkej múky, 37g soli, 1 lyžica octu, ½ lyžice oleja, 150 ml vody. Pomôcky, ktoré

použijeme: varná doska, teflonová panvica, vareška (ktorá sa zafarbí), odmerka, plastová krabička (na uchovanie potraviny).

- v odmerke so 150 ml vody si rozmiešame $\frac{1}{2}$ sáčku potravinárskej farby. Pridáme k vode všetky tekuté ingrediencie: 1 lyžica octu a $\frac{1}{2}$ lyžice oleja. Do teflónovej panvice vsypeme sypké suroviny: 75g hladkej múky a 37g soli. Sypkú zmes zalejeme pripraveným roztokom a hmotu za stáleho miešania varíme na nižšom stupni plameňa. Po dvoch až troch minútach začne hmota veľmi lepiť k vareške i ku stenám panvice, po chvíli sa však začne hmota zhlukovať. Neprestávame miešať a počkáme, než vznikne hruda. Kompaktnú hrudu plastelíny ešte 2 – 3 minúty otáčame a prehrievame na panvici. Tým zamedzíme tomu, že sa bude hmota lepiť.
- plastelínu necháme na odstavenej panvici pozvoľna vychladnúť a môžeme ju zveriť deťom,
- hmota na vzduchu vysychá a pri procese schnutia sa vytráca farba. Je vhodné ju preto uchovávať v uzavierajúcich krabičkách alebo sáčkoch.

Zrecyklované staré voskovky (zdroj: Internet/www.i-creative.cz)

- na výrobu nových voskoviek budeme potrebovať: staré voskovky (krátke úlomky), silikónovú formu do trúby (napríklad i na muffiny) alebo forma na ľad, ktorá znesie teplotu 120°C,
- voskovkám zlúpeme zvyšky papierov a poukladáme ich do vybranej formy mierne nad okraj. V rúre rozohriatej na 120°C voskovky rozpustíme a po schladnutí tvary opatrne vyberieme.
- kvôli výparom voskovky rozpúšťame v dobre vetrateľnej miestnosti.

Pieskovisko v interiéri (Kuffnerová, 2006, 40 s.)

Môžeme si vyrobiť „pieskovisko“ z kartónovej škatule alebo detskej vaničky a naplniť ho pšeničnými a ryžovými cereáliami alebo surovou ryžou. Autorka ponúka i ďalšie alternatívne suroviny a materiály, ktoré si môže učiteľ relatívne lacno zadovážiť vo väčšom množstve. Deťom sa tak ponúkne veľmi zaujímavá sensorická skúsenosť:

- pásiky papiera zo skartovača
- drevené hoblíny
- krmivo pre vtáky
- guľôčky polystyrénu
- suchá fazuľa ovsené vločky
- zemina do črepníka
- kukuričná krupica

Deti sa veľmi rady hrajú v pieskovisku s hrnčekmi, lyžicami, miskami, vedierkami, naberačkami, lopatkami, autíčkami a inými hračkami alebo nádobkami. Je však vhodné pod pieskovisko umiestniť starú plachtu, záves zo sprchy alebo plastový obrus.

Hustý bublifukový roztok (Kuffnerová, 2006, 106 s.)

Tento roztok je hustý a mazľavý, takže sa z neho dajú vyrobiť bublinky, ktoré znesú aj menší závan vzduchu. Na jeho výrobu potrebujeme:

- 2,5 – 3 diely vody
- 1 diel detergentu
- 1 – 2 lyžice glycerínu

Všetky prísady zmiešame v miske alebo plastovej nádobe.

Farba na tvár (Kuffnerová, 2006, 227 s.)

- 1 polievková lyžica margarínu
- 2 polievkové lyžice kukuričného škrobu
- potravinové farbivo
- voda (možno vynechať)
- malé nádobky

V miske vymiešame škrob a margarín na hladkú masu. Pridáme potravinové farbivo (jeho množstvo závisí od toho, aký odtieň chceme získať). Táto farba sa na tvár najlepšie nanáša prstami. Ak chceme použiť štetec, najskôr farbu zriedime malým množstvom vody. Skladujeme ju uzatvorenú.

10. ODPORÚČANÉ PRACOVNÉ LISTY

- ✚ ŠIMONOVE PRACOVNÉ LISTY – určené na komplexný rozvoj dieťaťa predškolského veku
- ✚ KULIFERDO – pracovné zošity na komplexný rozvoj dieťaťa predškolského veku
- ✚ BODKA A ČIARKA – pracovné zošity na rozvoj dieťaťa predškolského veku
- ✚ POČÍTANIE SOBA BOBA – počítanie pre rozvoj matematických schopností a logického myslenia
- ✚ ČAROVNÝ SVET OBJAVOV – objavy predškoláka
- ✚ HRAVO ZDRAVO – rozvíjanie poznania
- ✚ NAŠA RODINA – prosociálna výchova
- ✚ ROZVÍJANIE JAZYČKA – jazyková výchova
- ✚ ZÁBAVNÉ PÍSANIE, OBJAVY, POČTY
- ✚ S RADOSŤOU DO ŠKOLIČKY – zábavné úlohy pre predškolákov
- ✚ HURÁ DO ŠKOLY! – jednoduché a zábavné úlohy pre najmenších
- ✚ Metodické materiály pre prípravný ročník špeciálnej základnej školy pre žiakov s mentálnym postihnutím z roku 2001, vydané Štátnym pedagogickým ústavom v Bratislave

Pracovné listy je možné vyhľadať na webových stránkach v rámci kľúčových slov: pracovné listy pre predškolákov a modifikovať ich na svoje edukačné účely s cieľovou skupinou mentálne postihnutých detí.

11. ODPORÚČANÉ WEBOVÉ STRÁNKY

Okrem webových stránok, ktoré sú uvedené v zozname bibliografických odkazov odporúčame nasledovné stránky na internete:

<http://coloring-pages-kidss.com/sk/> - voľne dostupné aktivity pre deti predškolského veku

<http://www.dobre-napady.sk/> - voľne dostupné aktivity pre deti predškolského veku

<http://www.i-creative.cz/> - voľne dostupné aktivity pre deti predškolského veku

<https://nasedeticky.sk/> - voľne dostupné aktivity pre deti predškolského veku

<http://www.omalovanky.sk>

<https://www.facebook.com/> - pri zadaní kľúčových slov sa objavia rôzne stránky, ktoré ponúkajú inšpirácie pre prácu s deťmi v predškolskom veku

<https://sk.pinterest.com/> - voľne dostupné aktivity pre deti predškolského veku

<http://www.detsky-web.cz> - voľne dostupné aktivity pre deti predškolského veku

<http://www.hrkalka.sk/>-<https://www.youtube.com/>

<https://www.youtube.com/> - edukačné prezentácie, videá, piesne, básne, videonahrávky (Lucinka Pusinka, Príhody húsenice Betky, Ella – tematické edukačné prezentácie a pod.)

<http://www.cpppap.svsbb.sk/> - súbor rozvíjajúcich cvičení pre deti predškolského veku

12. ODPORÚČANÉ PUBLIKÁCIE

Okrem odborných publikácií, ktoré sú uvedené v zozname bibliografických odkazov odporúčame nasledovné publikácie:

1. ESSA, E. 2011. *Jak pomoci dítěti. Metody zvládání problému dětí v předškolní výchově*. Praha: Computer Press, 2011. 300 s. ISBN 978-80-251-2928-9.
2. JACKULÍKOVÁ, J., KRÁLIKOVÁ, J. 2013. *Pedagogická diagnostika v praxi materskej školy*. Bratislava: RAABE, 2013. 1598 s. ISBN 978-80-8918-263-3.
3. KOPINOVÁ, Ľ ET AL. 2004. *Piesne, hry a riekanky pre deti predškolského veku*. Bratislava: SPN, 2004. 184 s. ISBN 80-10-00427-8.
4. KUBAŠÁKOVÁ, Z. 2016. *Škriatok v pyžamku a iné rozprávky*. Vyd. 1. Košice: TAKTIK, 2016. 80 s. ISBN 978-80-8180-024-5.
5. MATEAŠÍKOVÁ, A., ŠUPOVÁ, Ľ. 2013. *Problémové dieťa v predprimárnom vzdelávaní*. Bratislava: RAABE, 2013. 1098 s. ISBN 978-80-8140-075-9.

6. ZÁPOTOČNÁ, O. ET AL. *Svet škôlkára. Komplexné dielo 1., 2., 3. Námety na realizáciu vzdelávacích oblastí inovovaného Štátneho vzdelávacieho programu pre materské školy.* Dostupné na webovej stránke: <http://www.raabe.sk/p/703/svet-skolkara-kompletne-dielo-1-2-3>.

ZOZNAM OBRÁZKOV S UVEDENÍM ZDROJA

V publikácii sú použité aj iné obrázky slúžiace na ilustrovanie jednotlivých kapitol. Sú prevzaté z internetových stránok.

Kapitola	Zdroj
Titulná stránka	https://sk.pinterest.com
Vnímanie	http://www.clipartkid.com/
Myslenie Učenie Pamäť Pozornosť Jazyk Reči	http://www.wallcoo.com/
Predstavivosť a fantázia	https://www.walldevil.com/
Ponuka 4 ročných období	https://www.dreamstime.com/stock-images-kids-four-season-image27179934

Obrázok č.	Internetový zdroj
1.	<i>Actividades para pequeños.</i> Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/477296472461886/?type=3&theater >.
2.	<i>Farby a farebné odtiene.</i> Diary/Notebook Theme, 2011. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < http://www.neposednenoznice.sk/2012/03/farby-farebne-odtiene.html >.
3.	<i>Farby a farebné odtiene.</i> Diary/Notebook Theme, 2011. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < http://www.neposednenoznice.sk/2012/03/farby-farebne-odtiene.html >.
4.	<i>Ako využiť papierové rolky z toaletného papiera a paličky od nanukov.</i> Vytvorme.Si, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < http://vytvormesi.sk/napady/montessori-pomocka-vyrobena-doma >.
5.	<i>Colour shade matching.</i> Paint on the ceiling, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < http://paintontheceiling.blogspot.co.uk/2011/11/colour-shade-matching.html?m=1 >.

6.	<i>Aktivity pro děti - Busy bags - pytlíky.</i> Modrý koník, 2013. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.modrykonik.cz/blog/klara.t/album/busy-bags-pytiky-inspirace-zallak/13643436 >.
7.	<i>Aktivity pro děti - Busy bags - pytlíky.</i> Modrý koník, 2013. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: https://www.modrykonik.cz/blog/klara.t/album/busy-bags-pytiky-inspirace-zallak/13643450/ .
8.	<i>Aktivity pro děti - Busy bags - pytlíky.</i> Modrý koník, 2013. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.modrykonik.cz/blog/klara.t/album/busy-bags-pytiky-inspirace-zallak/13993034 >.
9.	<i>Actividades para pequeños.</i> Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/477296482461885/?type=3&theater >.
10.	<i>Actividades para pequeños.</i> Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/481119648746235/?type=3&theater >.
11.	<i>Actividades para pequeños.</i> Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/477296499128550/?type=3&theater >.
12.	<i>Aktivity pro děti - Busy bags - pytlíky.</i> Modrý koník, 2013. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.modrykonik.cz/blog/klara.t/album/busy-bags-pytiky-inspirace-zallak/13993037 >.
13.	<i>Aktivity pro děti - Busy bags - pytlíky.</i> Modrý koník, 2013. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.modrykonik.cz/blog/klara.t/album/busy-bags-pytiky-inspirace-zallak/13993037 >.
	<i>Montessori pomôcka na počítanie.</i> Vytvorme.Si, 2016. [cit. 2016-10-30].

14.	Dostupné na internete: < http://vytvormesi.sk/napady/montessori-pomocka-na-pocitanie/ >.
15.	<i>Montessori pomôcka na počítanie</i> . Vytvorme.Si, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < http://vytvormesi.sk/napady/montessori-pomocka-na-pocitanie/ >.
16.	<i>Actividades para pequeños</i> . Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/481120135412853/?type=3&theater >.
17.	<i>Actividades para pequeños</i> . Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/492644300927103/?type=3&theater >.
18.	<i>Smyslová krabice (sensory tub) – les</i> . Naše domácí Montessori, 2015. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < http://nasedomacimontessori.blogspot.sk/2015/03/smyslova-krabice-sensory-tub-les.html >.
19.	<i>Actividades para pequeños</i> . Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/515684515289748/?type=3&theater >.
20.	<i>Aktivity pro děti - Busy bags - pytlíky</i> . Modrý koník, 2013. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: https://www.modrykonik.cz/blog/klara.t/album/busy-bags-pytiky-inspirace-zallak/13202111/ .
21.	<i>Hana Nádvorníková: Kognitivne činnosti v předškolním vzdělávání (2011)</i>
22.	<i>Aktivity pre tvorivých rodičov a deti</i> . WordPress, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < http://www.mudramama.sk/experimenty-s-detmi-miesanie-farieb-a-vzlinanie-vody/ >.
23.	<i>Aktivity pro děti - Busy bags - pytlíky</i> . Modrý koník, 2013. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: < https://www.modrykonik.cz/blog/klara.t/album/busy-bags-pytiky-inspirace-zallak/13202039/ >.

<p>24.</p>	<p><i>Actividades para pequeños.</i> Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: <https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/477296532461880/?type=3&theater>.</p>
<p>25.</p>	<p><i>Actividades para pequeños.</i> Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: <https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/477296549128545/?type=3&theater>.</p>
<p>26.</p>	<p><i>Actividades para pequeños.</i> Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: <https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/481120068746193/?type=3&theater>.</p>
<p>27.</p>	<p><i>Actividades para pequeños.</i> Facebook, 2016. [cit. 2016-10-30]. Dostupné na internete: <https://www.facebook.com/DecoManual/photos/a.477296339128566.1073741855.212500758941460/481120182079515/?type=3&theater>.</p>

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- BÄCKER-BRAUN, K. 2014. *Rozvoj inteligence u dětí od 3 do 6 let*. Vyd. 1. Praha: GRADA, 2014. 200 s. ISBN 978-80-247-4798-9.
- BEDNÁŘOVÁ, J., ŠMARDOVÁ, V. 2007. *Diagnostika dítěte předškolního věku. Co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let*. Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2007. 212 s. ISBN 978-80-251-1829-0.
- DOLEŽALOVÁ, E. 2003. *Hry na každý měsíc. Pro děti od 5 do 11 let*. Vyd. 1. Praha: GRADA, 2003. 204 s. ISBN 80-247-0414-5.
- GARDINOVÁ, N. 2009. *Krátké hry pro dlouhé chvíle. Zábavné činnosti pro děti od 2 do 10 let*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2009. 160 s. ISBN 978-80-7367-632-2.
- GATO, M. 2009. *150 nejlepších her pro děti i dospělé, ke kterým nepotřebujete vůbec nic*. Vyd. 1. Olomouc: Rubico, 2009. 135 s. ISBN 978-80-7346-103-4.
- HABISREUTINGEROVÁ, J. M. Ed. 1999. *Hry na každý den: tvořivé hry, kouzelnické triky, recepty na zajímavá jídla, hry pro rozvoj obratnosti: pro rodiče a děti, pro skupinu dětí i pro samotáře*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 200 s. ISBN 80-7178-336-6.
- HAVÍŘOVÁ, J. 2006. *Hry pro odpočinek a zábavu. Pro děti od 6 do 11 let*. Vyd. 1. Praha: GRADA, 2006. 104 s. ISBN 80-247-1598-8.
- HAZUKOVÁ, H. ET AL. 2014. *Rozvíjíme rozumové schopnosti dětí. Dítě a jeho psychika – poznávací schopnosti a funkce*. Praha: RAABE, 2014. 84 s. ISBN 978-80-7496-169-4.
- HONZÍKOVÁ, J. 2015. *Pracovní výchova s didaktikou*. Vyd. 1. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2015. 256 s. ISBN 978-80-7452-111-9.
- KOHLOVÁ, M. ET AL. 1997. *Dalších 199 výtvarných činností. Náměty pro rozvoj myšlení dětí od 3 let*. Praha: Portal, 1997. 264 s. ISBN 80-7178-148-7.
- KUFFNEROVÁ, T. 2006. *Hry pre najmenších. Vyše tristo kreatívnych hier a činností pre deti od 1 ½ do 3 rokov*. Bratislava: IKAR, 2006. 248 s. ISBN 80-551-1124-3.

- KURTZ, L. A. 2015. *Hry pro rozvoj psychomotoriky: pro děti s ADHD, autismem, smyslovým postižením a dalšími handicapy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2015. 152 s. ISBN 978-80-262-0800-6.
- MAJZLANOVÁ, K. 1996. *Rozumová výchova mentálně postihnutých dětí předškolního věku*. Vyd. 1. Bratislava: Pedagogická fakulta Univerzity Komenského, 1996. 129 s. ISBN 80-88868-10-6.
- NÁDVORNÍKOVÁ, H. 2011. *Kognitivně činnosti v předškolním vzdělávání*. Dotisk 1. vydání. Praha: Nakladatelství Dr. Josef Raabe, 2011. 160 s. ISBN 978-80-86307-87-9.
- NEWMAN, S. 2004. *Hry a činnosti pro vývoj dítěte s postižením: rozvoj kognitivních, pohybových, smyslových, emočních a sociálních dovedností*. Praha: Portál, 2004. 168 s. ISBN 80-7178-872-4.
- OPRAVILOVÁ, E. 2003. *Rok v mateřské škole: kurikulum předškolní výchovy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. 496 s. ISBN 80-7178-847-3.
- OSVALDOVÁ, M. 2015. *Muzikoterapia ako intervenčný dynamizmus u osôb s postihnutím*. Vyd. 1. Bratislava: IRIS, 2015. 216 s. ISBN 978-80-89726-49-3.
- PAYNEOVÁ, H. 1999. *Kreativní pohyb a tanec ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 240 s. ISBN 80-7178-213-0.
- PETROVIČ, P. 2015. *Možnosti pohybových hier pro fyzický a psychický vývin dětí a žiakov s duševnou zaostalostí*. Ružomberok: VERBUM, 2015. 72 s. ISBN 978-561-0256-5.
- SILBERG, J. 2003. *Hrajme sa s najmenšími. 140 hier pre rozvoj vašich detí*. Praha: Ottovo nakladatelství, 2003. 160 s. ISBN 80-7181-886-0.
- STOPPARDOVÁ, M. 1992. *Otestujte svoje dieťa. Alebo ako objaviť a rozvíjať schopnosti dieťaťa*. Martin: Neografie, 1992. 188 s. ISBN 80-85186-46-2 / ISBN 80-85186-49-7.
- STRASSMEIER, W. 1996. *260 cvičení pro děti raného věku: soubor cvičení pro děti s nerovnoměrným vývojem a děti handicapované*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1996. 296 s. ISBN 80-85282-87-9.

ŠIMANOVSKÝ, Z. 2002. *Hry pro zvládnání agresivity a neklidu*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. 176 s. ISBN 80-7178-689-6.

VOPEL, K. W. 2008. *Skupinové hry pro život 3*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. 144 s. ISBN 978-80-7367-398-7.

ZELINOVÁ, M. 2007. *Hry pro rozvoj emocí a komunikace. Koncepce a model tvořivě-humanistické výchovy*. Vyd.1. Praha: Portál, 2007. 139 s. ISBN 978-80-7367-197-6.

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

KOVALČÍKOVÁ, M. 2012. *Hyperaktívne a hypoaktívne dieťa v materskej škole. Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2012. 27 s.

TIMKOVÁ, G. 2015. *Hry so zameraním na rozvoj kompetencií dieťaťa v predškolskom veku*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2015. ISBN 978-80-565-1085-8. 32 s.

INTERNETOVÉ ZDROJE

HRÝ NA PAMÄŤ A POZORNOSŤ. Koncept, s. r. o., 2000-2013. [cit. 2016-10-31]. Dostupné na internete: <<http://www.rodinka.sk/vychovavame/vychovavame-deti/hry-pamat-pozornost/>>.

HRÝ PRE PREDŠKOLÁKOV. Edukačný portál Akonaskolu.sk od spoločnosti infoera s. r. o., 2010 - 2016. [cit. 2016-11-01]. Dostupné na internete: <http://www.akonaskolu.sk/index.php?sekcia=hry_pre_predskolakov&strana=6>.

DOMÁCA MODELÍNA. [online]. I-Creative.cz - Kreativní online magazín a omalovánky k vytisknutí, 2016. [cit. 2017-03-06]. Dostupné na internete: <<http://www.i-creative.cz/2014/07/02/domaci-modelina/>>.

AKO RECYKLOVAŤ STARÉ VOSKOVKY. [online]. I-Creative.cz - Kreativní online magazín a omalovánky k vytisknutí, 2016. [cit. 2017-03-06]. Dostupné na internete: <<http://www.i-creative.cz/2016/06/16/jak-zrecyklovat-stare-voskovky/>>.